PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 40 lir

Leto XXI. Št. 270 (6248)

TRST, sobota 13. novembra 1965

PRVI UKREPI PROTI JUŽNORODEZIJSKI RASISTIČNI VLADI

Varnostni svet obsodil Smitha in pozval na sankcije proti njemu

Afriške države zahtevajo vojaški nastop za osvoboditev Rodezijcev
Tudi angleški liberalci odobravajo možnost vojaškega nastopa

NEW YORK, 12. — Varnostni svet OZN je obsodil Smithovo enostransko razglasitev neodvisnosti Južne Rodezije in je pozval vse države, naj ne priznajo Smithovega režima in naj mu ne pomagajo.

Pri razpravi so bili navzoči brez pravice do glasovanja tudi predstavniki Indije, Pakistana, Zambije, Senegala, Sierre Leone, Malija, Nigerije in Tanzanije, ki so zahtevali, naj se jim dovoli navzočnost.

Prvi govornik je bil britanski zunanji minister Stewart, ki je zahteval podporo držav, ki so sprejele resolucijo, katero je prejšnji mesec izglasovala glavna skupščina in ki se izreka za mednarodne sankcije proti Rodeziji. Pozval je države članice OZN, naj uvedejo proti Rodeziji popoln diplomatski in gospodarski «embargo»; naj ne priznajo nove vlade, naj prepovedo dobavljanje orožja, naj prekinejo investicije, carinske in trgovinske olajšave ter naj ne kupujejo rodezijskega tobaka in sladkorja.

Stewart je izjavil, da je edina zakonita vlada Rodezije sedaj londonska vlada. Zatem je kritiziral Smithovo vlado in govoril o «strahotni krivici, ki se dela plemenu s tem da se v celoti izključuje iz političnega življenja». Zatem je Stewart dejal, da sicer razume «strahovo sovraštvo, ki ga povzroča tako ravnanje», dodal pa je, da Velika Britanija ne more sprejeti stališča tistih, ki priporočajo uporabo sile, da se zatre upor. Dejal je, da uporaba sile ne bi olajšala rešitve.

Rasist Smith

Minister je pozval varnostni svet, naj podpre ukrepe, ki jih je sprejela britanska vlada. Priporočati je vsem državam, naj se vzdržijo vsakega dejanja, ki bi prineslo pomoč nezakonitemu režimu v Salisburyju, zlasti pa naj tega režima diplomatsko ne priznajo. «Ko bo sedanja nezakonitost končana, je dejal Stewart, bo angleška vlada vedno pripravljena obnoviti pogajanja o neodvisnosti Rodezije, o pravi neodvisnosti, ki naj temelji na pravici in svobodi vseh.»

Stewart je nato dejal, da je njegova vlada predložila stvar varnostnemu svetu iz dveh razlogov, «čeprav je Rodezija angleška posest in pritiče vsa odgovornost Veliki Britaniji». V prvi vrsti je bila mnenja, da je mednarodne važnosti vsaj poskus, da se v Afriki uvede nezakonit režim, ki temelji na zakonu manjšine. Poleg tega je britanska vlada hotela obrazložiti OZN ukrepe, ki jih je sprejela v zvezi z nastalim stanjem. Na koncu je govornik izjavil, da bodo ukrepi, ki jih zahteva londonska vlada, učinkoviti, če jih bodo druge države takoj podprle in jih začele tudi izvajati.

Drugi govornik je bil ganski zunanji minister, bivši predsednik skupščine OZN Quaison Sackey, ki je pozval varnostni svet, naj se ne zadovolji s polovičnimi ukrepi, da bi strli upor, in je vprašal Anglijo, «ali je sveta bela kri njenih vojakov preveč sveta, da bi jo prelivali v korist stvari črne afriške manjšine». Zatem je govornik dejal, da bodo afriške države v celoti izvajale resolucijo, ki je bila nedavno sprejeta v Akri in s katero so se obvezale, da bodo uporabile vsa razpoložljiva sredstva, da onemogočijo pobudo salisburyjske vlade. Poudaril je, da afriške države «ne bodo dopustile izdajstva kraljeve vlade», in je pozval varnostni svet, naj odredi celotne sankcije kakor določa listina OZN v primeru ogrožanja svetovnega miru. Hkrati je zahteval, naj Velika Britanija uporabi vsa razpoložljiva sredstva in tudi orožje, da stre upor.

Voditelj ameriške delegacije Goldberg je izjavil, da njegova vlada podpira stališče Velike Britanije glede ukrepov, ki jih predlaga. Sporočil je, da je njegova vlada sprejela naslednje ukrepe: ministru za rodezijske zadeve, ki je dodeljen britanskemu poslaništvu v Washingtonu, je odvzela diplomatsko priznanje. Uvedla je celotno prepoved dobav orožja in vojaškega materiala Rodeziji. Sklenila je prepovedati za prihodnje leto uvoz rodezijskega sladkorja in tobaka. Sklenila je odsvetovati ameriškim državljanom investicije kapitala v Rodeziji in ne bo spodbujala ameriškega turizma v Rodezijo. Na koncu je Goldberg izjavil, da mora varnostni svet v celoti podpreti akcijo Velike Britanije ter odločno in naglo nastopiti.

Predstavnik Senegala Diop je izrekel dvom v učinkovitost gospodarskih sankcij proti Rodeziji in je zahteval, naj se britanska vlada obveže, da bo po potrebi uporabila tudi silo in da bo ugodila pravičnim težnjam večine rodezijskega prebivalstva. Jordanski delegat je predlagal, naj se takoj sprejme začasna resolucija, ki razglasa dejanje Smithove skupine za nezakonito in poziva člane OZN, naj ustavijo vsako pomoč rodezijskemu nezakonitemu režimu. Predlagal je tudi, naj varnostni svet povabi na razpravo Južno Afriko in Portugalsko, ki sta sinoči v glavni skupščini glasovali proti resoluciji, ki obsoja upor v Rodeziji. Sovjetski delegat Fedorenko je podprl oba predloga jordanskega delegata. Ker ni bilo ugovorov proti temu, je predsednik povabil tidve državi, naj se udeležita razprave.

LONDON, 12. — Britanski visoki komisar v Rodeziji Johnson je davi odpotoval z letalom v London. Smithova vlada pa je pozvala guvernerja Humphreyja Gibbsa, ki zastopa kraljico Elizabeto, naj zapusti guvernerjevo palačo, in je izjavila, da nima nobene izvršne oblasti v Rodeziji. Iz Salisburyja poročajo, da je v afriških predelih mesta Bulawaqo prišlo do neredov.

V britanski spodnji zbornici je pravosodni minister obrazložil ukrepe, ki jih je včeraj sprejela britanska vlada, in je izjavil, da so britanske priseljenske oblasti dobile ukaz, naj zaplenijo potne liste in dokumente, ki jih izdaja Smithova vlada.

Predstavniška zbornica je odobrila pri prvem čitanju zakon o sankcijah proti Rodeziji. Minister za odnose s Commonwealthom je poročal o dolgih pogajanjih v Salisburyju, voditelj opozicije Heath pa je pozval vlado, naj se upre vsaki pobudi varnostnega sveta OZN, ki «bi bila neumestna», in naj ne podpre morebitnih mednarodnih pobud proti Smithovi vladi.

Wilson je tedaj izjavil, da je angleški guverner sedaj edini nosilec zakonite vlade v Rodeziji in če bi ta guverner zahteval pomoč, da vzpostavi zakon in red, bi londonske oblasti resno upoštevale tako zahtevo. Drugače pa ne namerava londonska vlada izvesti «široke vojaške invazije», da bi vsilila ustavno rešitev krize.

Heath je nato dejal, da je Smithov režim nezakonit in da bodo konservativci odobrili izredne zakone, če bo vlada «na zadovoljiv način obrazložila vzroke sankcij». Dejal je, da je nevarno, da ti ukrepi pripeljejo Rodezijo v zmedo.

Liberalni voditelj Jo Grimond je izjavil, da podpira učinkovite in odločne pobude in da ne izključuje tudi možnosti uporabe orožja. Glede gospodarskih sankcij je izjavil, da morajo biti stroge. Pripomnil pa je, da bi utegnila nastati gospodarska vojna, med katero bi se utegnila zmanjšati odločnost Velike Britanije.

Popoldne je britanska vlada objavila belo knjigo, ki vsebuje pisma in brzojavke, ki sta si jih izmenjali londonska in salisburyjska vlada, ter stenografske zapisnike pogovorov med ministrskima predsednikoma.

Pogajanja o sporazumu za notranje komisije

O «Zelenem načrtu št. 2»

RIM, 12. — Vodstvo CGIL je sporočilo, da ni prišlo do konkretnih sklepov med pogajanji s predstavniki Confindustrie in predstavniki vseh treh največjih sindikatov za obnovo sporazuma o notranjih komisijah od 3. maja 1953. Razpravljali so o prvih treh členih in glede prvega člena, ki obravnava pristojnost sindikatov glede discipline v delovnih odnosih, ni prišlo do sporazuma. Predstavniki CGIL, CISL in UIL so sklenili, da bodo izdelali nov skupni predlog in o njem razpravljali s predstavniki Confindustrie 14. in 15. decembra letos.

Končala se je vsedržavna 24-urna stavka slaščičarskih delavcev, ki so jo proglasili trije sindikati zaradi neuspelih pogajanj za obnovo vsedržavne delovne pogodbe. Iz istega razloga so trije sindikati proglasili ponovno stavko, ki bo v petek 29. t. m. Tudi nameščenci javnih turističnih ustanov — predvsem pokrajinskih — so proglasili stavko, ki bo 16. in 17. t.m., da bi dosegli zboljšanje plač.

Nacionalni svet za gospodarstvo in delo — CNEN — je poslal kmetijskemu ministrstvu svoje mnenje o načrtu zakona za razvoj kmetijstva v petletki 1966-1970, ki je znan pod nazivom «Zeleni načrt štev 2». Sindikat UIL pa je v posebnem sporočilu poudaril njegovo važnost, ker bo vlada ta načrt v kratkem odobrila. V predlogih CNEL se med drugim zahteva, naj bo kmetijsko ministrstvo v celoti pooblaščeno za izvajanje politike notranjega tržišča in za izvoz.

DANES

Prva resna posledica predvčerajšnje enostranske rasistične proglasitve neodvisnosti v Rodeziji je bila sinočnja seja varnostnega sveta, ki je razglasitev obsodil in pozval vse države, naj ne priznajo Smithovega režima in naj mu ne pomagajo. Pred tem je britanski zunanji minister Stewart izjavil, da je sedaj zakonita vlada Rodezije samo londonska vlada, britanski predsednik Wilson pa je istočasno v Londonu dodal, da je angleški guverner edini nosilec zakonite vlade in če bi zahteval pomoč, bi v Londonu to zahtevo resno upoštevali. Stewart je v VS izjavil dalje, da Anglija ne more priporočati uporabe sile, ker to ne bi olajšalo rešitve. Govoril je o strašni krivici, ki se dela domačim plemenom s popolno izključitvijo iz političnega življenja. Zahteval je od članic OZN, naj uvedejo proti Rodeziji popoln diplomatski in gospodarski embargo, naj ne priznajo nove vlade, naj prepovedo dobavo orožja, prekinejo investicije, carinske in trgovinske olajšave in naj ne kupujejo rodezijskega tobaka in sladkorja. Na seji VS so bili navzoči tudi številni predstavniki afriških in azijskih držav brez pravice do glasovanja.

Predstavnik Senegala je izrekel dvom v učinkovitost gospodarskih sankcij in zahteval, naj se britanska vlada obveže, da bo po potrebi uporabila tudi silo. Sovjetski delegat je podprl dva predloga jordanskega delegata o ustavitvi sleherne pomoči nezakonitemu režimu in da naj VS povabi na razpravo Južno Afriko in Portugalsko, ki sta predsinočnjim v glavni skupščini glasovala proti obsodbi upora v Rodeziji.

Gvinejski predsednik Seku Ture je povedal, da pripravlja vojaški kontingent ter je pozval vse afriške države, naj se pripravijo na skupno vojaško intervencijo v Rodeziji in naj že sedaj razglasijo vojno stanje. Vlada Gane je zahtevala naj VS določi oboroženo intervencijo. Na samem rodezijskem ozemlju pa se je ustanovila rodezijska ljudska vlada. Britanski visoki komisar v Rodeziji je davi že odpotoval z letalom v London, kjer je predstavniška zbornica pri prvem čitanju odobrila zakon o sankcijah proti Rodeziji, vlada pa je objavila «belo knjigo», ki vsebuje pisma, ki sta si jih izmenjali londonska in Smithova vlada. Po skoraj vseh afriških prestolnicah so bile protirasistične demonstracije.

TRETJI DAN KONGRESA PSI V RIMU

Nenni odgovarja Lombardiju in Santiju Priznal je, da se program ne izvaja dosledno

«Napeti je treba vse sile, da se reforma pospeši in KD nudi za to zadovoljiva jamstva» - Različno stališče od De Martinovega glede združitve s PSDI - Polemika s KPI

(Od našega dopisnika)

RIM, 12. — Danes, po tretjem dnevu zasedanja socialističnega kongresa utegnemo že skoraj z gotovostjo sklepati, kakšen bo njegov izid. Pravzaprav ni bilo nikoli nobenega pravega dvoma, da je avtonomistična skupina dosegla, kot smo že dejali, skoraj 80 odstotkov glasov na pokrajinskih kongresih. Današnji nastop podpredsednika vlade Pietra Nennija je le z večjo odločnostjo potrdil vsa dosedanja predvidevanja.

Čeprav že nekoliko v letih, je Nenni danes dokazal še dobršno življenjsko silo. Na govorniški tribuni je ostal dobro uro in pol in nikoli ni njegov glas, zanosen in poln navdušenja, samo za trenutek zdrsnil v medlo čitanje že napisanega poročila. Ne, Nenni je sicer čital že napisano besedilo, toda vanj je neprenehoma vnašal korekture — sicer ne bistvene — ki so vse težile k temu, da bi dosegel čim večji govorniški učinek. Celo socialisti manjšinske skupine so priznavali, da je Nenni še vedno stari Nenni, ki je tolikokrat v svojem življenju znal in še zna vžgati v poslušalcih ogenj navdušenja in prepričanja v pravilnost svojih tez.

Podpredsednik vlade plava res odločno — kot je dejal včeraj Lombardi — na nasprotnem bregu. Res pa je tudi, da skuša podpreti svoje teze s precej stvarnimi argumenti, ki bi morali izpodbijati dokaze opozicije ter pridobiti veliko večino stranke za izglasovanje takega dokončnega dokumenta kongresa, ki bi omogočil novemu vodstvu, da nadaljuje s politiko levega centra (se pravi, da ostane v vladi) ter v določenem času doseže zedinjenje s socialdemokrati. To sta osrednji vprašanji celotne debate, ki danes razdvaja večino in manjšino. Pravzaprav se ti dve vprašanji vlečeta že vrsto let, čeprav včasih v drugih oblikah. Njuna dokončna rešitev je za Nennija pogoj, da se enkrat za vselej konča v stranki neskončna debata o tem, kaj bi bilo treba narediti, medtem ko se je treba enkrat za vselej odločiti za to, kar je treba čim prej konkretno narediti. V tej zvezi, ko je govoril o Lombardijevih očitkih, o terorizmu, ki ga je bale večina ponekod zagrešila, je dejal, da take besede skušajo le prikrivati neuspeh, ki ga je manjšina doživela na pokrajinskih kongresih. In govoreč Santiju, ki je dejal, da se v stranki skuša natakniti nagobčnik opoziciji, je Nenni to odločno zanikal. «Toda,» je vzkliknil, «če bi bili naši vodilni organi, ki jih bomo izvolili, prisiljeni, da večno prežvekujejo kongresne sklepe, no, tedaj ne bi bili kos svojim nalogam stranke, bodisi v vladi, če se nam bo posrečilo, da ostanemo v njej, ali v opoziciji, če bomo sklenili, da gremo tja.»

Tak je v bistvu odnos Nennija in avtonomistične večine do partijske discipline. Ni dvoma, da je formalno korekten, vendar pa je tudi res, da predstavlja v prikriti obliki močan napad na vse sredobežne sile. V bistvu Nenni zahteva poslušnost vse stranke, ko gre za izvajanje sklepov, ki so jih strankini organi sprejeli.

Toda poglejmo, kako Nenni opravičuje svoje sedanje stališče. Po njegovem mnenju je vključitev PSI v politiko vlade in zedinjenja s socialdemokratsko stranko sad dolgoletnega zgodovinskega razvoja. Razlogi za to novo politiko pa so naslednji:

Na teoretskem področju je prišlo v stranki do revizije nekaterih pojmov tradicionalnega socializma, kot so vprašanja države, razreda ter borbe za oblast. Ta revizija, je dejal Nenni, se je razvijala dialektično, na podlagi stvarnosti. Potem ko je poudaril, da sta delavska borba in tehnični napredek bistveno spremenila proizvajalne odnose, je z vso odločnostjo, zatrdil, da je gospodarsko načrtovanje «obvezna pot» za izhod iz gospodarskih in družbenih težav.

Nenni je nato orisal položaj, ki je obstajal, ko se je začela izvajati politika levega centra. Ti pogoji so bili zelo hudi in večkrat so jih nazadnjaške sile izkoriščale za pritisk na vlado, da ne bi mogla izvajati svojega načrta. V tistih pogojih, je dejal Nenni, pa je bila glavna skrb stranke, da ne bi recesija prizadela v glavnem delavskega razreda.

Ti pogoji so brez dvoma preprečili dosledno izvajanje skupnega programa in zato bo treba napeti vse sile, da se reforma pospeši. Govornik je menil, da nudi krščanska demokracija zadovoljiva jamstva v tem oziru.

«Določen program,» je dejal Nenni, «gotovo ni nekaj nespremenljivega ali nedotakljivega. Toda spremembe in prilagoditve mora izvajati koalicija v vsej svoji celoti in ne na pritisk zmerne notranje in zunanje opozicije večini.»

V nadaljevanju svojega govora je podpredsednik vlade obširno obravnaval vprašanja države, gospodarskega načrtovanja in ustanovitve avtonomnih dežel z normalnim statutom. Glede teh je menil, da jih je treba ustanoviti čim prej ter izvesti korenito reformo državne uprave.

Naslednji del svojega govora je Nenni posvetil odnosom z desnico ter levico, in posebej s komunisti. Tem je zlasti očital, da ne morejo podpreti vlade parlamentarne levice, ker se vedno bojijo, da bi jim to škodilo. S tem spet in spet zagrešijo napako, ki so jo oni sami že večkrat priznali.

Na koncu je Nenni obravnaval vprašanje zedinjenja PSI in PSDI. Prav to vprašanje je eno izmed najkočljivejših, ki razdvajajo večino Nennija in De Martina. Še pozno sinoči so se sestali predstavniki teh dveh skupin ter skušali doseči določen kompromis. Toda De Martino je odločno vztrajal pri svoji tezi. Do zedinjenja bo prišlo, toda ne sme se določiti kdaj in kako.

Na te pomisleke je Nenni odgovoril takole: Način, kako obravnavati to vprašanje, je samo eden: predložiti prihodnjemu socialdemokratskemu kongresu, da se preide v razdobje skupne akcije ter sprejemanja skupne odgovornosti na ravni sekcij, federacij, vodstev strank, parlamentarnih skupin, delegacij v avtonomnih deželah ter v pokrajinskih in občinskih upravah.» V krogih večine prevladuje danes zvečer mnenje, da se bosta skupini sporazumeli.

Nenni je končno še enkrat polemiziral s komunisti ter jim nekako postavil za zgled katoliško Cerkev, ki je znala prilagoditi številne svoje stoletne nazore potrebam današnjih dni.

Na jutranjem zasedanju je govoril tudi poslanec Tolly, ki je Tržačan po rodu in ki je vnet pristaš Nennija in politike levega centra, ter socialističnega zedinjenja in tudi, da socialisti avtonomno sodelujejo s Socialistično internacionalo. Pripomnil pa je, da je zahteva po *takojšnji* združitvi nesmiselna, ker se je medtem postavila zahteva, da socialisti sprejmejo frankfurtsko listino. Ta zahteva je nesprejemljiva, potem ko je bivši laburistični minister šel v ZDA ter tam izjavil, da angleška vlada zastopa stališče, da se vodi borba proti komunističnim režimom. Kaj bi pomenilo, je dejal Tolloy, če bi se mi in socialdemokrati sklicevali na frankfurtsko listino v trenutku, ko se predsednik Moro vrača iz Jugoslavije in nedolgo potem, ko se je predsednik Saragat vrnil iz komunistične Poljske. Tolloy je ožigosal tudi vse poskuse diskriminacije komunistov in še posebej poskuse razbitja enotnosti CGIL. Pri tem je posredno polemiziral s socialdemokrati, posebno v zvezi z vprašanjem sprejema Kitajske v OZN.

Najznačilnejša govornika na popoldanskem zasedanju sta bila podtajnik CGIL Didò in minister za delo Mancini. Didò, ki pripada manjšini je z veliko vnemo zavrnil Nennijeve in De Martinove teze ter večkrat izzval burno ploskanje svojih pristašev ter glasno negodovanje večine. Minister Mancini pa je obširno obravnaval vprašanja razvoja na področju javnih del in urbanistike. Pozval je stranko, naj ne odlaga zedinjenja s socialdemokrati.

V. KENDA

MORO SE JE VČERAJ VRNIL V RIM

Izjave zadovoljstva ob odhodu iz Zagreba in ob prihodu v Rim

Kratek obisk v Dubrovniku - «Obisk je potekel v najboljših možnih pogojih», je poudaril Moro

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 12. — Predsednik italijanske vlade Aldo Moro je po štiridnevnem uradnem obisku v Jugoslaviji odpotoval danes iz Zagreba v domovino. V izjavi tisku se je Aldo Moro pred odhodom iz Zagreba toplo zahvalil predsedniku Titu, predsedniku zveznega izvršnega sveta Stamboliču in ostalim jugoslovanskim voditeljem za «prisrčen in prijateljski sprejem» in izrazil zadovoljstvo nad obiskom in potovanjem, ki je bilo zanj «izredno zanimivo in prijetno».

«Naši razgovori so bili odkriti, prisrčni in plodni,» je poudaril Moro. «Dotaknili smo se raznih tem iz mednarodne politike, zelo podrobno smo proučili tudi naše dvostranske odnose, ki smo jih razvijali pretekla leta in ki jih bomo nadalje razvijali. Ugotovili smo točke možnega razvoja naših odnosov in s tem smo utrdili našo skupno voljo nadaljevati po sedanji poti. Jugoslovani in Italijani so sosedje, toda predvsem prijatelji. Želim, da bi se to prijateljstvo in to sodelovanje nadaljevalo v interesu Evrope in v interesu miru. Ponovna hvala! Prisrčen in prijateljski pozdrav jugoslovanskim narodom!» je zaključil Aldo Moro.

Na slovesno okrašenem zagrebškem letališču so se od italijanskega predsednika vlade poslovili predsednik zveznega izvršnega sveta Petar Stambolič, predsednik izvršnega sveta Hrvaške Mika Spiljak, zvezni tajnik za kulturo in prosveto Janez Vipotnik, predsednik mestne skupščine Zagreba Pero Pirker in drugi visoki jugoslovanski funkcionarji, ki so bili dodeljeni spremstvu italijanskega predsednika med bivanjem v Jugoslaviji. Ob slovesu sta bila navzoča tudi italijanski veleposlanik Roberto Ducci in generalni konzul Italije v Zagrebu Antonio Restivo.

Na poti z letalom v Rim se je Moro zadržal v Dubrovniku, kjer si je ogledal znamenitosti mesta in se sprehodil po Stradunu, kjer so ga številni meščani toplo pozdravili. Očitno zadovoljen s toplim sprejemom se je Aldo Moro večkrat ustavil in se rokoval z meščani. Po slovesnem kosilu v vili «Dubravka» je s člani svojega spremstva odpotoval z letalom v Rim.

Predsednik italijanske vlade je dal danes dopoldne v Zagrebu daljšo izjavo jugoslovanskemu radiju in televiziji, v kateri je ugotovil konstruktivnost razgovorov o dvostranskih odnosih, ki odpirajo dobre perspektive za nadaljnji razvoj sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, za nove sporazume, ki jih bodo pripravili mešani odbor in druge ustrezne komisije, ki bodo formirane in o katerih so se dogovorili med razgovori. Moro se je zahvalil za prisrčen sprejem ne le pri jugoslovanskih državnikih, temveč tudi pri prebivalstvu in izrazil zadovoljstvo, ko je med obiskom Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti in na pravni fakulteti v Zagrebu videl, da mnogi govore italijanski in dobro poznajo italijanska vprašanja. Moro je izrazil zaskrbljenost glede mednarodnega položaja, istočasno pa je tudi prepričan, da bo pri državnikih prevladal realistični čut odgovornosti in da bo s postopnim spoznavanjem in zbližanjem med narodi ustvarjeno ozračje za rešitev perečih svetovnih vprašanj.

V daljšem intervjuju beograjski «Politiki» je predsednik italijanske vlade v glavnem ponovil to, kar je že rekel na beograjski tiskovni konferenci. V uvodu je med drugim poudaril: «Odhajam iz Jugoslavije z občutkom velikega zadovoljstva. Naša srečanja so bila neposredna in prisrčna. Pogovarjali smo se, kot da se že dolgo pogovarjamo, mogoče tudi zato, ker je to potovanje bilo solidno pripravljeno. Z eno besedo,» je poudaril Moro, potem ko je omenil sprejem in odkrite razgovore s predsednikom Titom in Petrom Stamboličem, «je dolgo pričakovani in dolgo pripravljeni obisk potekal, če se smem tako izraziti, v najboljših mogočih pogojih.»

B. B.

RIM, 12. — Moro je prispel s svojim spremstvom iz Dubrovnika na rimsko letališče Ciampino ob 17.30, kjer so ga sprejeli ministri Piccioni, Andreotti, Taviani, Jervolino, Colombo, Russo, Ferrari Aggradi, Lami Starnuti, podtajnik Storchi, tajnik KD Rumor in poslanec Sullo ter odpravnik poslov jugoslovanskega veleposlaništva Nikola Mandić. V častni čakalnici letališča je Moro za RAI-TV prebral posebno izjavo o pomenu svojega obiska v Jugoslaviji. Ponovil je v glavnem vsebino izjav, ki jih je dal ob slovesu v Zagrebu in beograjski «Politiki». Še prav posebej pa je poudaril:

«Delali smo v duhu prijateljskega razumevanja, ki med drugim dokazuje tudi, kako države z različnim političnim ustrojem lahko skladno in ob medsebojnem spoštovanju uskladijo svoje vzajemne interese in najdejo področje konvergentnosti pri splošni presoji mednarodnega položaja.»

Moro je končno poudaril, da je skupaj z Jugoslovani «ponovno še prav posebej potrdil skupni interes za dežele v razvoju, za nujna vprašanja razorožitve in za okrepitev ugleda OZN». «Mogli smo hoteli smo govoriti v jeziku miru in dati — ob naši popolni lojalnosti do atlantskega zavezništva — naš prispevek k pomiritvi in k mednarodnemu sodelovanju,» je ob koncu izjave dejal Moro.

Poslanec Lupis, podtajnik ministrstva za zunanje zadeve, ki je poleg podtajnika Zagarja spremljal Mora na obisku v Jugoslaviji, je danes odpotoval v New York, kjer se bo pridružil italijanski delegaciji na 20. zasedanju generalne skupščine OZN.

Moro v pogovoru s predsednikom izvršnega sveta sabora Hrvaške Spiljkom

Ustanovljena ljudska vlada na samem rodezijskem ozemlju

Ostra reakcija na Smithovo samovoljno dejanje v vseh afriških državah
Tudi Indija pripravljena vojaško pomagati - Neredi v Južni Rodeziji

LONDON, 12. — Rodezijski predstavniki, ki živijo v izgnanstvu v Tanganjiki, so sporočili, da je bila v Rodeziji ustanovljena ljudska vlada. Sestavili so jo v Sikombeli, kjer so konfinirani številni voditelji «ZANU» (Zimbabwe African National Union).

Začasni predsednik ZAPU (Zimbabwe African People Union) je izjavil: «Afriško ljudstvo Zimbabwe nima sedaj druge poti kakor oboroženo borbo». Obtožil je britansko vlado, da je odgovorna za sedanje stanje v Rodeziji. Blagajnik te stranke pa je v Londonu izjavil: «Dali bomo navodila našim pristašem, štirim milijonom afriških prebivalcev Rodezije, naj se poslužijo vsake oblike sile v borbi za svojo pravično stvar, s tem da uporabljajo sulice, loke, in puščice in po potrebi tudi kamenje».

Predsednik ugandske vlade Obote je sporočil, da je predlagal sklicanje voditeljev Kenije, Tanzanije, Zambije in Ugande, da pregledajo nastalo stanje.

Predsednik Zambije je napovedal, da bo njegova vlada sprejela posebne varnostne ukrepe na meji z Rodezijo. Opozoril je Smitha in «njegove izdajalske prijatelje», naj ne mislijo, da bodo zasedli ozemlje Zambije.

Predsednik Kenjata je sporočil, da Kenija ne bo priznala nezakonitega rasističnega režima. Vlada Gane je sporočila, da bo zahtevala, naj varnostni svet določi oboroženo nastop proti rasistični vladi.

Kairski list «Al Ahram» piše, da je Egipt začel posvetovanja z državami, ki so članice posebne komisije, katero so ustanovili na afriškem vrhu v Akri, da določi ukrepe za pomoč rodezijskemu prebivalstvu v borbi proti rasistični vladi.

Gvinejski predsednik Seku Ture je izjavil, da Gvineja pripravlja vojaški kontingent, ter je pozval vse afriške poglavarje, naj se pripravijo na skupno vojaško intervencijo v Rodeziji in naj že sedaj razglasijo vojno stanje s to deželo. Predsednik Gane Nkrumah je pozval vse nevezane države, naj pomagajo Organizaciji afriške enotnosti pri izvajanju resolucije o Rodeziji, ki je bila nedavno sprejeta in ki določa po potrebi uporabo sile.

Alžirski predsednik Bumedien je izjavil, da je Smithov ukrep «žalitev Afrike», in je pripomnil: «Nikoli ne bomo dopustili v Afriki, da bi se ustanovila rasistična vlada, kakršna je Smithova. Na takem stališču ni samo Alžirija, temveč Afrika sploh in napredne sile na svetu».

V Najrobiju so študentje demonstrirali po ulicah in pred sedežem britanskega visokega komisarja. Nosili so tudi napise: «Afriške države, zapustite Commonwealth» «Wilson, krokodilove solze ne pomagajo».

Demonstracije proti Smithovi vladi so bile tudi v Adis Abebi in v Londonu.

Predsednik indijske vlade Šastri je sporočil, da Indija ne bo priznala enostranske neodvisnosti Rodezije. Zunanji minister Sing je izjavil, da je njegova vlada že prekinila gospodarske odnose s Smithovim režimom in da je pripravljena podpreti vsak ukrep in dati tudi vojaško pomoč, da se porazi bela manjšina v Salisburyju. Zatem je Sing dejal, da, če se bo ustanovila začasna vlada, ki bo predstavljala večino rodezijskega prebivalstva in ki jo bo priznala Organizacija afriške enotnosti, jo bo priznala tudi Indija. Zatem je obtožil Veliko Britanijo, da je «zakonito, ustavno in moralno odgovorna» za nastalo stanje v Rodeziji.

Vlade Sirije, Iraka in Jemena so uradno obsodile Smithovo dejanje in so sporočile, da ne bodo priznale njegove vlade.

Francoska vlada je odpoklicala svojega generalnega konzula iz Salisburyja.

BEOGRAD, 12. — V zvezi s samovoljno in enostransko rasistično proglasitvijo neodvisnosti Rodezije je jugoslovanska vlada objavila danes naslednje sporočilo:

«Dosledno s stališčem deklaracije konference nevezanih držav v Kairu in ob upoštevanju resolucije voditeljev vlad afriških držav v Akri kakor tudi resolucije 20 zasedanja generalne skupščine OZN vlada SFRJ najostreje obsoja samovoljni in enostranski akt proglasitve neodvisnosti Rodezije s strani rasistične vladajoče manjšine proti volji in interesom naroda te dežele.» Vlada SFRJ «v celoti podpira pravično borbo narodov Zimbabve za nacionalno osvoboditev in neodvisnost». «S sodelovanjem afriških in ostalih držav članic OZN bo tudi nadalje podpirala vse akcije in ukrepe, katerih smoter je omogočanje narodov Zimbabve, da svobodno in samostojno odločajo o svoji bodočnosti.»

Jedrski dogovor med Italijo in SFRJ

RIM, 12. — Danes so predstavniki vsedržavnega odbora za jedrsko energijo in zadevne jugoslovanske zvezne komisije, podpisali v Rimu sporazum o sodelovanju na področju miroljubne uporabe jedrske energije v petem in šestem letu širšega okvirnega sporazuma med obema komisijama od novembra 1960. Za Italijo je dogovor podpisal podpredsednik CNEN prof. Carlo Salvetti, za Jugoslavijo pa svetovalec pri jedrski komisiji ing. Barbari. Jugoslovanski gostje so med svojim bivanjem v Italiji obiskali raziskovalna središča v Frascatiju, Casaccii in v Bologni ter atomski električni centrali v Gaoini in Gariglianu.

«Izvestija» obtožujejo ZDA vojnih zločinov v Vietnamu

McNamara napovedal, da bodo poslali nove vojake v Vietnam . Velike ameriške izgube v Danangu

SAJGON, 12. — Enote osvobodilne vojske so v osmih dneh že tretjič napadle ameriške enote. Davi so napadle položaje ameriške vojske na cesti 15 kilometrov severno od Ben Cat, 50 kilometrov severozahodno od Sajgona. Včeraj popoldne so partizani napadli iz zasede konvoj vozil sajgonske vojske.

Informacijska agencija narodnoosvobodilne fronte poroča, da je bilo med napadom, ki so ga izvršile osvobodilne sile 27. oktobra na ameriško letališče Danang, vrženih iz boja 600 ameriških vojakov, uničenih pa je bilo 127 ameriških letal, med katerimi 46 reaktivnih. Uničenih je bilo tudi enajst vozil, 23 majhnih skladišč lahkega orožja in 20 poslopij za ameriške vojake. 10. novembra popoldne so bila sestreljena tri ameriška letala.

V Sajgonu so danes javili, da bodo število sajgonskih vojakov zvišali na 320.000 mož. S tem bo sajgonska vojska štela skupno nad 700.000 mož.

AUSTIN (Texas), 12. — Ameriški državni tajnik Dean Rusk in tajnik za obrambo McNamara sta imela tiskovno konferenco kmalu po sestanku s predsednikom Johnsonom. McNamara ni hotel povedati, koliko vojakov bodo še poslali v Južni Vietnam, češ da «noče dajati teh informacij komunistom». Včeraj je namreč McNamara sporočil, da bodo poslali nove vojake v Vietnam. Dalje je McNamara trdil, da so ugotovili navzočnost «več rednih enot severnovietnamske vojske v Južnem Vietnamu» in da so se izgube osvobodilne vojske med poletno ofenzivo podvojile v primerjavi s prejšnjim povprečjem. Vsekakor pa se je vojaška moč osvobodilne vojske povečala. Dejal je, da bo zahteval nova nakazila od kongresa za vojno v Vietnamu.

Glasilo sovjetske vlade «Izvestija» pišejo nocoj, da so ZDA pobile v Vietnamu tisoče civilistov s strupenimi plini. «Pentagon, piše list, je izvežbal tisoče poklicnih morilcev, ki zavestno in z užitkom ubijajo». List pravi, da Američani uporabljajo pline, kakršni so klor, ogljikov oksid in žvepleni dioksid, zaradi katerih je na tisoče ljudi umrlo ali so bili hudo zastrupljeni.

Zatem obtožuje list ameriške vojake, da divjaško mučijo vojne ujetnike, in dodaja, da so ameriška dejanja v Vietnamu pravi vojni zločini ter zločini proti miru in proti človeštvu, kakor jih označuje nuernberški statut o vojnih zločinih.

Ali se bodo začele Kuba in ZDA dogovarjati?

NEW YORK, 12. — Dokaj neobičajen sporazum je pripeljal do posrednih stikov med ameriško in kubansko vlado, prvih po izjalovljeni invaziji v zalivu Plaja Hiron. Kuba in ZDA so se sporazumele, da prva «dovoli odselitev» in da druga «dovoli priselitev» tistih Kubancev, «ki hočejo zapustiti Kubo in se preseliti v ZDA». Potrebnih je bilo celih mesec dni, da so s posredovanjem švicarskega veleposlanika v Havani redigirali 18 točk obsegajoč memorandum, ki vsebuje pravila te čudne igre o velikem izseljevanju stotisočev ljudi.

S kakšnimi nameni se je Fidel Castro spustil v ta posel in kakšne smotre bi rad dosegel s tem? To je postalo glavno vprašanje tistih hip, ko so o njegovi ponudbi, izrečeni v javnem govoru v Havani konec septembra, poročale vse svetovne agencije kot o izredno pomenljivem dogodku. V ZDA so to ponudbo najprej sprejeli s precejšnjim sumničenjem, češ da gre za «Castrove spletke» na ameriški račun. Toda pri priči je bilo jasno, da morajo v ZDA, pa naj v resnici mislijo karkoli, sprejeti vrženo rokavico in oznaniti svojo pripravljenost, da se spuste v ta negotov posel z nezaželim kubanskim premierom. Toda Castro je mislil zares, in preden so navezali dvostranske stike, se je dejansko začelo izseljevanje Kubancev, katerih sorodniki že od prej žive v ZDA, iz kubanskega pristanišča Camarioce.

Na Floridi je začela cveteti velika kupčija. Kubanski begunci in razni špekulanti so z ladjicami začeli invazijo na Camarioco. Ponujali so «izseljencem», da jih prepeljejo za ceno 100 do 150 dolarjev na osebo, vendar so mnogi teh potnikov našli smrt v karibskih globinah na poti proti ameriški obali. Nedvomno je to spodbudilo pripravljenost washingtonske vlade, da naveže s Havano tehnične stike, ki so naposled porodili sedanji sporazum.

Na mesec bodo z ameriškimi charterskimi letali prepeljali s Kube okrog 3 do 4 tisoč Kubancev. Prednost imajo «bližnji sorodniki» tistih, ki so že v ZDA, nato «daljni sorodniki» in potlej vsi tisti, ki «želijo zapustiti Kubo». Omejitve pri tem izseljevanju so začasne. Castro si pridržuje pravico, da «moških od 15 do 26 let, godnih za vojaščino», ne pusti in da «tistim, katerih odhod utegne ustvariti nevarne težave v proizvodnji in socialnih službah, ker zanje ni mogoče dobiti zamenjave» (zdravnik! in tehniki), ne dovoli takoj oditi, čeprav jim je praktično priznana pravica, da se izselijo.

V besedilih teh dokumentov ni niti besede o tako imenovanih «političnih zapornikih». Castro je namreč menil, da spada izključno v pristojnost Havane, ali pridejo v poštev za izselitev in kako obravnavati ta problem. Kakor je slišati, je takih približno 15.000.

Kar pa se tiče izselitve nasploh, se govori, da jih bo odšlo s Kube 100.000, nekateri pa menijo, da celo do 300.000.

Praktična izpolnitev tega dogovora, ki nima nobenih omejitev ne zastran števila ljudi ne zastran časovnega roka, se utegne razvleči na nekaj let. Vendar pa za zdaj ni niti gotovo, ali bi bila Kuba pripravljena dovoliti, da se odseli tako veliko ljudi, in ali bi bile ZDA pripravljene sprejeti tolikšno število novih beguncev, ki bi se pridružili že v ZDA živečim 270.000 Kubancem.

Zadnji val kakih 10.000 beguncev je zapljusknil ameriške obale kot odmev izjalovljenega emigrantskega udara (ki so ga izpeljali pod pokroviteljstvom ameriške obveščevalne službe — CIA) na Kubo 1961. leta. Pozneje so jih s posredovanjem Rdečega križa zamenjali za industrijsko opremo in zdravila. Niti ti novi, tako kot tudi njihovi predhodniki, pa ne morejo računati — razen redkih izjem — na to, da bi dobili pravico do ameriškega državljanstva.

To je že «bistveno» politično vprašanje in ZDA niso voljne v svoji blagohotnosti do kubanskih «anticastrovcev» iti tako daleč, da jih spremene v ameriške državljane. V tem primeru bi namreč tudi celotno anticastrovska teza o «rodoljubih, ki čakajo, da bi se vrnili v domovino», splavala po vodi. Zdi pa se, da je ZDA vsaj za zdaj nikakor ne mislijo opustiti. Vendar sedanjega sporazuma ni mogoče omejiti izključno na tehnično plat, ne glede na to, kako nenavaden je po vsebini. Dokaj dobro se čuti političen prizvok, čeprav ne tudi doecla jasno.

Predvsem so to prvi stiki med vladama po šestih letih. Izvajanje sporazuma bo trajalo leta in vse dotlej bo treba ohraniti te stike, če zaradi ničesar drugega, že zavoljo tega, da bi uspešneje uresničili celoten sporazum. Takoj potem ko so ga podpisali, je Castro na primer naglasil potrebo, da sporazum uspešno izpeljejo. Dejal je, da so «ZDA odprle vrata, vendar ne zadosti na široko», ker se mu zdi, da bi število 3 do 4 tisoč Kubancev na mesec lahko povečali, če Američani le hočejo.

Ves ta posel jim je vzel dober mesec dni časa, izseljevanje pa naj bi se začelo šele v prvih dneh prihodnjega meseca. To niti ni čudno, če imamo pred očmi, kakšna je politična in zlasti psihološka atmosfera v odnosih med veliko celino in majhnim karibskim otokom. Pri njunem skupnem memorandumu ni šlo samo za določanje tehničnih pravil skupnega posla, ampak tudi za medsebojno kosanje za prestiž na zunanjem in domačem torišču. Pa tudi odmevi okrog vse te zadeve so povzročali enake preglavice.

ZDA nenehno poudarjajo, da ta «tehnični dogovor» nikakor ne pomeni, da se začenja širše navezovanje stikov in normalizacije odnosov med vladama. Castrova vlada ne trdi niti eno niti drugo. Vendar pa se številni tukajšnji analitiki nagibajo k ugotovitvi, da tiči v tej Castrovi potezi skrbno pripravljena zasnova za normalizacijo atmosfere, v kateri bi bilo potem mogoče vsiliti nove akcije, ki bi previdno in postopno peljale k normalizaciji odnosov.

Vendar je tu težko kaj napovedati, glede na sedanje razpoloženje na obeh straneh. Za Castra je bitka proti ameriškemu pritisku bitka za kubanski obstanek, medtem ko je ZDA bitka proti «castrizmu» bitka proti vsemu tistemu, kar je po kriterijih ameriške politike slabo za ZDA na latinskoameriškem področju. Zato so tudi možnosti za ameriško-kubansko normalizacijo dokaj zavozlane.

Sovjetska «Venus-2» leti proti Veneri

MOSKVA, 12. — V SZ so izstrelili avtomatično medplanetarno postajo v smeri proti Veneri. Zadnji stadij nosilne rakete je zagotovil polet avtomatične postaje «Venus-2», ki tehta 963 kg. Ta bo letela proti Veneri tri mesece in pol. Med poletom bo postaja opravila obširen program vesoljskih preiskav.

Vsi instrumenti na avtomatični postaji delujejo v redu.

Tako karoserijo je napravil Pininfarina za dvosedežni «Alfa Romeo Giulia Sport, specialni coupé»

ČISTO SVOJEVRSTEN REKORD V ANALIH KRIMINALA

Trije bančni ropi v Milanu v času komaj 42 minut

Nemogoče se zdi, da bi opravila vse tri rope ista skupina, kaže pa, da so bile vse tri skupine pod istim «duhovnim« vodjo

MILAN, 12. — Komaj je danes takoj po enajsti uri vznemiril policijo prvi alarm, ki je javljal bančni rop pred nekaj minutami v neki bančni filiali na Ul. Pisanello 2, je že prišla vest o drugem ropu v neko drugo bančno podružnico na Ul. Bodoni 1. Potem je bil pol ure(!) mir in že je prišel glas o tretjem ropu v drevoredu Regina Giovanna. Po poznejših ugotovitvah so roparji odnesli pri prvem ropu okrog 5, pri drugem okrog 9-10 in pri tretjem 7 milijonov, skupaj torej 21 do 22 milijonov.

Spočetka se je mislilo, da so mogoče vse tri rope izvedli isti roparji, toda to je po mnenju preiskovalcev nemogoče. Posamezne bančne filiale, kjer so se roparji pojavili, so več kilometrov druga od druge in nemogoče bi bilo v času velikega prometa (prvi rop ob 11.03, tretji ob 11.45) in še v dežju se tako hitro pomikati od enega mesta do drugega. Vendar pa je nekaj podobnosti med vsemi tremi ropi, iz katerih bi se dalo sklepati, da so bile vse tri skupine v «službi» istega vodje. Predvsem je bil način vseh treh ropov podoben in v vseh treh primerih je bil med roparji neki močnejši moški ter eden, ki je bil dokaj nizke postave. Vodja je mogoče hotel tako nekoliko zamešati delo preiskovalcem. Vendar pa je za kriminalce teže ohraniti anonimnost, če jih je več. Če so torej vse tri skupine pod istim «gospodarjem», je za preiskovalce laže, ker se lahko prej zgodi, da bo kdo kaj izblebetal. Morda pa so tudi bile tri «samostojne» skupine; lahko tudi, da je dva ropa napravila ista skupina, na pr. prvega in zadnjega, medtem ko je pri drugem nastopila druga skupina

Roparji so delo opravili zelo hitro, vsaj v prvem primeru, ko so se zamudili komaj poldrugo minuto. V tem primeru so roparji bili trije: dva oborožena sta prišla v banko, tretji je čakal v avtomobilu. V drugem so prišli trije — oboroženi — v banko in mogoče je četrti čakal zunaj. V tretjem primeru so prav tako prišli trije oboroženi v banko in to pot so videli zunaj tudi četrtega. V vseh treh primerih je bil eden zelo močan, drugi skoraj suh in srednje postave, eden pa majhen. Govorili so severnjaški dialekt; v enem primeru so spregovorili tudi nekaj francoskih in angleških besed, ki pa so bile dokaj slabo izgovorjene; jasno je, da so hoteli roparji ustvariti kak napačen videz.

V vseh treh primerih so morali moški leči na tla. In kakor so bili roparji pri ukazih odločni, tako so bili drugič tudi prijazni: «Nič se vam ne bo zgodilo.» Dvema ženskama so v neki banki rekli, naj bosta lepo mirni, češ «rop je» in «takoj bo končano».

Pri lovu na roparje se je neki policijski avto zaletel v drug avtomobil. Komisar dr. Giacchi se je le malo potolkel, medtem ko bo moral šofer ostati deset dni v bolnišnici. Avto pa je močno poškodovan.

Po ulicah Cunea je disciplinirano in v popolnem molku korakalo okrog 2000 demonstrantov iz doline Bormida. Protestirali so proti onesnaženju in okuženju voda, ki ga povzročajo odpadki iz kemičnih tovarn. Na čelu so poleg dveh poslancev korakali župani, prav na koncu sprevoda pa župniki

Rop torbe z dragocenostmi za 20 milijonov

RIM, 12. — Torbo, v kateri je bilo za 20 milijonov lir — tako vsaj zatrjujeta lastnika — dragocenosti, sta dva roparja ukradla iz nekega avtomobila. Lastnika dragocenosti sta zakonca Giovanni in Romana Cavalli iz Alessandrie, ki sta trgovska potnika z dragulji. Torba je bila zavarovana za 10 milijonov.

Zakonca sta se pripeljala v Rim in se ustavila pred neko draguljarno. Mož je stopil v trgovino, medtem ko je žena ostala v avtomobilu. Vtem se je avtomobilu približal moški in s silo potisnil šipo na prednjem oknu nekoliko navzdol. Skozi to odprtino mu je potem uspelo odpreti zadnja vrata.

Ženi je še uspelo spregovoriti: «Kaj pa delate,» a je dobila tak odgovor, da se je ustrašila: «Tiho bodi! Tako bo bolje zate.» Moški je vzel torbo in se s svojim pajdašem hitro odpeljal z neko «giulio».

V torbi so bile zapestnice, prstani, biserne ogrlice, zaponke in drugi dragoceni predmeti.

Kmalu zatem so nekje našli neko zapuščeno «giulio»; motor je bil še topel. Vsekakor je bil avto ukraden in sedaj bo policija preiskala, če bi dobila kake prstne odtise.

Kovček z novci za osem milijonov ukraden in spet najden

PADOVA, 12. — Majhen kovček s 759 starimi zlatimi in srebrnimi novci v vrednosti približno 8 milijonov je našel neki ribič na nasipu ob reki Bacchiglione pri Padovi. Kovček je bil 8 oktobra ukraden profesorju Micheju Parisu iz Pise, ki je tistega dne potoval skozi Padovo.

V zbirki so dolarji iz leta 1883, rublji iz osemnajstega in tolarji iz sedemnajstega stoletja, nadalje papeški novci ter denar iz Toskane.

MILAN, 12. — Tednik «Europeo» slavi svojo dvajsetletnico. V jubilejni številki so poleg drugih člankov številne izjave raznih politikov.

Osem specializiranih razstav na spomladanskem zagrebškem sejmu 1966

Prihodnji spomladanski sejem v Zagrebu bo v času od 16. do 24. aprila 1966. Sejem bo obsegal kar osem specializiranih prireditev, in sicer:

a) *Mednarodni prikaz izdelkov za široko potrošnjo* (tkanine, pohištvo, električni gospodinjski stroji, kemični proizvodi, bižuterija, didaktični in okrasni material, naprave za trgovine in turistične objekte, športni rekviziti in podobno).

b) *VI. mednarodni sejem prehrane in naprav za prehrambeno industrijo in kmetijstvo* (poljski traktorji in kmetijski stroji, naprave za umetno namakanje, stroji za molžo itd.).

c) *VIII. mednarodni sejem embalaže* (surovine in pomožni izdelki, stroji za embaliranje, naprave za samopostrežne trgovine itd.).

č) *III. mednarodna razstava industrijskih prevoznih sredstev* — (dvigala, prenosne naprave, stroji za gradbeništvo in ladjedelstvo, specialna vozila).

d) *Mednarodni sejem orodnih strojev* (za obdelovanje lesa in jekla, avtomatizirani itd.).

e) *III. mednarodna razstava plastičnih mas* (surovine, končni izdelki za široko porabo, za gradbeništvo, kmetijstvo itd., stroji za predelavo in oblikovanje plastičnih mas, barvila).

f) *Mednarodna razstava rudniških strojev in zavarovalnih naprav*

g) *XI. mednarodna razstava merilne tehnike, avtomatizacije in kontrolnih instrumentov* (instrumenti, naprave za urade in industrijske obrate).

Za pomladansko zagrebško prireditev vlada v Jugoslaviji in v tujini že zdaj veliko zanimanje. Tudi v Italiji se številni trgovci in industrijci pripravljajo na nastop v okviru ene ali druge specializirane razstave.

Prijave sprejema neposredno uprava zagrebškega velesejma, v Italiji pa njena generalna delegacija za Italijo, ki ima svoj sedež v Rimu, Ul. Treviso 33.

Med predstavniki pražilne industrije v Amsterdamu tudi tržaški industrijec pražilec kave dr. Illy

Ugibanja o «Raffaellu»: (nekateri najbrž že vedo kaj več)

V Amsterdamu so se te dni sestali predstavniki pražilne industrije iz šestih držav članic Evropske gospodarske skupnosti (Italije, Zahodne Nemčije, Nizozemske, Francije, Belgije in Luksemburga), da bi se dogovorili o zadnjih pripravah za sestavo posebnega mednarodnega organizma, ki naj bi v bodoče usklajeval delovanje pražilcev kave v okviru šestorice. V bistvu se pražilci nameravajo združiti v organizacijo, ki bi enotno nastopala nasproti organiziranim državam pridelovalkam kave. Pri tem navajajo, da predstavlja EGS dovolj pomembno potrošno tržišče, saj živi v mejah šestorice okoli 177 milijonov ljudi, ki sami potrošijo vsako leto 25,88 odst. celotnega svetovnega pridelka kave. Na amsterdamskem sestanku so sestavili štidijsko skupino, v katero so poklicali nekaj strokovnjakov s prizadetega področja, da pripravijo nekaj konkretnih predlogov za novo organizacijo, in sicer do naslednjega zasedanja, ki bo v Parizu januarja prihodnjega leta. V študijski skupini je tudi tržaški industrijec dr. Illy, ki se že dolga leta ukvarja s praženjem kave na našem področju, in ki je pred kratkim odprl novo pražarno v žaveljskem industrijskem pristanišču.

* * *

Okvara na ladji «Raffaello» je sprožila po Italiji in po vsem svetu mnogo polemik, zlasti zaradi tega, ker je vodstvo pomorske družbe «Italia» do zadnjega trenutka skušalo prikrivati pravi potek dogodkov po prvem opozorilu, da se je na krovu vnel požar. Dogodek meče rahlo senco tudi na ladjedelnico Sv Marka, v kateri je bila «Raffaello» zgrajena, ter se s tem postavlja vzporednost s primerom ladje «Michelangelo», ki so jo v istem času zgradili v Genovi, in na kateri se je tudi že zgodilo nekaj okvar. Mnenje o krivdi za nastanek požara in o tem, ali je kapitan Oscar Ribari ravnal pravilno, ko je sklenil obrniti ladjo nazaj proti Genovi, namesto da bi nadaljeval plovbo do mnogo bližjega New Yorka, so si močno deljena in vse kaže, da bodo taka ostala tudi še za dolgo dobo. Zakaj ni «Raffaello» nadaljevala plovbe proti New Yorku, kamor bi lahko privedla potnike le z malenkostno zamudo, ter bi pri tem družba «Italia» prihranila težke milijone, ki jih bo morala zdaj izplačati potnikom tako za novo pot čez ocean kakor tudi za zgubo časa, ni povsem jasno. Družba «Italia» pravi, da bi se ladja na poti proti New Yorku kmalu po nesreči srečala z nevihto, kateri ne bi bila kos s pokvarjenim pogonskim strojem. Strokovnjaki pa sodijo tudi drugače. Med drugimi se čedalje bolj pogosto navaja domneva, da se je s povratkom v domovino kap. Ribari hotel izogniti temu, da bi preiskavo na ladji opravili tujci in ne italijanski strokovnjaki. Mednarodni pomorski zakonik namreč določa, da morajo voditi preiskavo za okvaro na ladjah v mednarodnem prometu za to postavljeni organi iz tiste države, kateri pripada pristanišče, v katerega se ladja najprej zateče po nesreči. V tem primeru bi torej preiskavo morali opraviti Američani. To domnevo potrjujejo z dejstvom, da ni hotel kap. Ribari pristati niti v Gibraltarju, čeprav je imel na krovu več desetin ranjencev, ker bi s tem preiskava prešla v roke Angležev.

Naj bo tako ali drugače, preživljajo zdaj na vodstvu družbe «Italia» burne dneve. Včeraj je bila na sedežu družbe v palači na Trgu De Ferrari v Genovi izreden občni zbor. Med sklepi, ki jih je sprejel, je tudi upokojitev dosedanjega predsednika Giuseppa Zuccolija. Za novega predsednika je bil imenovan admiral Ernesto Giuriati. Po zadnjih vesteh naj bi vodstvo «Italia» sklenilo prepustiti kap. Ribariju vodstvo «Raffaella» tudi na prihodnji vožnji z odhodom iz Genove 6 decembra, po izvršenih popravilih. S tem bi družba pokazala, da soglaša z ravnanjem kapitana Ribarija v zvezi z nesrečo pri Azorskih otokih. Po drugi strani pa v genovskih pomorskih krogih naglašajo, da mora biti kap. Ribari «de jure» upokojen pred koncem leta.

«Raffaella» bodo v 30—45 dneh ponovno usposobili za plovbo. Ta čas pa bo ostala v Genovi, ter se bo hkrati s popravili vodila na njej tudi posebna preiskava. Zanimivo pa je, da bo hkrati z «Raffaellom» delj časa stala tudi druga italijanska admiralska ladja «Michelangelo», ki je prav tako popolnoma nov izdelek, in ki je stala kakor «Raffaello» nekaj čez 45 (nekateri pravijo celo 60) milijard lir.

Okrog 40 mrtvih v ZDA pri letalski nesreči

SALT LAKE CITY, 12. — V četrtek zvečer se je tu ponesrečilo letalo «Boeing 727» družbe «United Airlines». Zadnje poročilo pravi, da je bilo 39 oseb mrtvih. Nepoškodovanih je ostalo 14 oseb (ali so vsaj že zapustile bolnišnico), medtem ko je v bolnišnici 36 oseb. Med temi jih je precej, katerih poškodbe so hude. V letalu je bilo 84 potnikov in 5 članov posadke.

Letalo je bilo na poti iz New Yorka v San Francisco z vmesnimi postanki v Clevelandu, Denveru in Salt Lake Cityju

Zdi se, da je nesreča nastala tako, da so se kolesa spustila predčasno in zadela v tla pred pisto. Potem se je prevrglo in se vnelo; kake eksplozije ni bilo.

Sneg

CUTIGLIANO (Pistoia), 12. — Abetona in Doganaccia sta pokrita s snegom — letos prvič. Snega je le nekaj centimetrov; vendar sta obe zimskošportni središči dobili svoj tipični zimski videz.

Iz evropskih prestolnic javljajo, da je bilo davi v Moskvi — 9, v Stockholmu — 4, v Oslu — 3, v Varšavi — 2, v Berlinu in Pragi — 1. V Pragi pa je tudi snežilo.

RIM, 12. — Bolezensko stanje Angelike Balabanov se je močno poslabšalo.

Angelica Balabanov se je rodila v Milanu leta 1876; njeni starši so bili Rusi. Bila je prva tajnica komunistične internacionale (1917). V Italiji je imela mnogo prijateljev med uglednimi socialisti. Pozneje je prešla na linijo socialdemokratov.

Diplomatsko pošto so ukradli

LONDON, 12. — Furgon z diplomatsko pošto, urami in dragocenostmi v vrednosti 14.000 šterlingov (čez 23 milijonov lir) so preteklo noč ukradli z letališča v Londonu. Diplomatska pošta, označena kot «drugorazredna in ne tajna», je bila predvsem iz Zahodne Nemčije.

LONDON, 12. — Transatlantik «Mauretania», last «Cunard Line», je bil prodan in ga bodo razdrli. Med vojno je prevažal vojsko. Njegova otvoritvena vožnja je bila leta 1939.

Ukradeni Rembrandt

TRURO, (Anglija), 12. — *Majhna risba Rembrandta, cenjena na več tisoč šterlingov, je bila ukradena iz muzeja grofije Truro. Risba — neka študija ženske, ki ima na glavi koničast klobuk, ter poleg nje še neke druge ženske — je bila po mnenju vodstva muzeja lahko ukradena že pred nekaj dnevi. Tat je na mesto ukradene risbe postavil neko drugo risbo.*

knjige · gledališče · film · ples · glasba · slikarstvo

FRANCE FILIPIČ

Prvi pohorski partizani

Franceta Filipiča poznamo ne samo kot pesnika temveč tudi kot proučevalca zgodovine osvobodilnega boja na slovenskem Štajerskem. Njegovo tozadevno najpomembnejše delo je knjiga o Pohorskem bataljonu, ki je lani izšla. Prav ob pisanju te knjige pa se je avtorju nabiralo gradivo za knjigo, ki je pred nedavnim izšla pod naslovom Prvi pohorski partizani *prav tako pri mariborski založbi Obzorja. V tej knjigi o zgodovini pohorskih partizanov v letu 1941 je razgrnjeno poglavje slovenskega osvobodilnega boja, ki je sicer z opisi posameznih dogodkov že našlo svoje mesto v zgodovini slovenskega naroda, vendar je v tem delu prvič predstavljeno v kompleksu najrazličnejših elementov, ki so vplivali na njegov razvoj. Vojaški in politični razvoj je prikazan v sklopu slovenske celote, vendar pa z vsemi značilnostmi in posebnostmi. V Filipičevi knjigi o prvih pohorskih partizanih je poudarek na posameznikih saj je v ospredju vseh dogodkov prikazan človek v svojih usodnih odločitvah. Zato je tudi način prikazovanja vstaje drugačen kot v knjigi o legendarnem Pohorskem bataljonu. Medtem ko je bil tam morda večji poudarek na vojaških akcijah in manj na usodah posameznikov je v knjigi o pohorskih partizanih poudarek na ljudeh. Pisatelj več razmišlja o ljudeh, o prvih revolucionarjih in voditeljih vstaje v Mariboru in neposredni okolici, pa vseh tistih številnih posameznikih, ki predstavljajo zgodovino štajerskega partizanstva v letu 1941. In morda prav preseneča koliko je bilo teh zavednih slovenskih ljudi, koliko je bilo ilegalnih partizanskih skupin, ki so se pripravljale za pot v partizane in koliko je bilo v Mariboru in neposredni okolici zvez, javk in postojank osvobodilnega boja, ki so bile prvim pohorskim borcem v pomoč. Sicer pa so v Filipičevi knjigi borci aktivisti in njihovi pomagači opisani z enakim poudarkom kot sami partizani, saj je bil samo s skupnim delovanjem možen oborožen upor in je bila tudi v primeru razkritja okupatorjeva reakcija proti vsem enaka. Zato je Filipičeva knjiga pričevanje v kako velikem številu pa tudi s kakim junaštvom in žrtvami se je slovenski človek na severni meji spustil v boj z nemškim okupatorjem. Seveda pa Filipičeva knjiga ni samo dokument začetka oboroženega upora temveč tudi spomin vsem tistim številnim borcem, aktivistom in ilegalnim delavcem, ki so se spustili v tako neenak boj z okupatorjem. Knjiga in njeno pričevanje bo torej dragoceno tako mlademu rodu, ki vojne ne pozna, pa tudi vsem udeležencem vstaje in očividcem dogajanja v usodnem letu 1941.*

Filipičeva knjiga je razdeljena na 32 poglavij, katerim je dodan še kronološki pregled važnejših dogodkov iz zgodovine Pohorske čete. Seveda pa avtor ne govori samo o partizanih na Pohorju, temveč je snov zajel mnogo širše in obravnava tako partizanske akcije kot politično delovanje izven ožjega pohorskega področja. Pri tem je pripoved izredno zanimiva, zgoščena in pregledna. Tako je Filipiču uspelo dati živo in prepričljivo podobo dogajanj v letu 1941 in ustvariti delo, ki skupaj z zgodovino Pohorskega bataljona predstavlja temeljno delo o osvobodilnem boju na Štajerskem v prvih dveh, treh letih okupacije. Zato zasluži Filipičevo raziskovalno delo vse priznanje, posebno še, ker se njegove knjige uvrščajo med najboljša tovrstna dela, ki jih imamo pri nas.

Sl. Ru.

Dva nova zanimiva biografska romana

V današnjem času hlastanja po znanju imajo ljudje radi take knjige, v katerih ne uživajo samo na literarnimi deli, temveč se iz njih tudi česa nauče. Biografski roman po svetu morda prav zato tako močno pridobiva na pomenu. In tudi osrednje slovenske založbe so biografije uvrstile v svoj redni knjižni program. Tako Državna založba Slovenije kot mariborska založba Obzorja. In pri teh založbah sta prav zdaj izšla dva zanimiva biografska romana o dveh slavnih možeh, romana, ki bosta gotovo tudi med našimi prijatelji knjig vzbudila dovolj zanimanja.

Prvi roman Dan je zaljubljen v noč *(izdala ga je Državna založba Slovenije v zbirki Biografije) je posvečen nemškemu pesniku Heinrichu Heineju. Napisal ga je nemški pisatelj* Werner Steinberg, *ki ga sicer pri nas ne poznamo. Nedvomno pa si bo s tem tekstom pridobil tudi slovenske bralce, kajti Steinberg je v romanu živo naslikal burno življenje velikega pesnika, ki ga je tujina slavila in cenila prej ko domovina, pesnika in romantika, revolucionarja in borca za svobodo, glasnika izkoriščanih, sovražnika licemerstva, zaostalosti in avtokracije. V knjigi spremljamo pesnikovo življenje od njegove nežne mladosti, ko ga je oče iz rodnega Düsseldorfa poslal k bogatemu stricu, da bi se izučil za bankirja, pa do njegove smrti v Parizu. Spremljamo ga pri njegovem študiju prava v Bonnu, kamor je odšel od strica, ker mu bančni posli niso dišali in ker je s prvo nesrečno ljubeznijo doživel tudi prvo razočaranje. Spoznamo, kako je Heine prišel v konflikt v Bonnu pa potem na univerzi v Göttingenu, kako je nato odšel rajši po svetu, v Italijo in slednjič kot dopisnik v Pariz. Spoznamo pa tudi Heineja kot pesnika in kot nemirnega človeka, sredi burnega življenja svojega časa.*

Pisatelju je uspelo napisati zanimiv, razgiban pripovedni tekst, v katerem nastopa vrsta znamenitih oseb prve polovice 19. stoletja. Delno mu je uspelo prikazati tudi Heinejevo nemirno osebnost, njegovo razdvojenost in njegovo borbo z mnogimi nasprotniki, ki so mu prizadejali dosti zla, niso pa mogli uničiti niti njegovih pesmi niti njegovih polemičnih spisov, še manj pa idej, ki jih je z njimi širil. Res pa je, da je pisatelju bolj uspelo prikazati zanimiv in razgiban čas in manj prepričljivo pesnikovo osebnost. To pa seveda bistveno ne zmanjšuje vrednosti teksta, ki bo sicer zahtevnejšemu bralcu povedal morda nekoliko premalo, bo pa zaradi razgibanosti in prikupne pripovedi toliko bolj všeč najširšemu krogu bralcev.

Nekoliko drugače pa je z drugim romanom z naslovom El Greko, *posvečenim znamenitemu španskemu slikarju 16. stoletja. (Založba Obzorja, zbirka Veliki možje). Napisal ga je* Simon Vestdijk *v francoščini. Roman je napisan bistveno drugače od prvega. Predvsem je že doba bistveno drugačna. To ni čas romantike, v katerem je živel Heine, temveč najbolj mračen čas, čas inkvizicije. Zato ima roman, ki nosi podnaslov Ekstaza groze, tudi pečat tega časa, saj zahteva ne samo zbrano branje, temveč bralca naravnost sili k razmišljanju. Obenem pa pušča v njem tudi neko resno tesnobo. Osebnost znamenitega slikarja, ki je bil po rodu Grk in je preko Benetk in Rima prišel v Španijo, je nenavadna kot je bilo nenavadno okolje, v katerem je živel, čas sijaja španskega kraljestva in obenem čas verskega fanatizma ter strahot inkvizicije. V romanu spremljamo le del slikarjevega življenja, razen tega pa tudi v tem tekstu nastopa vrsta oseb tedanjega časa. Zato se nam tudi pri tem romanu zdi poudarek bolj na prikazu dobe in okolja kot pa na prikazu podobe El Greca samega in še manj njegove umetnosti. Za odličen biografski roman je vsekakor potrebno oboje. Vendar pa nam kot podoba časa in zrelo umetniško delo, močnejše kot roman o Heineju, ta pripovedni tekst bolj ostane v mislih, čeprav manj v srcu. Prav zato pa bo ta roman morda manj bran.*

Pri obeh knjigah pa je poudariti izredno okusno opremo (Nadja Furlan in Uroš Vagaja), ki jo pri romanu o španskem slikarju dopolnjujejo še barvne reprodukcije nekaterih El Grecovih del. Tudi oba prevoda — roman o Heineju je prevedel August Petrišič, El Greca pa Bogomil Fatur — sta vzorna. Tako je obema biografijama tudi na zunaj dan poudarek prvovrstne edicije.

Sl. Ru.

NA KONGRESU ITALIJANSKE SOCIALISTIČNE STRANKE V RIMU

Dva važna predloga D. Hreščaka

V našem včerajšnjem poročilu s kongresa socialistične stranke v Rimu smo na kratko navedli tudi govor, ki ga je na njem imel občinski odbornik Dušan Hreščak. Danes objavljamo Hreščakov govor v celoti:

Ko na tem XXXVI. kongresu Italijanske socialistične stranke jemljem besedo kot delegat z nalogo, da podprem večinsko usmeritev naše stranke, naj mi bo dopuščeno izraziti svoje veliko osebno zadoščenje, da posežem v delo kongresa prav tu, v Rimu, kamor so me pred 37 leti vklenjenega v jetniškem vagonu pripeljali, da bi se tu začelo moje desetletno romanje po zaporih; in da se bom, po končanem kongresu, mogel udeležiti IX. kongresa Italijanske lige proti dimu in ropotom, na kongresu, ki bo 16. in 17. t. m. v Sieni in katerega se bom udeležil kot občinski odbornik tržaške občine.

Tovariši delegati, oprostite mi, da sem svoj nastop začel tako osebno. Vendar se mi je to zdelo primerno za to, da bi mogel primerneje uokviriti snov svojega posega v razpravo, snov, ki zadeva problem, o katerem vam govori človek, ki je z njim osebno prizadet, ker pripada tržaški slovenski narodnostni skupnosti.

Naša stranka je bila pred nedavnim v Trstu — v okviru politike levega centra — protagonist zelo pomembne bitke za demokracijo in socializem, bitke, ki je privedla do zmage nad koalicijo nacionalističnih sil, do zmage nad liberalno fašistično družbeno konservativnostjo, ki jima je na nezaslišan način pomagal posredni poseg najvišje krajevne cerkvene oblasti. Ta zgodovinska demokratična bitka, ki se je končala z vstopom v tržaški občinski odbor dveh socialistov, od katerih je eden Slovenec, in s čimer je prvič v zgodovini Trsta zmagalo načelo enakopravnosti med Italijani in Slovenci, mi nudi priložnost, vzbuditi pozornost delegatov tega kongresa in naše stranke na problem narodnostnih manjšin ter na neodložljivo nujnost, da naša stranka s posebnim dokumentom točno določi svoje idejno-politično gledanje na ta problem.

Nočem trditi, da naša stranka ni vodila svoje politike do nacionalnih manjšin ter da narodnostne manjšine nimajo v italijanski socialistični stranki svojega prirodnega zaveznika, ko se borijo za uveljavitev svojih narodnostnih pravic, toda novejši razvoj problema narodnostnih manjšin na eni strani, na drugi strani pa vztrajanje nacionalističnih in konservativnih sil na stališču, češ da so narodnostne manjšine potencialni in celo nepoboljšljivi sovražnik države, zaradi česar jih je treba nadzirati in jih držati v večnem stanju gospodarske, socialne in politične podrejenosti, zahteva od naše stranke, da o svoji politiki do narodnostnih manjšin izdela sistematično obdelano ideološko stališče, ki naj obvezuje vso stranko in ne le tiste njene federacije, ki delujejo v narodnostno mešanih deželah. To pa tudi zato, da bi se ta politika ne zdela, ali da bi je ne mogel nihče jemati kot izključno instrumentalno politiko.

Če je bila sestava takšnega strankinega dokumenta o nacionalnih manjšinah potrebna, ko je bila stranka v opoziciji, postaja neodložljivo nujna sedaj, ko sodeluje stranka v vladi in ko se njena odgovornost razširja in zajema tudi področja, ki so jo prej mogla zanimati le kot tema posamezne akcije ali politične agitacije.

Dejansko imamo v naši državi tri resnične narodnostne manjšine in sicer francosko v Dolini Aoste, nemško v Južni Tirolski ter slovensko v Furlaniji in Julijski krajini. V teh primerih gre za prave narodnostne manjšine in ne le za večje ali manjše izolirane nacionalne skupine ali skupnosti, kakršne zasledimo drugod v deželi (Albanci, Grki, Srbi in Hrvati, Katalonci itd.). Gre za resnične narodnostne manjšine, ki ti žive vzdolž državnih meja, ki jih ločijo od njihovih matičnih narodov, ki imajo že svoje državne skupnosti (Francija, Avstrija, Jugoslavija).

V tem primeru je takoj očitna pomembnost, ki jo določena politika do narodnostnih manjšin more imeti tako, kar zadeva odnose med italijanskim narodom in narodno manjšino, kot tudi kar zadeva odnose med Italijo in sosednimi državami.

Navzočnost narodnih manjšin v Dolini Aoste in Južne Tirolske kot tudi v Furlaniji-Julijski krajini je privedla do tega, da je v okviru deželne ureditve, ki jo predvideva naša ustava, tem deželam priznan poseben odnos, zaradi česar so avtonomne dežele Doline Aosta, Južne Tirolske in Furlanije-Julijske krajine dežele s posebnim statutom. Pri tem pa pridemo do zelo pomembne razlike med njimi. Vtem ko posebna statuta za prvi dve avtonomni deželi predvidevata izrazite zakonske določbe, ki se nanašajo na ustrezni dve narodni manjšini, posebni statut za deželo Furlanijo-Julijsko krajino ne vsebuje nobenega določenega predpisa glede konkretnih pravic slovenske narodne manjšine, ampak se omejuje le na načelno trditev o enakopravnih pravicah etnične manjšine, ki jo je treba zaščititi v njenih etničnih, kulturnih in drugih značilnostih. K temu pa je treba dodati še paradoks, da slovenska narodna manjšina, ki živi v avtonomni deželi Furlanija-Julijska krajina, ne uživa povsod enakega ravnanja, pač pa je objekt treh različnih ravnanj in sicer: tisti del manjšine, ki živi v tržaški pokrajini, je ali bolje bi moral biti zaščiten tudi na temelju posebnega statuta priloge londonskega memoranduma; tisti del slovenske manjšine, ki živi v goriški pokrajini, sicer razpolaga s šolami v svojem lastnem jeziku, ne ščiti pa je že omenjeni memorandum. Tistemu delu slovenske manjšine pa, ki živi v videmski pokrajini, se zanika že sam značaj slovenske narodne manjšine in to iz enostavnega razloga, ker je raznaradovalna politika Italije od leta 1866 do danes onemogočila avtonomni kulturni razvoj slovenskega ljudstva v dolinah Nadiže.

Ce je to juridično absurdno stanje brez dvoma neposredna posledica fašizma in njegove nasilne nacionalistične politike, ne moremo reči, da bi se vodilni razred predfašistične Italije kot tudi ne vodilni razred sedanje demokratične in republikanske Italije bil doslej lotil in rešil problem narodnih manjšin, ki živijo na njenih mejah in da so odnosi, ki bi morali obstajati med njimi na eni strani ter med državo in italijanskim ljudstvom na drugi strani, ubrali tisto pot, ki je že nekaj normalnega v modernem političnem gledanju na vlogo in pomembnost, ki jo narodne manjšine zavzemajo za sam urejeni demokratični razvoj dežele same, v kateri živijo. Se več, vodilni razred nekega naroda sme reči, da je rešil problem odnosov s svojimi manjšinami le tedaj, ko se je popolnoma otresel starega, rekel bi srednjeveškega, ali, bolje absolutističnega koncepta države, koncepta, po katerem se narodnostne manjšine, njihove pravice, zahteve in težnje morejo vzeti v poštev le pod pogojem in le v tolikšni meri, v kolikor ne prizadenejo gospodarsko, socialno, politično in kulturno oblast vladajočega, večinskega naroda, odnosno v meri, v kolikor narodne manjšine pristanejo na podrejeno življenje drugorazrednih državljanov.

Takšno gledanje na stvar ni le v kričečem nasprotju z demokratičnim pojmovanjem države, pač pa ima zelo škodljiv vpliv na sam vodilni razred, ker ga vodi k temu, da začenja uvajati dialektično načelo večina-manjšina, ki je povsem veljaven na področju dialektične politike, na področju odnosov med večinskim narodom in nacionalno manjšino, kjer se to ne more izvajati, ne da bi to privedlo do popolnega zanikanja avtonomnega socialnega in kulturneka razvoja, do katerega ima manjšina vso pravico, kot to priznava moderni način gledanja na to vprašanje tako, kar zadeva laične kot tudi katoliške mislece (glede tega si oglejmo sklepe, do katerih so prišli na simpoziju o človečanskih pravicah v večnarodnostnih skupnostih ki ga je organizirala OZN in ki je bil letos od 8. do 22. junija v Ljubljani, ter encikliko papeža Janeza XXIII. «Pacem in terris»).

Seveda, eno so načela modernega političnega gledanja na probleme nacionalnih manjšin in odnosov med večinskim narodom in nacionalno manjšino tako glede njihovih mednarodnih odmevov, drugo pa je praktično izvajanje teh načel. In različni odnosi do treh avtonomnih obmejnih dežel, ki sem jih že omenil, ter juridično protislovje treh različnih odnosov do ene same slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji-Julijski krajini, dokazuje, da smo, kar zadeva pravično izvajanje teh načel, še zelo daleč.

Ne bom se ustavljal pri nadrobnem prikazovanju «cahier de doleances» slovenske etnične manjšine, ki jo stara nacionalistična in birokratska miselnost še vedno označuje kot manifestacijo vitimizma (kdor bi se hotel o tem prepričati — in menim, da bi se naša stranka morala s temi problemi seznaniti — lahko pregleda obilen dokumentarni material, med katerim je tudi tisti, ki se sedaj kopiči v uradih predsedništva ministrskega sveta in drugih ministrstev), pač pa se bom omejil sedaj edino na to, da prikličem pozornost tovarišev delegatov — in to samo zaradi enostavnosti — na neverjetno dejstvo, da se še danes, dvajset let po osvoboditvi more italijanski državljan slovenskega jezika še vedno obsoditi, če razume italijanski, pa se hoče pred sodnikom izražati v svoji materinščini, kajti ustrezni zakonski predpisi civilnega in kazenskega zakonika so še vedno v veljavi in dvajset let demokratične svobode še ni bilo dovolj, da bi jih razveljavili. Milijarde in milijarde lir smo porabili, da bi zgradili avtomobilske ceste. In to je prav. Da pa v vsem tem času nismo našli niti sredstev niti časa, da bi očistili naše kodekse vsega, kar nečivilnega in nečloveškega vsebujejo, je stvar, ki bi nas lahko spravila v obup glede demokracije, ki se kaže tako neobčutljivo do izrazito humanih vrednot, ki bi morale označevati civilizacijo.

Naša stranka, ki je prisotna povsod, kjer se kakorkoli tlači in žali človek, državljan in delavec, bi morala prevzeti v odgovoren pretres tudi zadevo narodnih manjšin in v uradnem dokumentu določiti glede tega svoje idejno in politično stališče, v katerem bi upoštevala sklepe, do katerih je sodobno politično gledišče že prišlo.

V ta namen predlagam, da naj kongres novemu centralnemu komiteju ali novemu vodstvu stranke poveri nalogo, da imenuje ustrezno ožjo komisijo, ki naj pripravi načrt dokumenta stranke glede problema nacionalnih manjšin, dokumenta, kateremu bo centralni komite ali vodstvo stranke dalo pozneje obliko in dokončno potrditev.

Kar pa zadeva problem slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji - Julijski krajini, si dovoljujem spomniti, da je naša stranka, tedaj, ko je bil pred zbornico v razpravi načrt posebnega statuta za avtonomno deželo Furlanijo - Julijsko krajino, zavzela, po besedah poslanca Luzzatta, formalno obveznost, da bo predložila parlamentu ustrezen zakonski načrt o pravicah slovenske manjšine. Te obveznosti se stranka ni držala. Predlagam zato, da sedanji kongres naloži novemu centralnemu komiteju nalogo, da povede akcijo da se predloži in odobri zakonski načrt, o katerem je govora in da se nato zakon tudi izvaja.

Prepričan sem, da bo kongres v celoti podprl moj predlog, ki teži za tem, da zapolni ideološko programsko praznino naše stranke ter da s tem poveča učinkovitost njegove politične akcije v tem tako povoljnem trenutku, ko je naša stranka, v Trstu in deželi Furlaniji - Julijski krajini, na čelu demokratične politične fronte, ki se z uspehom bori tudi za uveljavitev enakopravnosti slovenske manjšine z italijanskim ljudstvom te dežele.

Ameriški mladenič, ki se je polil z bencinom in se zažgal v protest proti politiki ZDA v Vietnamu, je umrl. To je že drugi podoben primer v ZDA. Na sliki pa vidimo dve drugi žrtvi ameriške napadalne politike, dva vietnamska ujeta borca

TUDI V JUGOSLAVIJI SO ZAČELI S POSKUSI

Namesto iz mesa bodo beljakovine dobivali iz nafte

Doslej so na tem področju najbolj daleč šli Sovjeti

Kombinat naftne industrije — INA — in živilsko-tehnološki inštitut tehnološke fakultete v Zagrebu se pogajata za sklenitev sporazuma, ki naj odpre novo poglavje znanstvenih raziskovanj v Jugoslaviji. Sodelovanje znanstvenikov iz inštituta predelovalcev nafte ter znanstvenih delavcev s področja prehrambene tehnologije bi po teh pogajanjih morala najti možnost uporabe mikrobiološkega načina v procesu deparafinizacije nafte in s tem odpreti pot k pridobivanju naftnih derivatov, ki se dajo uporabiti tudi v prehrambene namene. Takšna raziskovanja se v nekaterih deželah sveta že dolgo vršijo in so ponekod že privedla do konkretnih rezultatov, v Jugoslaviji pa se to šele začenja.

Čeprav je nafta, vsaj po naših današnjih normalnih pojmih, dokaj nenavaden vir prehrambnega blaga, so praktične možnosti njenega izkoriščanja v te namene malone neizčrpne. Nenavadno je tudi to, da se je do teh spoznanj, namreč do spoznanj, da se tudi nafta v določenih svojih derivatih da izkoristiti tudi v prehrambene namene, prišlo pri reševanju tehnologije proizvodnje odnošno predelave nafte v čistilnicah nafte.

Nafta, kot osnovna surovina vsebuje celo vrsto sestavin, ki se po določenih procesih morejo ločiti drug od drugega. V teh procesih dobimo bencin, celo več vrst bencina, petrolej, razna olja in končno tudi tako imenovani mazut in in katran. V postopku razkrajanja nafte v razne njene sestavne dele je velike težkoče povzročal in še povzroča parafin, ki je prav tako ena izmed sestavin surove nafte. Dosedanji, klasični način izločanja parafina je znan pod imenom solventna deparafinizacija, vendar je ta način zelo drag. Zato so tehnologi iskali kako drugo rešitev, kako bi iz nafte izločili parafin.

Med vrstami načinov, ki jih je zajelo to raziskovanje, je tudi postopek tako imenovane fermentacije, vretja, ki je v svojem bistvu dokaj podoben procesu, ki ga zasledimo v vsaki vinski kleti, kadar vre mošt. Z vzgajanjem mikroorganizmov in z njihovim pvajanjem v nafto, se ustvarjajo kemični procesi, katerih proizvod nastane tako imenovana proteinska masa ali z drugimi besedami visokovredne beljakovine.

Pomanjkanje beljakovin v prehrani vedno številnejšega prebivalstva na svetu postaja od dne do dne vedno bolj pereče vprašanje. O tem, da se število prebivalstva na svetu že nekako nevarno naglo veča, ne bomo govorili, saj smo se ob tem problemu že večkrat ustavili, posebno še ob nedavnem svetovnem kongresu strokovnjakov v Beogradu. Toda to naglo večanje prebivalstva nujno vodi do večje razlike med potrebami vedno številnejšega prebivalstva in med možnostmi pridobivanja potrebnih beljakovin iz klasičnih virov.

V Jugoslaviji bodo, kakor zatrjujejo strokovnjaki, potrebovali na leto 600.000 ton beljakovin. V tem primeru pa se tu pojavlja primanjkljaj 200.000 ton beljakovin, primanjkljaj, ki bo s časom še narašcal. Upoštevajoč sedanjo raven jugoslovanskega pridobivanja nafte se pride do sklepa, da bi jugoslovanska predelovalna industrija nafte mogla dati 100.000 ton beljakovin iz naftnega vira. Teh sto tisoč ton beljakovin pa bi bilo po svoji vrednosti enakovredno 500.000 tonam mesa, dosedanjemu glavnemu, klasičnemu viru beljakovin.

Prej smo omenili, da so v nekaterih državah na svetu začeli s procesom pridobivanja beljakovin iz nafte že pred leti. Glede tega so doslej najbolj daleč prišli v Sovjetski zvezi, kjer že gradijo velikanske tovarne, ki bodo dajale tone in tone hrane, konkretno beljakovin, pridobljenih iz nafte. Tudi Francija in Češkoslovaška, pa tudi nekatere druge razvite dežele so se na tem področju močno angažirale.

Prehrambeno-tehnološki zavod v Zagrebu pa je začel sedaj s svojimi prvimi praktičnimi poskusi. Zadeva ni tako enostavna. Najprej je treba vzgojiti mikrobiološke organizme, ki bodo ustrezali kemični sestavi jugoslovanske nafte. Nato bo treba rešiti problem industrijske proizvodnje, nato pa še poiskati način, kako oplemeniti pridobljene beljakovine ter kako ločiti pridobljene beljakovine na tiste, ki bodo služile kot krma za živali, od tistih, ki bodo namenjene človeški prehrani.

Seveda gre ta proces postopoma in kot prva etapa raziskovanja je samo izločevanje odnosno konkretno pridobivanje osnovne proteinske, odnosno beljakovinske mase po že omenjenem postopku deparafinizacije. Računa se, da bosta za to fazo raziskovalnih del potrebni najmanj dve leti. Ko bo to delo dokončano, pa se že konča interes naftne industrije na tem področju in preide vsa nadaljnja skrb raziskovanja na prehrambeno industrijo.

V. Z.

Mednarodni sejem pohištva v Ljubljani

Danes dopoldne bodo na Gospodarskem razstavišču ob Titovi cesti v Ljubljani odprli zadnjo sejemsko prireditev tega leta, mednarodni sejem pohištva in opreme.

Razstava, ki bo ostala odprta do nedelje 21. novembra, in na katero bo obiskovalcem možen dostop vsak dan neprekinjeno od 9. do 18. ure, zavzema tudi letos ves razpoložljiv prostor na razstavišču. S svojimi kakovostnimi izdelki je na njem prisotna jugoslovanska pohištvena industrija v celoti: letos se je na sejem prijavilo tudi več podjetij, ki so v prejšnjih letih nastopala na kolektivnem prikazu pohištva, in ki bodo torej letos nastopila ločena z individualnimi standi. Poleg samih tovarn in izdelovalcev pohištva, so na sejmu prisotna najvažnejša trgovinska podjetja s področja pohištva in opreme, tako med drugim «Slovenijales» iz Ljubljane, «Exportdrvo» iz Zagreba in druga.

Razstava obsega poleg pohištva tudi posebne vrste okovja in orodja za proizvodnjo pohištva, posebno opremo in reprodukcijski material za tovarne in delavnice, ter stroje in naprave za pohištveno industrijo. Tu nastopajo poleg jugoslovanskih tudi številni tuji proizvajalci, in sicer iz Avstrije, Zahodne Nemčije, Italije, Nizozemske in Grčije.

Za časa sejma si bodo sledila številna strokovna predavanja in posvetovanja o okovjih, lepilih, brusnih materialih za površinsko obdelovanje lesa in podobno. Pobudo za ta posvetovanja so dali skupno višja lesna industrijska šola, poslovno združenje «Les» ter zveza inženirjev in tehnikov SRS. Na predavanjih bo nastopilo 25 strokovnjakov iz Avstrije, Češkoslovaške, Francije, Italije, Zahodne Nemčije in Švice.

POMENEK S POPULARNO FILMSKO IN TELEVIZIJSKO IGRALKO

Lepa Liana Orfei je še vedno hčerka cirkusa

Kljub vsem modernim načinom zabave cirkus še ne bo izumrl - Na svetu so še ljudje, ki verujejo v pravljice

Simpatična Liana Orfei bralcem Primorskega dnevnika

RIM, novembra. — *Cirkus! Cirkus! Cirkus!*

Kadar zagledam po mestnih zidovih te velike, z velikimi črkami napisane plakate, postanem otožen. Cirkus se mi namreč zdi edina in najbolj živa dediščina «starih časov» — tistih dni, ki jih ne bo več. Zato grem v cirkus takrat, kadar hočem biti sam s seboj, ko želim sanjati — kajti prepričan sem, da predstavlja cirkus enega dragocenih koščkov romantike, poezije, v tem našem času, ko je čustvo postalo skoraj nekaj smešnega.

Všeč so mi tisti poklončki — koliko poklonov! —, s katerimi se gledalcem zahvaljujejo kričeče našminkane balerine; čudim se belim vrancem, ki znajo plesati tango, in trepečem za mlado dekle, ki v železni kletki naganja divje zveri, da skačejo skozi ognjene obroče; nepopisno mi je všeč tisti trenutek, ko občinstvo z zadržanim dihom strmi pod strop, kjer se na trapezu ljubko smehlja prav nič strahopetna artistka; skušam verjeti očetom, ki mi zatrjujejo, da gredo v cirkus samo zato, ker «Irenka tjakaj sili...»; predvsem pa ploskam žalostnim klovnom z naveličanim hripavim glasom, ki se tako trudijo biti nori in smešni, izpadejo pa kot patetični siromaki. Oh, cirkus!

* * *

Cirkus, ki ima v Italiji največji sloves in tradicijo, je prav gotovo «Cirkus Orfei», ki ga vodita brata Nando in Rinaldo Orfei s sestro Liano Orfei. Medtem ko Nando in Rinaldo še vedno nastopata v cirkuški areni, je Liana že dolgo tega zapustila cirkuški svet, ker se je posvetila filmu in televiziji. Ker sem hotel od Liane Orfei slišati, če tudi ona misli, da je cirkus preživelo razvedrilo, obsojeno na smrt, sem jo poiskal na njenem domu na Gianicolu, znanem mestnem predelu. Nisem je našel doma. Igralkin mož mi je povedal, da se Liana vsako popoldne odpravi v svoj cirkus, ki te dni gostuje v Rimu, in da me lahko sam pelje k njej, če želim. Tako vljudnega vabila nisem mogel odkloniti.

Liana me je sprejela zelo prisrčno. Brž ko sva si segla v roke in sedla na klopco pred vhodom v areno, je potegnila iz torbice zavitek žvečilnega gumija in mi ga ponudila.

Nato je odgovorila na moje prvo vprašanje.

— Ne, cirkus ne bo umrl. Ste si ogledali predstavo v mojem cirkusu? Potem morate priznati, da je dovolj zanimiva in bogata, če si jo vsak dan ogleda okoli 5000 gledalcev. Jasno, ostale oblike razvedrila (film, televizija) so cirkus prisilile, da se je začel vedno bolj umetniško oblikovati in izpopolnjevati, če se je hotel obdržati pri življenju — in to mu je lahko samo koristilo! Res pa je, da je «zlata doba» cirkusa (leta od 1850 do 1900) daleč za nami...

— Opazujete publiko, ki prihaja v cirkus?

— Često. To je svojevrstna publika. K nam pridejo ljudje, ki prav gotovo še verjamejo v pravljice, zato jih mi ne smemo razočarati, ne smemo jim ukrasti njihove poezije. In cirkus je tudi neke vrste poezija.

— Kaj pa ljudje, ki žive in delajo v cirkusu, so srečni?

— Povejte mi, Branko, vi ste srečni?

— . . . .

— Vidite, tako je tudi v cirkusu. Naš svet je tu, med temi vozovi, med klovni, iskrimi vranci, tigri (joj, kako preziram tigre, tako hinavske in krvoločne! Nikoli si nisem upala biti sama v njihovi kletki, z levi da, uh, kako so srčkani!), sloni in kamelami... Kdorkoli pride iz nekega drugega v naš svet, ne more razumeti, kaj si mi predstavljamo za «srečo» in kaj za «nesrečo». Cirkus...

— Močna vez vas veže na cirkus! Zakaj ste ga zapustili?

— Nisem ga zapustila, le «drugod sem zaposlena». Bilo mi je osemnajst let, ko me je Fellini povabil na poskusno snemanje za film «Sladko življenje». Vloge pa nisem mogla sprejeti, ker sem bila še mladoletna... Skok od «poskusnega» do «resničnega» snemanja pa ni bil kdove kako težaven ali nemogoč. Čeprav sem sodelovala že v številnih filmih, mislim, da mi je popularnost prinesla samo televizija («Leggerissimo» in «Scaramouches»).

— Kot se spominjam, ste snemali tudi v Jugoslaviji, kajne?

— Da, to sta bila filma «Legenda o Eneju» in «Tatari», v katerem sem nastopala z Orsonom Wellsom. Rada pa bi se vrnila v Jugoslavijo s svojo «karavano».

— Vas bomo kaj kmalu videli v filmu ali na televiziji?

— V Italiji že vrtijo film «Casanova 70», z Mastroiannijem v glavni vlogi, kjer imam tudi jaz majhno vlogo; na televizijski ekran pa me bo «prinesla» oddaja «Veliki voz».

— Povejte mi, gospa Liana, ste ljubosumni?

— Kot tiger!

— In žvečilni gumi?

— Oh, z njim krotim svojo živčnost!

— Vam je neprijetno, če kdo zlobno zine: «ta pa je iz cirkusa!»

— Se slišim ga ne! Ponosna sem, da sem Liana Orfei, hčerka Cirkusa. Ljudje se ne smemo sramovati svojega porekla, ne smemo se sramovati pred kraljem samo zato, ker on sedi na prestolu, mi pa — oh, kakšna sreča! — na zelenem travniku...

B. VATOVEC

OD 22. DO 28. NOVEMBRA V CUNEU

Mednarodni festival filma o odporništvu

CUNEO, 12. — *Od 22. do 28. t.m. bo v Cuneu tretji mednarodni festival filmov o odporniškem gibanju. Festivala se bo udeležilo več držav. Doslej so se prijavile že naslednje države: Italijo bo zastopal, vsaj kolikor se sedaj ve, Nelo Risi s svojim filmom «Il voltagabbana», Zahodno Nemčijo bo zastopal film Kurta Hoffmanna «Hiša v Karpfengasse», Vzhodna Nemčija je prijavila dva filma in sicer film «Kraljevi sinovi» Franka Bayerja in film «Profesor Mamlock» Konrada Wolfa, Poljsko bo zastopal film «Barve borbe», ki ga je režiral Jerzy Passendorfer, Jugoslavija se bo predstavila s filmom Vladimira Pogačića «Človek s fotografije», Češkoslovaška pa je prijavila dva svoja filma in sicer film «Atentat», ki ga je režiral Jiri Sequens, ter film «Peti kavalir je strah», ki ga je režiral Zbignijew Brynič.*

Ob tem festivalu bo tudi retrospektivno predvajanje vrste italijanskih in tujih filmov o odporniškem gibanju, od katerih so nekateri postali že klasični filmi in od katerih mnogi v Italijo sploh niso prišli. Med temi sta tudi na pr. film «Septembristi», ki ga je režiral Zachary Jandow, ter film «Rotation», ki ga je režiral Wolfgang Staudt.

Zadnja dva dni festivala in sicer 27. in 28. novembra pa bo v Cuneu tudi sestanek pisateljev in režiserjev, katerega tema bo «Odporniško slovstvo in film». Na tem sestanku bosta dve predavanji, katerih prvo bo predavanje Giancarla Vigorellija, generalnega tajnika evropske skupnosti pisateljev, drugo pa bo predavanje režiserja Gianfranca De Bosija, direktorja turinskega mestnega gledališča.

Letalo na vodik

SAN DIEGO (Kalifornija), 12. — Vodstvo ameriške ustanove za vesoljska raziskavanja — NASA — je poverilo družbi «Convair», podružnici družbe «General Dynamics», nalogo, naj se loti proučevanja možnosti gradnje nadzvočnega letala, ki bi uporabljalo kot gorivo — vodik in ki bi bilo sposobno preleteti razdalijo med Los Angelesom in Londonom v dveh urah. (Tudi najbolj nagla današnja letala potrebujejo za to progo najmanj 12 ur).

To letalo prav gotovo ne bo imelo okenc, ker je problem stabilnosti pri tolikšni brzini malone nerešljiv, saj so se s tem problemom dolgo ukvarjali tudi angleški in francoski strokovnjaki v zvezi z gradnjo letala «Concorde». Tehniki družbe «Convair» menijo, da je vodik gorivo, ki zagotavlja več prednosti pred drugimi gorivi zaradi svoje izredne energetske moči.

Letalo, ki bo brez posadke, potnikov in prtljage tehtalo nad 250 ton, bo dolgo nad 90 metrov, vtem ko bo čez krila v celoti merilo le 27 metrov. Seveda so to le ideje, zamisli, kajti izvedba teh drznih načrtov bo terjala rešitev še cele vrste tehnoloških problemov.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Zadovoljni boste zaradi doseženih uspehov na delu. Tudi v družini srečno obdobje.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Primerno vzdušje za osebno uveljavitev v družbi. Neka vest bi mogla spremeniti vaše stališče do neke osebe.

DVOJCKA (od 21.5. do 22.6.) Nekdo vas izsiljuje. Postavite se temu po robu. Več odločnosti do osebe, ki viha nos

RAK (od 23.6. do 22.7.) Svojih idej ne boste zlahka uveljavili. Več razsodnosti, ko imate opravka z ihtavimi ljudmi.

LEV (od 23.7. do 22.8.) S previdnostjo se lotite vsakega novega dela. Težko bo uskladiti čustva z razumom.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Zanimiv predlog, ki bi ga bilo vredno temeljito proučiti. Pravočasen sklep po rešil zapleteno zadevo.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Logično sledite sklepom svojih predpostavljenih. V družini prijetno razpoloženje, obiski, darila itd.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Popustiti boste morali pred tistimi, ki so se znali uveljaviti. Ugoditi boste morali kapricam ljubljene osebe.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Ne mešajte čustev v poslovne zadeve, ker bo šlo sicer vse narobe. Pazite na svoje izjave.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Lepe perspektive za uresničenje starih načrtov. Čaka vas težaven korak, ki pa je nujen.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Majhni spori, ki pa bodo odločilni za nadaljnji razvoj dogodkov. Ne popuščajte čustvom do mlajših ljudi.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Lahko bi se odlično uveljavili, če bi se bili pravočasno pripravili. Ne nasedajte prevelikim obljubam.

RADIO TELEVIZIJA

SOBOTA, 13. NOVEMBRA 1965

Radio Trst A

7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Šopek slovenskih; 11.45 Orkestra Gold in Mantovani; 12.15 Največ, največje, najdlje; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Tamburaški ansambli; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 «Volan»; 16.30 Kavarniški koncert; 17.20 Vatikanski koncil; 17.30 Širimo obzorja: «Acquataurus — čistilec rek»; 17.45 Glasbeni kaleidoskop; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Panorama jazza; 19.00 Flo Sandon's in John Foster; 19.15 Družinski obzornik; 19.30 Revija solistov; 20.00 Športna tribuna; 20.45 Slovenski oktet; 21.00 Za smeh in dobro voljo; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Sibelius: Koncert v d-molu, op. 47; 23.00 V ritmu in melodiji.

Trst

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Istrske in dalmatinske; 13.30 Operetni program; 13.40 O. H. Branchi: «Sole sul canale».

Koper

7.15 Jutranja glasba; 11.00 Uspele melodije; 11.20 Orkestralna glasba; 11.30 Današnji pevci; 11.45 Plošče «Durium»; 12.00 in 12.55 Glasba po željah; 13.40 Za prijetno razpoloženje; 14.00 Popevke; 15.00 Zabavna glasba; 15.45 Pojeta Arsen Dedić in Nina Spirova; 16.25 Izbrali ste; 17.00 Operna glasba; 17.45 Jazz; 18.00 Prenos RL; 19.00 Športne vesti; 19.30 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba.

Nacionalni program

8.30 Jutranji pozdrav; 9.10 Strani iz albuma; 9.45 Popevke; 10.05 Operne melodije; 11.00 Sprehod skozi čas; 11.15 Ital. narodne pesmi; 11.30 Tartinijeve skladbe; 11.45 Godala; 13.25 Večni motivi; 14.00 Radijska kronika; 14.55 Vreme na ital. morjih; 15.15 Likovne umetnosti; 15.30 Nepozabne pesmi; 15.50 Oddaja za bolnike; 16.30 Operna glasba; 17.25 Izžrebanje loterije; 17.30 Violinist Ruben Gonzales; 18.35 Plesna glasba; 18.55 Veliki možje: Jean Rostand; 20.25 E. Bassano: «La grande nave»; 21.20 Ital. melodije; 22.30 Spored z onstran oceana.

II. program

7.30 Jutranja glasba; 8.30 Orkester; 9.35 Pisan glasbeni spored; 10.35 Nove ital. pesmi; 11.05 Vesela glasba; 12.00 Orkestri; 12.20 Operna glasba; 12.45 Turistična oddaja; 14.05 Pevci; 14.45 Glasbeni kotiček; 15.35 Koncert v miniaturi; 16.00 Rapsodija; 16.50 Plesna glasba; 17.35 Izžrebanje loterije; 18.35 Prireditve med tednom; 18.50 Vaši izbranci; 20.00 Lahka glasba in pesmi brez besed; 21.40 Znanstvena oddaja; 22.00 Jazz.

III. program

18.30 Pregled nemške kulture; 19.30 Vsakovečerni koncert; 20.30 Revija revij; 20.40 Hindemithova suita; 21.20 Pesniki in druga svetovna vojna; 21.30 Simf. koncert: Dallapiccola, Milhaud, Britten, Egk.

Slovenija

8.05 Glasbena matineja; 8.55 Radijska šola: O piščalki, goslicah in bobenčku; 9.25 Mladi glasbeniki; 9.45 Klavir v ritmu; 10.15 Arije iz Verdijevih oper; 11.00 Turistični napotki; 11.15 Nimaš prednosti!; 12.05 B. Bjelinski: Glasba za prijatelje; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Jesen na deželi; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Iz oper jugoslovanskih skladateljev; 14.35 Naši poslušalci čestitajo; 15.30 Jug. pesmi in plesi; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Gremo v kino; 17.35 Popevke tega tedna; 18.00 Aktualnosti doma in po svetu; 18.20 Studio Maribor; 18.45 S knjižnega trga; 19.05 Glasbene razglednice; 20.00 Koncert lahke glasbe; 20.30 Spoznavajmo svet in domovino; 21.30 Vedri zvoki; 22.10 Oddaja za izseljence; 23.05 Plesna glasba.

Ital. televizija

8.30 Šola; 18.00 Spored za najmlajše; 19.00 Dnevnik in izžrebanje loterije; 19.20 Rdeči potni list; 19.55 Športne vesti in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Glasbena prireditev z Rito Pavone; 22.15 Kronike 20. stoletja: Svet je žejen; 23.00 Zadnje vesti.

II. kanal

21.00 Dnevnik; 21.15 Recital Dore Gatte in Paola Padanija; 22.00 Film Afrika v krizi.

Jug. televizija

10.00 TV v šoli; 17.40 Kje je, kaj je; 17.55 Zoki Poki — lutke; 18.10 Vsako soboto; 18.25 Obzornik; 18.45 M. Danojlić: Kako je s tem? — mladinska igra; 19.25 Ko sem bil še majhen — pripoveduje A. Popović; 19.40 Cikcak; 20.00 Dnevnik; 20.30 Obzornik; 20.40 Pešćena ura — film; 21.10 Druga plat medalje — humor. oddaja; 22.00 Danny Kaye vam predstavlja; 22.50 Zadnja poročila.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 13,5, najnižja 6,6, ob 19. uri 7,2; zračni tlak 997,2 stanoviten, vlaga 64 odst., veter severovzhodnik 22 km s sunki 35 km na uro, nebo oblačno, 12 mm dežja, morje razburkano, temperatura morja 15,8

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 13. novembra Stanislav
Sonce vzide ob 7,01 in zatone ob 16,37. Dolžina dneva 9,36. Luna vzide ob 20,12 in zatone ob 11,45
Jutri, NEDELJA, 14. novembra Borislava

S SINOČNJE SEJE TRŽAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Možnost splošne stavke v Trstu v obrambo ladjedelnice Sv. Marka

Pismo župana Franzila predsedniku Fincantieri Tupiniju - Od 9,5 milijarde lir za ladjedelsko industrijo v lanskem letu niti ene lire tržaški ladjedelnici

Sinočnja seja tržaškega občinskega sveta je bila v glavnem posvečena odgovorom odbornikov na nekatera važna vprašanja svetovalcev. Ob začetku seje je župan sporočil svetovalcem, da je poslal ministru za trgovinsko mornarico brzojavko z zahvalo za njegovo prizadevanje za pozitivno rešitev vprašanja ribolova na Jadranu in tudi v Tržaškem zalivu s sporazumom o ribolovu, ki je bil nedavno podpisan v Beogradu med Jugoslavijo in Italijo. Nadalje se je župan brzojavno zahvalil ministru za kmetijstvo Ferrariju-Aggradiju in generalnemu ravnatelju za prehrano pri ministrstvu za kmetijstvo za pozitivno rešitev vprašanja «političnе cene» pšenice Trstu. Župan je v teh brzojavkah izrazil upanje, da bo pristojno ministrstvo še v bodoče upoštevalo izreden položaj Trsta. Glede vprašanja tovarne CRANE-ORION, ki je sedaj pod sodnijsko upravo, je župan poslal skupno s predsednikom pokrajinske uprave in predsednikom trgovinske zbornice brzojavko predsedniku državne ustanove IRI Petrilliju, v kateri ga opozarja na izredno stanje tega podjetja in na nevarnost, ki preti 400 zaposlenih delavcem in uradnikom, če bi bilo to podjetje zaprto. V brzojavki je tudi rečeno, da je to podjetje v zadnjih mesecih zelo aktivno poslovalo in zato prosi predsednika IRI, naj čimprej pošlje v Trst zaupnega strokovnjaka, da se bo prepričal o stanju tega podjetja, za katero se je svoj čas zanimala tudi državna ustanova Finmeccanica, ker mu v nasprotnem primeru grozi zapora. Župan se je obrnil na vse sindikalne in politične organizacije, naj podprejo to njegovo pobudo. Pri tem je župan tudi poudaril, da so se občinska uprava, sodnijski komisar podjetja in drugo prizadete ustanove zanimale tudi pri raznih domačih in tujih zasebnih skupinah, naj bi ena od njih prevzela podjetje CRANE-ORION.

Odbornik za delo dr. Gasparo je na sinočnji seji odgovoril na vprašanje svetovalca dr. Pincherla o usodi ladjedelnice Sv. Marka. To vprašanje je sedaj ponovno na dnevnem redu in so o njem obširno razpravljali tudi na seji pokrajinskega sveta. Poleg tega pa je bila v preteklih dneh enotna stavka vseh delavcev in uradnikov ladjedelnice proti nevarnosti, da jo zaprejo, ali pa da preuredijo njeno proizvodnjo.

Dr. Gasparo je dejal, da občinska uprava budno sledi temu važnemu vprašanju tržaškega gospodarstva. Povedal je, da je župan včeraj poslal predsedniku ustanove Fincantieri Tupiniju obširno pismo, v katerem mu je obrazložil vprašanje največje tržaške ladjedelnice. V svojem pismu se župan oslanja na konkretna vprašanja. Kot je poudaril odbornik, in o čemer je bilo govora tudi na zadnji seji pokrajinskega sveta, tržaška ladjedelnica ni niti omenjena v zadnjem letnem poročilu ustanove Fincantieri, medtem ko so omenjena vsa druga podjetja CRDA, kot na primer tovarna strojev, tovarna za gradnjo žerjavov in mostov itd. Nadalje se je iz tega poročila zvedelo, da je ustanova IRI v lanskem letu naložila v ladjedelske dejavnosti 9 milijard 500 milijonov lir takole razdeljenih: 6.550.000.000 lir genovski ladjedelnici Ansaldo; 1 milijardo 600.000.000 lir ladjedelnicam Navalmeccanica in 1.350.000.000 lir podjetju CRDA (skoraj ves ta denar so porabili za modernizacijo ladjedelnice v Tržiču).

Odbornik je nadalje poudaril, da je iz tega razvidno, da se nadaljuje politika na škodo tržaške ladjedelnice Sv. Marka, ki zaradi pomanjkanja sredstev za modernizacijo in okrepitev vedno bolj zaostaja za drugimi velikimi ladjedelskimi obrati in nujno postaja manj kompetitivna na domačem in svetovnem ladjedelskem področju. Po drugi strani pa je ugotovil, da bi z nekaj milijardami lahko postavili ladjedelnico Sv. Marka popolnoma na noge in bi bil naložen denar v nekaj letih z dobro obrestno mero povrnjen. Poleg tega pa je odbornik poudaril, da se župan v svojem pismu sklicuje tudi na nedavna naročila tržaški ladjedelnici, ki se nanašajo le na kako petrolejsko ladjo. Hkrati pa krožijo govorice, da bodo dve 35.000-tonski potniški ladji, katerih načrte so napravili v ladjedelnici Sv. Marka, zgradili v Genovi. V zameno za to, naj bi tržaški ladjedelnici naročili dve 10.000-tonski trgovski ladiji. Po zadnjih vesteh pa naj bi tudi ti dve ladiji zgradili v drugih ladjedelnicah.

Odbornik je ugotovil, da se Tržačan ne morejo sprijazniti z obljubami, da bodo dali Trstu v nadomestilo za ladjedelnico kako drugo industrijsko tovarno, ker imajo že preveč izkušenj s podobnimi obljubami.

Odbornik v svojem odgovoru ni izključil možnosti, da bodo tržaški delavci in vse mesto po nedavni stavki v ladjedelnici Sv. Marka priredili splošno protestno stavko in zaporo vseh industrijskih in trgovskih dejavnosti v mestu v obrambo največjega mestnega industrijskega obrata.

O nekaterih drugih važnih odgovorih odbornikov bomo pisali prihodnjič. Občinski svet je sprejel tudi nekaj upravnih sklepov. Tako so svetovalci potrdili ostavko demokristjanskega svetovalca dr. Rocca, na njegovo mesto pa je bil izvoljen nov svetovalec KD Guglielmo Fabiani. Svetovalci so nato še sprejeli sklep o prispevku deželne uprave v višini 60 odstotkov stroškov za 60 novih stanovanj, ki jih bo občina sezidala za družine brez stanovanja in sklep o gradnji novega gledališča v Ul. Giustiniano.

Seznam davkov na vpogled

Tržaško županstvo sporoča, da bo od jutri dalje v pritličju občinske palače z Ul. Malcanton 3 na vpogled občinstvu, in sicer 20 dni, sklep občinskega odbora z dvema seznamoma o spremembah družinskega davka za leto 1966 na podlagi prijav, predloženih do 20. septembra. Prvi seznam je sestavljen po abecednem redu, drugi pa po višini vsot, in sicer po vrstnem redu od najvišje do najnižje vsote. Končno si prizadeti lahko ogledajo tudi letošnje davčne sezname.

Za 700 milijonov lir novih stanovanj IACP

Neodvisni zavod ljudske gradnje IACP bo v prihodnjih mesecih zgradil na našem področju za 700 milijonov lir novih stanovanj. Podtajnik na ministrstvu za javna dela De Cocci je namreč sinoči sporočil tržaškemu parlamentarcu Belciju, da je ministrstvo pristalo na podelitev potrebnih finančnih sredstev in da je v ta namen nakazalo 4 odst. določene vsote. Novo naročilo spada v okvir olajšav za razvoj gradbeništva v državi. IACP bo zgradila nova stanovanja izključno na področju tržaške občine.

ZA GRADNJO NAFTOVODA

Spagnolli podpisal koncesijo družbi SIOT

Sinoči je iz Rima prispela vest, da je tudi minister za trgovinsko mornarico Spagnolli podpisal akt, s katerim bo država izdala družbi SIOT koncesijo za gradnjo naftovoda iz Trsta v Ingoldstadt. Zdaj manjka samo še podpis finančnega ministra, nakar bo listina popolna. Tudi brez dokončne koncesije pa je družba ves ta čas nadaljevala pred meseci začeta dela na meji z Avstrijo, pod Dolino in v Žaveljskem zalivu. Še ta mesec pa bo začela delati tudi francoska družba CAPAG, ki bo speljala naftovod na odseku Trst-Soča.

SEJA DEŽELNEGA SVETA

Končana splošna razprava o osnutku zakona o bolnišnicah

V razpravo je včeraj poseglo še deset svetovalcev - V torek bosta odgovovila razpravljavcem poročevalec o zakonu in odbornik za zdravstvo

Na včerajšnji seji deželnega sveta so nadaljevali in končali splošno razpravo o zakonskem osnutku o deželnih prispevkih za gradnjo in povečanje bolnišnic ter drugih zdravstvenih naprav. Na govore številnih svetovalcev bosta poročevalec o zakonu in pristojni odbornik odgovorila na prihodnji seji, ki bo v torek.

Tudi včeraj se je slišalo več kritičnih glasov o pomanjkljivosti in razdrobljenosti osnutka, medtem ko so večinski svetovalci osnutek seveda zagovarjali. Prvi je spregovoril komunist Coghetto, ki je najprej poudaril, da je zakon zelo fragmentaren. Kaže, da je dan 31. decembra postal prava mora za večino ter da je treba do tedaj čimveč potrošiti ne glede na način in koristi. Pri sklicevanju na govor socialista Giacomettija, po katerem ta zakon ni v skladu s programom levega centra, je Coghetto dejal, da se to ne dogaja slučajno, kakor ni naključje, da so na vsedržavni ravni zavrli načrt ministra za zdravstvo Mariottija (PSI). To se dogaja, ker prevladujejo v levem centru vedno bolj zmerne centristične sile. Coghetto je dejal, da bi bilo spričo položaja bolnišnic v deželi mnogo bolje pripraviti posebne zakone za posamezne bolnišnice.

Varisco (KD) je dejal, da so ustanovili deželo predvsem zato, da bi v krajevnih vprašanjih sodili samostojno in našli rešitve zanje na kraju. Razlike med posameznimi deželami pa prihajajo do izraza najbolj na socialnoskrbstveni ravni. Deželni zdravstveni načrt bo moral upoštevati torej vse potrebe. Bolnišnice pa bodo morale biti sredstvo za nudenje javne pomoči v zdravstvu. Ker bodo vsa sredstva služila človečanskim smotrom, ni mogoče govoriti o njihovem razprševanju.

Socialist Volpe je zavzel do zakona kritično stališče, ker predvsem ne nakazuje perspektiv za rešitev bolnišniškega vprašanja in novih potreb, ki so jih socialisti načeli že v svojih govorih med razpravo o deželnem načrtovanju. Zato socialisti odklanjajo poskus, da bi večina označevala politiko odbora na tem torišču kot politiko levega centra; ko pa nočejo s tem zakonskim osnutkom prehoditi zastareli pojem «dobrodelnosti» ter ga nadomestiti s sodobno zdravstveno organizacijo, po kateri naj bi bila bolnišnica družbeno in socialno telo, ki bi ustrezalo potrebam človeškega zdravja kot pravici državljana. Socialisti so v skrbeh, da ne bi bil izdatek 1.400 milijonov lir v prihodnosti v nasprotju z deželnim in državnimi zakoni, ki bi se zato izjalovili.

Javna sredstva so skupna last ter jih je treba uporabljati za socialne naložbe, ki bodo v korist predvsem manj premožnim slojem.

Socialdemokrat Bertoli je dejal, da bi lahko izven nasprotij okoli tega zakona dosegli enotno stališče za učinkovito zdravstveno politiko v naši deželi ter za naše odborništvo za zdravstvo. Zakonski osnutek se opira na stvarnost in skuša odpomoči pomanjkljivostim v bolnišnicah in zdravstvu v vseh njihovih panogah. Po Bertolijevem mnenju je zakon stvaren in aktualen.

Komunist Bosari je dejal, da se je večina odrekla temu, da bi določila točno nalogo in vlogo deželne na zdravstvenem torišču, čeprav je po sodobnih načelih ravno ona poklicana, da uresniči celotni načrt zdravstvene reforme. V bolnišnice, ki ne ustrezajo dovolj svojim nalogam, je treba uvesti nujne spremembe, da se izboljša njihova služba.

Demokristjan Ribezzi je polemiziral s prejšnjimi govorniki, priznal pa je, da je potrebna taksna zdravstvena politika, ki bi prebrodila fragmentarnost in razprševanje sredstev. Po njegovem mnenju pa ta zakon polaga temelje bodočemu načrtovanju. Naloga odbora pa bo, da se bo denar čimbolj koristno uporabil.

Romano (KD) je zavračal trditve raznih svetovalcev, da je zakon v nasprotju z načrtovanjem in programom na zdravstvenem in higienskem torišču. Zakon težiravno k temu, da se vzpostavijo temelji bodočemu načrtovanju ter k preureditvi zdravstva. Razporeditev bolnišnic v naši deželi namreč ustreza značilnostim, ki jih predvideva zakonski osnutek ministra za zdravstvo za preureditev bolnišnic.

Po govoru Traunerja, ki je orisal stališče liberalcev do zakonskega osnutka, je obširno spregovoril svetovalec Metus (KD). Rekel je, da je gradnja bolnišnic, zdravstvenih domov in drugih središč le ena plat vprašanja javnega zdravstva. Vsi državljani občutijo predvsem pomanjkanje prostora v bolnišnicah (postelj), pri čemer pa je naša dežela na boljšem kot mnogi drugi kraji v državi. Pri tem je svetovalec naštel razne podatke o vsen treh pokrajinah. Metus je nato dejal, da se mu ostra socialistična opozicija socialistov proti temu osnutku ne zdi upravičena in niti dovolj podprta z argumenti in podatki. Z njegovim govorom se je seja končala.

Sestanek tajništva Nove DZ-CGIL

Včeraj se je sestalo tajništvo Nove delavske zbornice CGIL skupno s tajništvom zveze pristaniških delavcev ter s sindikalnimi sekcijami delavcev v pristanišču in Javnih skladiščih. Na sestanku so proučili položaj v pristanišču, ki se je močno poslabšal s krizo Javnih skladišč in s podelitvijo «funkcionalnih avtonomij» železarni Italsider.

Tajništvo je po izčrpni razpravi sklenilo, da bo dalo takojšnje pobude, da se sproži široko gibanje delavcev in javnega mnenja v obrambo pristanišča, ki je eden izmed stebrov tržaškega in vsedržavnega gospodarstva. Nadalje je sklenilo, da skliče za 18. november vodstveni odbor skupno s tajništvi vseh strokovnih zvez, da se domenijo o akciji ter izdelajo dokument, v katerem bodo nakazali stališče delavcev in CGIL do resnih vprašanj našega emporija.

Seja odbora za postavitev doka

Na svoji seji je odbor za postavitev doka v našem pristanišču vzel v pretres najvažnejše točke statuta, ki bo urejeval delovanje za to ustanovljenega konzorcija. Na zasedanju, ki so se ga udeležili predsednik trgovinske zbornice dr. Caidassi, načelnik pristaniškega poveljstva gen. Battaglieri, ravnatelj Tržaškega arzenala ter predstavniki Združenih jadranskih ladjedelnic in Tržaške hranilnice, so sklenili, naj bo konzorcij sestavljen iz javnih ustanov in ne iz zasebnikov, tako da bo imel širšo podlago, ki je potrebna tudi za zagotovitev primernega finančnega prispevka s strani države. Predstavniki konzorcija bodo v kratkem odpotovali v Rim, kjer bodo navezali prve stike v to smer.

Prispevajte za DIJAŠKO MATICO!

OB ZADNJIH PROTESTNIH NASTOPIH DELAVSTVA IN JAVNOSTI

Ladjedelnica kot je Sv. Marko ne more biti «marginalen» obrat

Za preusmeritev njenega delovanja in za ustvarjanje novih delovnih mest bi šlo več denarja kot pa za daljnosežno modernizacijo ladjedelnice same

Vprašanje ladjedelnice Sv. Marka je te dni stopilo ponovno v ospredje tržaškega javnega življenja. Predvčerajšnjim je osebje ladjedelnice priredilo protestno stavko, za prihodnje tedne pa ni izključena zaostritev sindikalnega gibanja, ki bi lahko ponovno dovedlo do nove splošne stavke v mestu.

Osnovno vprašanje preusmeritve proizvodnje v ladjedelnici je še vedno odprto, kajti vsa dosedanja prizadevanja tržaških poslovnih krogov, da bi odvrnili to nevarnost, niso dala nobenega otipljivega rezultata. Prav zato bodo sindikalne organizacije ponovno opozorile na kočljivost tega vprašanja z vrsto stavk. Napovedana preusmeritev dela v ladjedelnici ne sloni na tehtnih razlogih. V določenih krogih so skovali pridevnik «marginalen» in ga pridali ladjedelnici Sv. Marka. Da bi namreč Italija lahko prebredla ladjedelniško krizo, je vodstvo Fincantieri pred časom sklenilo zapreti nekaj «marginalnih» ladjedelnic, med katerimi naj bi bil tržaški obrat. Ladjedelnica Sv. Marka pa ni marginalen obrat. Ladjedelnica, ki izdeluje ladje, kakršne so «Raffaello» in druge podobne enote, ki od leta 1839 dalje redno prejemajo mednarodna priznanja; ladjedelnica, ki je prva vgradila v ladjo pogonski stroj na notranje izgorevanje, ki je med prvimi zgradila ladje na propelerski pogon in ki je prva na svetu vpeljala električno varjenje pločevine na ladijskem trupu, ni marginalen obrat, zlasti če se lahko postavlja z aktivo 47 ladij za skupnih 771.512 bruto registrskih ton v razdobju 20 let od konca vojne do danes.

Sv. Marko ni marginalen obrat niti kar zadeva njegove prostorne razsežnosti: njegovi obrati se raztezajo na površini 219.500 kv. metrov, ter se ladjedelnica po tem uvršča na tretje mesto med vse državne obrate, in sicer pride takoj za tržiškim obratom, ki zavzema 584.000 kv.m; ter za ladjedelnico Ansaldo v Genovi, ki se razprostira na 238.000 kv.m. Če bi se Sv. Marko razširil na obrate Officine Ponti e Gru, bi tako lahko prišel na drugo mesto v lestvici, po potrebi pa bi lahko v prihodnje vedno iztrgali morju po nekaj novega prostora, kakor so naredili pred škedenjsko železarno, v lesnem pristanišču ali pa v Barkovljah.

Tudi po svoji dnevni operativni zmogljivosti je ladjedelnica Sv. Marka vse prej kot marginalna. V tržiškem obratu lahko vgradijo s 4.920 delavci v nove ladje po 280 ton pločevine na dan; v obratih Ansaldo s 3.150 delavci 120 ton, v Sv. Marku pa s 1.994 delavci 110 ton pločevine na dan. Kar se tiče deleža, ki ga ima Sv. Marko v tukajšnjem gospodarskem življenju, pa je dovolj, če upoštevamo, da je danes v njem stalno zaposlenih 2.505 delovnih moči (nekoč jih je bilo čez 3000), med katerimi je mnogo specializiranih in visoko specializiranih delavcev in strokovnjakov. Toda to je le del gospodarske aktivnosti, ki se poraja iz Sv. Marka. Kar 60 odst. vseh del pri gradnji novih ladij opravljajo namreč zunanja podjetja s svojo lastno delovno silo; ko so strokovnjaki tržaške trgovinske zbornice pred časom pripravili študijo o pomenu ladjedelnice Sv. Marka za lokalno gospodarstvo, so prišli do zaključka, da dela danes v tesni povezavi z ladjedelnico nič manj kakor 72 malih in srednjih podjetij, ki se ukvarjajo z najrazličnejšimi deli, in ki po svoje stalno zaposlujejo nekaj čez 3.000 ljudi. S preusmeritvijo dela v ladjedelnici bi vsa ta specializirana delovna sila in sama podjetja zašla v hudo stisko, negativni gospodarski efekti vsega tega pa bi se v čedalje širših krogih razširili na celotno področje. Zanimivo je, da je tudi ena izmed najvažnejših bank, ki operirajo na Tržaškem zagrozila, da bo prenesla svoj sedež drugam, ako se bo v Trstu prenehalo delovanje ladjedelnice Sv. Marka. Obseg poslov, ki jih zagotavlja ladjedelnica, ni majhen: samo ladjedelstvo daje namreč na Tržaškem 40 odst. vsega industrijskega dohodka, kar ustreza višini 18 milijard lir na leto samo pri «dodatni vrednosti» na industrijskih izdelkih in proizvodih.

Ko je začelo trgovinsko poslovanje tržaškega emporija polagoma nazadovati, so poslovni ljudje in opazovalci pričakovali, da se bo na tem področju razvila v zameno vsaj industrijska dejavnost. Nameravana preusmeritev proizvodnje v Sv. Marku pa bi nasprotno pomenila močan korak nazaj na celotnem industrijskem področju. Ne glede na to, da bi bilo treba prav na našem področju pospešiti vsakovrstne gospodarske dejavnosti, ker je prav ob meji največ priložnosti za primerjave s sosednimi državami in gospodarskimi sistemi, kaže tudi ekonomski račun na to, da je treba ladjedelniško industrijo v Italiji in še zlasti v Trstu danes prej pospešiti nego okrniti v najboljših obratih: italijansko trgovinsko ladjevje je še vedno močno zastarelo in bo treba v prihodnjih letih nadomestiti dolgo vrsto starih ladij. Med tem časom pa se bo promet v pristaniških povečal: leta 1950 so v vseh italijanskih lukah naštelili 37,5 milijona ton prometa, za prihodnje leto predvidevajo 171 milijonov ton, za leto 1971 pa celo 234 milijonov ton. Potreba po čedalje večjih in modernejših ladjah je torej na dlani, sicer bodo tuje zastave zavzele še večji del tega prometa pod lastno zastavo kakor doslej.

Na koncu pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da bi bilo treba za preusmeritev dela v Sv. Marku in za ustvarjanje primernega števila delovnih mest v novih dejavnostih potrošiti mnogo več denarja, kakor pa če bi za ladjedelnico pripravili daljnosežen modernizacijski načrt in ga tudi s časom uresničili v splošno korist tukajšnjega, pa splošnega državnega gospodarstva.

Požar v Miljah

Na podstrešju občinske stavbe bivšega starčevskega doma v Miljah v Ul. Verdi 21, je včeraj popoldne iz še nepojasnjenih razlogov nastal velik požar. Ogenj je kmalu zajel tramovje in nekaj časa nato je približno 15 kv. m stropa padlo v spodnjo spalnico zakoncev Santi. Na kraj požara so prihiteli gasilci s postaje v Miljah in agenti komisariata javne varnosti. Gasilci so se morali truditi dve uri, da so nastali požar pogasili in preprečili vsakršno nadaljnjo nevarnost. Strop, ki se je usul v spalnico, je povzročil precejšnjo škodo na pohištvu. Skupna škoda pa znaša približno pol milijona lir.

Poltovornjak zavozil s ceste

Na državni cesti štev. 14 pri Devinu je včeraj popoldne, prišlo do prometne nesreče, ker je pri poltovornjaku počila pnevmatika. Poltovornjak je zavozil s ceste. Šofer se ni ranil, 50-letni Camillo Campanna iz Bellarie, ki je sedel zraven šoferja, pa si je verjetno zlomil desno nogo in se pobil po glavi. Odpeljali so ga v bolnišnico v Tržič kjer se bo moral zdraviti mesec dni.

S SEJE MILJSKEGA OBČINSKEGA SVETA

Za 259.800.000 lir javnih del predvidenih v razdobju 1966-69

Za realizacijo načrtov bo morala občina dobiti prispevke od države in dežele, od vladnega komisariata in najeti posojila

V sredo je bila v Miljah seja občinskega sveta, na kateri je župan Millo podal poročilo o načrtu izvajanja javnih del v štiriletju 1966-1969. Med drugimi obravnavanimi vprašanji je bilo na dnevnem redu imenovanje revizorjev za občinske račune in račune podjetja ACNA za leto 1965 in imenovanje članov občinske komisije za šport. Ker niso zaključili razprave o raznih točkah dnevnega reda, se bo občinski svet ponovno sestal v sredo 17. tm. ob 20. uri. Med sejo je komunistični svetovalec Valenti postavil vprašanje o usodi pomožne ustanove za socialno pomoč v Trstu. Sledila je zanimiva diskusija, po kateri je občinski svet pooblastil župana, da se zavzame za nadaljnji obstoj te ustanove, bodisi s primernim prispevkom miljske občine in drugih ustanov, ki se poslužujejo EAAS, bodisi z ustanovitvijo posebnega konzorcija med ustanovami, ki so zainteresirane za nadaljnji obstoj in delovanje EAAS.

Iz županovega poročila o programiranih javnih delih v letih 1966-69 povzemamo nekatere glavne točke.

V začetku je župan dejal, da so pri izdelavi načrta upoštevali programske točke večinske skupine, s katerimi se je predstavila volivcem in ki obsegajo najbolj občutene probleme prebivalstva in odgovarjajo najnujnejšim sedanjim in bodočim potrebam občine. Pri tem so upoštevali tudi dosedanji urbanistični razvoj in predvideni razvoj v bodočih štirih letih z vsemi potrebami, ki jih bo ta razvoj prinesel. Načrt za program javnih del je bil predhodno obrazložen na številnih javnih zborovanjih. Župan Millo je poudaril, da so številke, ki označujejo izdatke za posamezna dela, zgolj indikativne in zato podvržene spremembam po dokončni izdelavi posameznih načrtov, ki bodo izdelani sproti v tehničnem uradu.

Celotni predvideni izdatek v okviru štiriletnega načrta znaša 259 milijonov 800.000 lir. Čeprav je ta vsota zelo visoka pa je jasno, da bo občina za izvedbo načrta morala dobiti državne in deželne prispevke, ki jih predvidevajo zakoni, prispevke vladnega komisariata in pa najeti posojila pri tržaški hranilnici in posojilnici ter pri drugih kreditnih zavodih.

Na področju gradenj je v načrtu nadzidava državne srednje šole za kemično strokovno šolo za predvideni izdatek 60 milijonov, vzdrževanje občinskih poslopij, šol in za namestitev ogrevalnih naprav v šolah pri Sv. Barbari in v Camporah za predvideni znesek 12 milijonov lir; 30 milijonov lir bo stala zgraditev kanalizacije v Stramarju-Orehu ter v drugih krajih, 8 milijonov pa bodo izdali za spremembe na sedanjih napravah za kloriranje vode, ki jih bodo preselili na pomol Colombo; 20 milijonov lir je predvidenih za izpopolnitev vodovodnega omrežja, 15 milijonov pa za zgraditev novega vodnega rezervoarja. Za zgraditev športnega igrišča, za zgraditev športnega strelišča ter za ureditev Trga Tor-Piai je predviden izdatek 60 milijonov lir, za cestna dela v Miljah samih 10 milijonov lir in v ostali občini za 44.800.000 lir.

V tem načrtu pa niso vključena dela, ki so že bila finansirana iz prejšnjih načrtov. Med temi so graditev pokritega trga (7 milijonov lir, ki pa se je zakasnila, ker ni bilo mogoče dobiti primernega zemljišča v središču mesta), dograditev ceste v Vinjan, porušenje in ponovna zgraditev garaž in delavnic za avtobuse, kanalizacija pri Orehu, asfaltiranje ceste iz Milj v Zavlje itd.

Župan je svoje poročilo zaključil z ugotovitvijo, da si je občinska uprava zadala veliko nalogo, da bo najem posojil predstavljal veliko žrtev za občinske proračune in da je zato bolj kot kdaj potrebno boriti se skupno z vsemi krajevnimi ustanovami in njihovimi organizacijami za uresničitev pričakovane reforme občinskih in pokrajinskih zakonov, kakor tudi zakonov o krajevnih financah, za vključitev občin preko ustanovitve konzorcijev v deželno in vsedržavno načrtovanje.

ŠE ENKRAT V BLIŽINI «TENDE ROSSE»

Štiri osebe močno ranjene dva avta popolnoma razbita

Do silnega čelnega trčenja je prišlo na ovinku in zaradi mokrega asfalta

V včerajšnjih jutranjih urah se je na obalni cesti, v bližini lokala «Tenda rossa» nad kriškim portičem, pripetila še ena huda prometna nesreča, ki pa na srečo nizahtevala hujših žrtev. Pri trčenju dveh avtomobilov so se ranile štiri osebe, oba avtomobila pa sta en sam kup skrotovičenih pločevin.

Okrog 10.45 je po obalni cesti proti Sesljanu 35-letni Paolo De Rinaldi iz Pozza di Codroipo, Ul. Casale Loreto 3 vozil svoj fiat 600 z evidenčno tablico iz Benetk, v katerem se je peljala tudi njegova 32-letna žena Luciana Piccoli. Ko je privozil na dvojni ovinek nad kriškim portičem, je De Rinaldi z avtom zdrsnil na spolzki cesti, izgubil oblast nad avtom in zavozil na skrajni levi rob cestišča. Prav v tistem trenutku je s fiatom 1100 TS 38720 privozil nasproti 21-letni trgovski zastopnik Luigi Nicola iz Ul. Corridoni 25-5. V avtu se je peljal tudi 18-letni trgovski zastopnik Franco Vignazzolo iz Mester, Ul. Torino 51-2.

Trčenje je bilo neizbežno, čeprav sta oba šoferja skušala ustaviti svoji vozili. Zaradi silovitega sunka, je Nicolov avto vrglo nekaj metrov nazaj, kjer se je z zadnjim delom naslonil na železno ograjo ob cesti, De Rinaldov avto pa se je prevrnil na levo stranico in tako obstal, vsenaokrog pa so se razleteli deli razbitih karoserij.

Pri trčenju so se ranili vsi štirje potniki v avtih. Z rešilnim avtom so jih odpeljali v bolnišnico, kjer so Piccolijevo pridržali na nevrokirurškem oddelku s prognozo okrevanja v 20 dneh zaradi ran in udarcev po zatilju in sencih ter zlomov prsnega koša in leve mečnice. Na isti oddelek so sprejeli tudi De Rinaldija. Zdraviti se bo moral 15 dni zaradi udarcev po glavi in ran po čelu. Mesec dni se bo moral na prvem kirurškem oddelku zdraviti Nicola, ki se je pobil po trebuhu in verjetno zadobil poškodbe črevesa in vranice, Vignazzola pa so pridržali na pljučno kirurškem oddelku zaradi zlomov desnih reber in črevesnih poškodb. Okreval bo v 20 dneh.

Po opravljenih formalnostih na kraju nesreče, so poškodovana avtomobila odpeljali uslužbenci garaže Zampa.

Z vespo je povozil žensko sredi ceste

V Drevoredu D'Annunzio pri stavbi štev. 52, se je sinoči pripetila prometna nesreča, ki jo je treba pripisati neprevidnosti 59-letne Elvire Zessar iz Ul. P.P. Vergerio 16. Ženska se je izven zebrastega prehoda in ne da bi se prej prepričala če prihajajo vozila, prečkala drevored. Ko se je znašla sredi cestišča je v smeri proti Trgu Garibaldi z vespo TS 26507 privozil 22-letni Vladimiro De Noto iz Ul. Boito 2 in žensko podrl. Zaradi sunka je Zessarjeva padla ter se hudo pobila po zatilju in si zlomila levo nogo. Ponesrečenki so priskočili na pomoč mimoidoči in nekdo se je podvizal do najbližnjega telefona ter poklical bolničarje RK. Ranjenko so odpeljali v bolnišnico, kjer se bo morala na nevrokirurškem oddelku zdraviti dva meseca.

• **Danes 13. tm.** ob 19. uri bo v kulturnem krožku «Rodolfo Morandi» na Trgu San Giovanni predavanje o temi: «Ku Klux Klan — stoletje sramote». Govoril bo Guido Fink bivši asistent za ameriško literaturo na univerzi v Bologni in poverjenec za italijansko literaturo na univerzi v Princetonu (ZDA).

LADJE V PRISTANIŠČU

Città di Catania, S. Marco, Vicenza, Borea, A. Lauro, L. Lauro, Aura, Piave, Ausonia, Cellina, Africa, Vulcania, Settemari, Saipa II, Vesuvio, Eros, Brick VII, Auriga, Capraia, Santagata, Agostino (It.), Dunav, Višegrad, Zemun, Plavnik, Orjen, Dreznica, Trbovlje (Jug.), P. Venetzanos, Als Georgis, Bremerhaven (Grčija), Teuta, Mati (Albanija), Taras (Niz.), Cherryland (Liberija), Old Oak Mariner, Vindex, Gavilan, Audax, Candide (Panama), T. Stavros (Marok), Loide Argentina (Brazilija).

GLASBENA MATICA V TRSTU

DANES, 13. novembra ob 21. uri v KULTURNEM DOMU

SVEČANA AKADEMIJA

V POČASTITEV 20. OBLETNICE OSVOBODITVE IN OBNOVITVE DELOVANJA GLASBENE MATICE

SPORED:

Govor — dr. Gojmir Demšar, ravnatelj šole Glasbene Matice
Merku: Arija za šolski orkester
Platti: Koncert v G—duru za klavir in godalni orkester klavir Magda Kuret
J. S. Bach: Koncert v a—molu za violino in godalni orkester violina Žarko Hrvatič

Simoniti: Bosa pojdiva — Tenorist Rudolf Francl, član ljubljanske Opere
Simoniti: Samo en cvet
Škerjanc - instr. Kjuder: Uspavanka
Ota - instr. Kjuder: Vlak — Mladinski pevski zbor
Kjuder: Kolo — Mladinski in moški pevski zbor
Sedoj - instr. Kjuder: Večer na sidrišču
Sedoj - instr. Kjuder: Prišla je tudi k nam pomlad — Moški zbor in soli: Viktor Štoka, Darij Zlobec in Rado Briščik
Vrabec: Zdravica — Moški zbor

SODELUJEJO:

Orkester Glasbene Matice
Moški pevski zbor p. d. Prosek Kontovel
Mladinski pevski zbori iz Devina, Nabrežine, z Opčin, Proseka - Kontovela in iz Trsta

Zbore so naštudirali: Erminij Ambrozet, Ignacij Ota, Ivan Sancin, Sergij Radovič in Nada Žerjal

Dirigent: OSKAR KJUDER

Rezervacija vstopnic po telefonu 734265 od 11. — 14. ure.

Prodaja vstopnic 1 uro pred pričetkom.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

JUBILEJNA SEZONA 1965—66

Na splošno željo občinstva jutri, 14. t. m. ob 16. uri ponovitev predstave

IVAN CANKAR

HLAPCI

SASA SKUFCA (Po Grimmu)

JANKO IN METKA

otroška spevoigra v treh dejanjih

Režija: JOŽKO LUKEŠ — Scena: DEMETRIJ CEJ
Glasba: VIKTOR FABIANI — Orkester vodi: OSKAR KJUDER
Korepetitor: SERGIJ RADOVIČ

V četrtek, 18. novembra ob 16. uri (PREMIERSKI ABONMA)
V soboto, 20. novembra ob 16. uri (ABONMA PRVA PONOVITEV)
V nedeljo, 21. novembra ob 16. uri (ABONMA NEDELJSKI POPOLDANSKI)
V sredo, 24. novembra ob 20. uri (STUDENTSKI ABONMA)
V petek, 26. novembra ob 16. uri (SINDIKALNI ABONMA)
V soboto, 27. novembra ob 16. uri (ABONMA ZA OKOLICO)
V nedeljo, 28. novembra ob 16. uri

Ker je Slovensko gledališče planiralo mladinsko predstavo v popoldanskih urah obvešča svoje cenj. abonente, da kljub normalnemu razporedu predstav lahko z abonentsko izkaznico obiščejo katero koli predstavo «Janka in Metke» seveda pod pogojem, da prej telefonsko obvestijo (tel. 734265).

REZERVACIJA VSTOPNIC ZA VSE PREDSTAVE NA TEL. 734265 VSAK DAN OD 11. DO 14. URE. PRODAJA VSTOPNIC ENO URO PRED PRIČETKOM PREDSTAV PRI BLAGAJNI KULTURNEGA DOMA.

PROSIMO CENJ. OBČINSTVO, DA DVIGNE REZERVIRANE VSTOPNICE VSAJ PETNAJST MINUT PRED PRIČETKOM. MED PREDSTAVAMI DELUJE BAR KULTURNEGA DOMA.

Gledališča

VERDI

Pri blagajni gledališča se nadaljuje prodaja vstopnic za prvo predstavo Donizettijeve opere «Ljubavni napoj», ki bo za red A v vseh prostorih danes 13. t.m. ob 20,30 (po začetku predstave vstop v dvorano ne bo dovoljen).

Opero bo dirigiral Franco Capuana, v glavnih vlogah pa bodo nastopili Valeria Moriconda (Adina), Renzo Casellato (Nemorino), Antonio Boyer (Belcore), Bruno Marangoni (Dulcamara), Fulvia Ciano (Giannetta).

Orkester in zbor gledališča Verdi. Režija in koreografija Luciana Novaro. Zborovodja Giorgio Kirschner.

Pri blagajni gledališča se nadaljuje tudi prodaja vstopnic za drugo predstavo Verdijeve opere «Luisa Miller», ki bo v nedeljo ob 16. uri.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza priredi med božičnimi počitnicami enotedensko zimovanje v Gorjah pri Bledu. Prijavijo se lahko otroci od 10. do 14. leta. Vpisovanje vsak dan od 9. do 12. ure v Ul. Geppa 9.

Včeraj - danes

**ROJSTVA, SMRTI

VESTI Z ONSTRAN MEJE

Do konca oktobra 650.000 ton skozi koprsko pristanišče

Tranzitni promet je dosegel doslej v letošnjem letu 170.000 ton
Direktor tovarne «Rex» v Kopru - Slovenski književniki v Piranu

Koprsko pristanišče je ustvarilo do konca oktobra 650.000 ton prometa. Do izpolnitve plana jim ostane še 50 tisoč ton. Računajo, da bodo plan do konca leta ne samo dosegli, ampak tudi presegli.

Za strukturo letošnjega prometa je značilno, da je uvoz precej močnejši od izvoza. Povečal se je tudi tranzit, ki je s 170.000 tonami celo močnejši kot izvoz. Od 650 tisoč ton blaga so pripeljale domače ladje okrog 390 tisoč ton, ostalo pa tuje.

* * *

Predsednik občinskega sveta za prosveto in kulturo v Kopru Miro Kocjan je te dni predaval v Modeni o temi «Kultura v Jugoslaviji — organizacija in oblike». Predavanje, ki je bilo v dvorani kulture v Modeni, so poslušalci spremljali z velikim zanimanjem in pozornostjo. Organizirali so ga mladinska skupina Delavske zbornice, pokrajinska sekcija italijanskega kulturnega društva in kulturni krožek «Formiggini».

* * *

Koprsko radijsko postajo je obiskal direktor tovarne Rex Guido Zanussi s skupino svojih sodelavcev. Gre za vrnitev obiska skupine koprskih novinarjev, ki so si pred dnevi ogledali industrijo Zanussi v Pordenonu.

Italijanske goste je sprejel tudi predsednik koprske občine Dušan Barbič, popoldne pa so si ogledali tovarno Mehanotehnika v Izoli.

* * *

Šest učiteljev in profesorjev italijanskega jezika, ki poučujejo na italijanskih šolah koprskega in bujskega področja, je odpotovalo v Padovo. Na tamkajšnji univerzi se bodo udeležili enoletnega seminarja za strokovno izpopolnjevanje na temelju sporazuma mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora.

* * *

V Piranu je gostovalo več slovenskih književnikov — Josip Vidmar, Anton Slodnjak, Ivan Potrč, Ciril Kosmač in Jože Javornik. Po uvodnih besedah profesorja Jožeta Sorte je prebral eno izmed svojih črtic pisatelj Ciril Kosmač, ki stalno živi v Piranu. Zatem je prebral profesor Anton Slodnjak odlomek iz svoje knjige «Pogine naj pes», Jože Javoršek pa odlomek iz svojega zadnjega dela «Vodič po Ljubljani». Ob zaključku je Josip Vidmar odgovarjal na razna vprašanja s področja literarnih dogajanj doma in v tujini. Pri tem je opozoril, da je v slovenski literaturi premalo čutiti vse tisto, kar smo pridobili s slovensko obalo. Piransko občinstvo, ki se je zbralo v Tartinijevem gledališču, je književnike s toplimi aplavzi nagradilo za njihova izvajanja.

Tovor žice padel na delavca

Na delu v Novem pristanišču se je včeraj zjutraj ponesrečil 43-letni delavec Nereo Brumatti iz Ul. Grandi 8, uslužbenec pristaniške družbe «ex Huetter». Okrog 9. ure je Brumatti v podpalubju ladje «Laura Lauro» nadzoroval natovarjanje debele železne žice, ki so jo v šopih s pomočjo žerjava spuščali v podpalubje. Komaj je žerjav spustil na dno enega izmed tolikih tovorov, se je ta razvezal in šopi žice so padli na Brumattija ter ga ranili po glavi in prsih.

Ponesrečencu so priskočili na pomoč delovni tovariši in poklicali rešilni avto KR. Brumattija so odpeljali v bolnišnico, kjer ga je dežurni zdravnik pregledal, nato so ponesrečenca odpeljali v zdravilišče INAM v Ul. Farneto. Brumatti se bo moral zdraviti 20 dni.

Avto se je vnel

V Miramarskem drevoredu blizu stanovanjskih hiš železničarjev, se je včeraj zjutraj vnel avtomobil. Odvetnik Giulio Gallo iz Ul. Udine št. 3 se je po Miramarskem drevoredu vozil s svojim avtom «lancia 2500 coupe» TS 40894. Ko je privozil do prej omenjenih stavb, je opazil, da se je iz prednjega dela avta začelo kaditi. Požar je nastal, ker se je iz motorja sprožil plamen zaradi slabega delovanja vplinjača.

Odvetnik je poklical gasilce, toda še preden so ti prihiteli, je s pomočjo nekaterih mimoidočih že pogasil požar.

Prometna nesreča duhovnika

Žrtev prometne nesreče je postal včeraj popoldne okrog 14.30 50-letni duhovnik Emilio Gamboso iz Ulice dei Porta 72. Gamboso se je na lambreti TS 32228 pripeljal navzdol po Ul. Rossetti in je na vogalu Ul. Giulia začel obračati proti Ul. Battisti. Tedaj pa je prišlo do trčenja z avtom fiat 500 TS 61319, ki ga je iz Ul. Giulia proti Ul. Battisti privozil 30-letni Claudio Maranzana iz Drevoreda XX. septembra 70.

Zaradi sunka se je Gamboso prevrnil z lambrete in se hudo pobil ter si verjetno zlomil desno ramo. Ranili se je tudi po čelu. Z rešilnim avtom so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico, kjer so ga s prognozo okrevanja v 40 dneh sprejeli na ortopedski oddelek.

Lambretist podrl lambretista

Na nevrokirurški oddelek so včeraj pozno popoldne sprejeli 27-letnega mornarja Guida Majcna iz Ul. Forti 70, ki se bo moral zdraviti 10 dni zaradi ran in udarcev po čelu, desni ličnici, desni rami in nogi. Ponesrečenca so v bolnišnico prepeljali z avtom RK. Povedal je, da je malo prej navzdol po Ul. Forti porival lambreto TS 27204. Nenadoma je za njim z lambreto TS 34006 privozil 23-letni Franco Petaros iz Ricmanj 57 ter Majcna podrl. Pri padcu si je Majcen povzročil omenjene poškodbe.

Oddaja javnih del

Tržaška občina je 9. t. m. na zasebni dražbi oddala naslednja dela: ureditev pločnikov v ožjem mestnem območju in na periferiji podjetju dr. inž. Guglielmo Canarutto iz Trsta na osnovi izklicne cene 15.000.000 lir s popustom 21 odst. in torej za predvideno skupno ceno 11.235.000 lir; prvi obrok del za vzdrževanje mestne kanalizacije ter dvigalne in očiščevalne postaje pod Škednjem podjetju Pietro Visintin in Trsta na osnovi izklicne cene 10.000.000 lir s popustom 21. odst. in torej za predvideno skupno ceno 7.900.000 lir.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Po trčenju zbežal iz avta ker je imel kosmato vest

Zaradi sodelovanja pri tatvini vozila je bil obsojen na 3 leta zapora, prizivni sodniki pa so mu kazen potrdili

Včeraj se je pod predsedstvom sodnika Cinellija sestalo prizivno sodišče, ki je razpravljalo o prizivu, ki ga je vložil 32-letni Gianfranco Bertoli iz Mester, Corso del Popolo 14-2. Bertoli je bil 11. junija letos obsojen na tri leta zapora, plačilo 80.000 lir globe in sodnih stroškov, ker je nekaj dni prej sodeloval pri tatvini. Proti razsodbi kazenskega sodišča je Bertoli vložil priziv, vendar mu to ni nič koristilo, ker so mu sodniki obsodbo potrdili. Včerajšnji priziv je pravzaprav Bertoliju samo škodil, ker bo moral plačati še stroške druge razprave.

Bilo je navečer 14. maja letos, ko se je v Istrski ulici na vogalu Ul. Montecchi pripetila prometna nesreča. Avto fiat 850 TS 71180 je trčil v zadnji del fiata 600. Pri nesreči se ni nihče ranil, toda zgodilo se je nepričakovano. Vrata fiata 850 so se nenadoma odprla, iz avta sta skočila dva mladeniča in se spustila v beg. Nekateri mimoidoči so takoj stekli za beguncema in uspelo jim je, da so ulovili Bertolija. Nekaj časa potem so ga izročili kakrabinjerjem, ki so ga odpeljali na postajo in ga po zaslišanju prijavili sodišču.

Bertoli je tedaj povedal, da je 13. maja iz Benetk prišel v Trst, ker si je mislil poiskati službo. S seboj je imel nekaj denarja, vendar mu je ta kmalu pošel in se je mladenič znašel v stiski. Se istega dne je srečal nekega Paola, katerega karabinjerji niso mogli izslediti. Paolo je Bertoliju obljubil pomoč in povabil naj ga naslednji dan počaka. Res je Paolo prišel, pravzaprav se je pripeljal s fiatom 850, ki ga je še iste noči ukradel Fabiu Anconi v Ul. dei Leo 15. Paolo je Bertoliju obljubil, da ga bo peljal v Benetke, še prej pa sta se tatiča popeljala po mestu. Privozila sta v Istrsko ulico, kjer se je pripetil omenjeni dogodek. Bertoli je kasneje povedal, da mu je Paolo trenutek po trčenju zaukazal naj zbeži, kar je tudi storil.

Bertoli se je moral mesec dni kasneje zagovarjati pred sodniki zaradi sodelovanja pri tatvini in je bil obsojen na strogo kazen. Upal je, da bodo sodniki prizivnega sodišča bolj uvidevni, toda mladenič se je bridko zmotil in bo moral odsedeti celotno kazen.

Predavanje v klubu «S. Gregorčič»

O problematiki slovenskega športa v zamejstvu

V sredo zvečer je v prostorih kluba «S. Gregorčič» v Gorici predaval prof. Bojan Pavletič iz Trsta o problematiki slovenskega športa v zamejstvu.

Z neprisiljeno in lahko govorico je takoj navezal zanimanje poslušalcev na temo, ki se je zdelo, da bo kolikor toliko suhoparna. Uvodoma je prikazal šport kot znanost in vedo, njegov velik pomen pri zbliževanju narodov ter navedel kot primer svetovne olimpijske igre in sodelovanje večine narodov in držav v olimpijskem odboru.

Poudaril je nadalje pomen športa kot sile, s katero narodi pokažejo svojo voljo do življenja. Zato je še posebno važen za našo narodno skupnost v zamejstvu, ker z njim lahko pokažemo svojo voljo do življenja. Obžaloval je, da se po naših šolah posveča mnogo premalo pažnje športu, kjer bi morala biti telesna vzgoja vzporedna z duševno in umsko.

Končno je na kratko orisal razvoj športa pri nas, zlasti na Tržaškem, in njegove razvojne možnosti ter probleme. Po predavanju se je razvila debata, pri kateri se je oglasilo več poslušalcev, starejših in mladina.

Predavatelja je v imenu kluba predstavil Ivo Marinčič, ki se mu je na koncu zahvalil in tolmačil željo prisotnih, da bi še kdaj prišel med Goričane z novim predavanjem.

KINO «IRIS» PROSEK

predvaja danes, dne 13. t. m. z začetkom ob 19.30 uri barvni Columbia film — proizvajalec Otto Preminger:

IL CARDINALE

(KARDINAL)

Igrajo: TOM TRYON — ROMY SCHNEIDER — CAROL LYNLEY — JOHN SAXON — JOHN HUSTON — RAF VALLONE

Kino na Opčinah

predvaja danes, dne 13. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

X 2

OPERAZIONE OKINAVA

(X 2 OPERACIJA OKINAVA)

Igrata: RICHARD WIDMARK — YEFFREY HUNTER

Goriško-beneški dnevnik

ZA REŠEVANJE ŠTEVILNIH VPRAŠANJ OBOJESTRANSKEGA INTERESA

Nadaljevanje obmejnih prijateljskih stikov med predstavniki občin Gorica in Nova Gorica

Pogovori bodo v sredo na sedežu občinske skupščine v Novi Gorici

V sredo 17. novembra se bodo v Novi Gorici sestali predstavniki občine Gorica in občinske skupščine Nova Gorica. Našo delegacijo bo vodil župan Martina, v njej pa bosta odbornik za higieno in zdravstvo dr. Tommasich in odbornik za mestno policijo Fantini. Na čelu delegacije Nove Gorice bo predsednik skupščine dr. Jožko Štrukelj. To bo prvi obisk, ki ga bodo odborniki levega centra na čelu z novim županom Martino opravili pri predstavnikih oblasti onkraj meje, s katerim se tako nadaljujejo stiki in pogovori v obojestransko korist.

Zdi se, da se bodo upravitelji sosednjih mest pogovarjali o dveh vprašanjih, ki sta bili skupno obravnavani na beograjskih pogovorih med predsednikoma naše in jugoslovanske vlade, in sicer o izgradnji ekstrateritorialne ceste med jugoslovanskimi Brdi in Novo Gorico (cesta naj bi bila speljana čez Šentmaver), ki bi pot od sedanjih 30 kilometrov skrčila na 8, ter izgradnjo akumulacijskega jezera s kapaciteto 3 milijone kub. m vode, ki bi se širilo na jugoslovansko ozemlje. Iz tega umetnega jezera bi v sušnih mesecih črpali vodo za namakanje krminsko-gradiškega polja.

O obeh objektih je bilo že več neuradnih pogovorov, strokovnjaki pa so že izdelali tudi več variant, ki jih bodo morali uskladiti preden bodo prešli k njihovi izvedbi. Sestanek bo ob 10. uri.

PISMO UREDNIŠTVU

Samo da ne bi prišlo v navado

Ne da se to dogaja vsak dan, bog ne daj, saj bi bilo prehudo, toda dogaja se ali točneje, dogodilo se je. Kaj? Prejšnji dan je avtomobilist ustavil svoje vozilo ravno pri pisemskem nabiralniku pred pokritim trgom, pred tistim nabiralnikom, ki ga je poštna uprava tako modro postavila ob robu pločnika, da bi avtomobilistom prihranila iskanje parkirnega prostora in izstopanje iz avta, kadar hočejo oddati pošiljko. Vozilo je parkiralo ravno ob nabiralniku, dasiravno je pločnik na tistem kraju pobarvan z rumenimi črtami, ki pomenijo prepoved parkiranja. Tja je šofer zapeljal svoje vozilo zato, ker ob konici ni bilo v bližini dru. gega razpoložljivega prostora.

Že v začetku sem zapisal: zgodilo se je... gre torej za osamljen primer, ki je po vsej verjetnosti ostal nekaznovan. Kljub temu opozarjam avtomobiliste, naj bi jim to ne prišlo v navado, ne zato, ker bodo morali zanjo odšteti globo, ampak zato, ker bi pisemski nabiralniki izgubili svojo veljavo.

(Podpis)

ŠIRITE PRIMORSKI DNEVNIK

IZPRED OKROŽNEGA SODIŠČA

Za avto-stop je bilo prezgodaj pa sta si «izposodila» kolesi

Odvržene vstopnice za kino so pomagale policiji odkriti vlomilce

Pred okrožnim sodiščem v Gorici sta se morala včeraj zagovarjati dva mladoletnika iz Milj pri Trstu, in sicer 19-letni Gianfranco Coslovich iz Ul. Pianezzi 20 ter 18-letni Sergio De Mattia iz Ul. Riostorto 9. Prvi je po poklicu mehanik in drugi mizar.

V obtožnici je navedeno, da sta dne 13. julija letos ukradla v Beglianu, Ul. Duca d'Aosta, kolesi Fulviu Misciatiju in Valentinisu Paceju, ki stanujeta v isti ulici in sta pustila kolesi nezaklenjeni v bližini svojega doma na cesti. Okrajni sodnik v Tržiču ju je dne 12. avgusta obsodil, Coslovicha na 5 mesecev in 10 dni zapora ter na plačilo globe 53.333 lir, De Matteia pa, na 14 mesecev in 20 dni zapora ter 53.333 lir globe; proti tej razsodbi sta vložila priziv.

Pri včerajšnji razpravi sta poudarila, da nista imela namena koles ukrasti, ampak sta si ju samo «izposodila». Dan prej sta namreč odšla zdoma in se z nekim avtom na povabilo šoferja pripeljala do Tržiča. Od tu sta nameravala dalje proti Gradiški. Upala sta na avto-stop, ker pa ob tisti zgodnji uri ni bilo na cesti avtomobilov (bilo je ob 5.30 zjutraj), sta si «izposodila» kolesi, ki sta bili prislonjeni k zidu hiše in nezaklenjeni, da bi ju potem zopet zapustila, ko bi naletela na kakšno boljše vozilo.

Sodišče je omililo prvotno kazen in obsodilo vsakega na 2 meseca in 20 dni zapora ter na plačilo globe po 40 tisoč lir; branil ju je odv. Testa.

Pri drugi razpravi pa so sedeli na zatožni klopi štirje mladinci iz Ogleja in Gradeža, ki so zagrešili celo vrsto tatvin z vlomi v Gradežu in drugih krajih. Obtoženci so bili: 22-letni Edi Reggio, zidar iz Ogleja; 20-letni Giorgio Marchesan iz Gradeža; 18-letni Aldo Marchesan in 28-letni Edgardo Olivo delavec pri žerjavu iz Ogleja.

Dne 9. marca lani je gospodar gradbenega podjetja Pontelli Domenico iz Gradeža prijavil tamkajšnji policiji vlom v pisarno, pri katerem so vlomilci odnesli okrog 115 tisoč lir. Pri prejskavi je policija našla med drugim tudi dve vstopnici za neki mestni kino. Ugotovila je, da sta bili vstopnici prodani prejšnjega dne okrog 17. ure. Nadaljnje poizvedbe so pokazale, da so takrat šli v kino tudi trije mladeniči, na katere so začeli sumiti, zlasti, ker je bil eden od njih zaposlen pri podjetju Pontelli, in sicer Edi Reggio, ki so ga aretirali ter je po krajšem zanikanju vlom priznal. Povedal je ime drugih dveh udeležencev Alda in Giorgia Marchesana. Vsi trije so potem priznali še vrsto drugih manjših tatvin in vlomov pri raznih podjetjih gradeškega področja, pri katerih je sodeloval tudi Edgardo Olivo. Izvedli so jih od oktobra 1963 pa do marca 1964.

Sodišče je obsodilo Giorgia Marchesana na 17 mesecev zapora in plačilo 110 tisoč lir globe, Edgarda Olivo na 40 dni zapora in 20 tisoč lir globe; oba bosta morala plačati tudi sodne stroške. Za Oliva je kazen pogojna in brez vpisa. Proti Edu Reggiu in Aldu Marchesanu pa so prekinili sodni postopek zaradi justičnega oproščenja.

Branilci: dr. Battello za Marchesana Alda in Edgarda Olivo, odv. Devetag za Giorgia Marchesana ter odv. Mayo za Eda Reggia. Drž. tož. dr. Balti; preds. sod. dr. Storto, sodnika Arculeo in Mancuso, zap. Petti.

IZ TRŽIČA IN OKOLICE

Občinska delegacija gre v Rim zaradi pristanišča Portorosega

Protestno zborovanje elektro varilcev na sedežu FIOM

Kot je javil tržiški župan na zadnji seji občinskega sveta, bo verjetno že v ponedeljek odšla v Rim občinska delegacija, da bi posredovala za pospešitev klasifikacije pristanišča Portorosega. V delegaciji bodo poleg župana Romanija še odbornika Marchesan in Semola, svetovalec Beltrame in v Rimu se jim bo pridružil posl. Franco. Minister za javna dela Mancini je pred kratkim sporočil županu, da bodo o tej zadevi razpravljali v višjem svetu za javna dela še ta mesec.

SINDIKALNE NOVICE. Na sedežu FIOM v Tržiču je bilo zborovanje elektro varilcev, na katerem so protestirali zaradi oddaje v zakup elektrovarilnih del zasebnim podjetjem ter zahtevajo, naj vodstvo CRDA prevzame na delo primerno število elektrovarilcev. Sindikat naj bi skupaj z drugimi sindikalnimi organizacijami zahteval prepoved takih zakupov.

ZAHVALNI DAN V RONKAH bodo za jutri organizirali neposredni obdelovalci zemlje in krožek ACLI kot zaključek kmetijskega leta. Po cerkvenem obredu bodo na trgu pred cerkvijo blagoslovili traktorje in druge kmetijske stroje. Sledila bo zakuska za traktoriste v delavskem domu.

BRISKOLO V EXCELSIOR v Ronkah bo organizirala krajevna ANPI jutri, v nedeljo od 15. do 19. ure. Nagrade so vredne okrog 300 tisoč lir. Med briškolo bo igrala godba. Zvečer od 20. do 24. ure plesna zabava.

NESREČA PRI DEVINU. Včeraj zjutraj ob 9.30 se je na državni cesti blizu Devina pripetila nenavadna prometna nesreča.

S praznim tovornjakom sta se peljala v smeri proti Tržiču dva trgovca z zelenjavo. Šofiral je Egidio Zavatta, ko je nenadoma počila desna sprednja guma. Izgubil je kontrolo nad vozilom, ki je zašlo s ceste in se prevrnilo v jarek. Pri tem je 50-letni Tonino Campana iz Bellarie pri Forliju do. bil poškodbe na glavi in po obrazu ter si je zlomil desno nogo. V tržiški bolnišnici so ga pridržali na zdravljenju za 30 dni. Zavatta pri nesreči ni bil ranjen. Zapisnik o nezgodi so napravili karabinjerji iz Devina.

Kino

CORSO. 16.30, 19.15, 22.00: «Prima vittoria», J. Wayne, K. Douglas in P. Neal; ameriški črnobeli kinemaskopski film.

VERDI. 17.15: «Gengis Kan, il conquistatore», O. Sharif in J. Mason; ameriški barvni kinemaskopski film, mladini pod 14. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 16.00: «Operazione Love», Sean Connery in Lana Turner; črnobeli ameriški film v vistavizionu.

VITTORIA. 17.00: «La ragazzola», Agnes Spaak in Giuliano Gemma; italijanski črnobeli film.

CENTRALE. 16.30: «Mezzo dollaro d'argento», R. Tamblyn in K. Moore; ameriški barvni kinemaskopski film.

KINO V RONKAH

EXCELSIOR: «Un dollaro bucato», Montgomery Ward. Cinemascope v barvah.

RIO: «Due maffiosi nel Far West», Franco Franchi in C. Ingrassia.

DEŽURNA LEKARNA

Danes ves dan in ponoči je odprta v Gorici lekarna SORANZO, Verdijev korzo 57, tel. 28-79.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Jutri, 14. novembra bo v Gorici odprta cvetličarna REICHMANN, Korzo Italija 34, tel. 53-71.

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj smo imeli v Gorici najvišjo temperaturo 10,4 stopinje ob 11.20, najnižjo 4 stopinje v četrtek zvečer ob 22. uri; povprečne dnevne vlage je bilo 78 odstotkov; dežja je padlo 16,9 mm.

KER STA BILA NEKOLIKO «V ROŽICAH»

Nemška delavca brez razloga napadla mladeniča iz Štandreža

Eden je grozil tudi z nožem, ki ga policija ni našla pri njem - Vlom v šolsko poslopje v Drevoredu XX. septembra - Zatekla sta se psa

Nemška državljana, ki za goriško občino s posebnimi napravami pregledujeta plinske cevi, sta se prejšnji večer spozabila, da sta naša gosta in da se morata temu primerno tudi obnašati. Bila sta nekoliko «v rožicah» in sta se pri pasaži, kjer je čakal mestni avtobus, brez razloga dejansko lotila 23-letnega Marija Mučiča iz Ul. Tagliamento 11 v Štandrežu. Ko je napadenemu mladeniču priskočil na pomoč sovaščan 24-letni Franko Brambila iz Ul. Livenza 6, je eden izmed Nemcev potegnil nož iz žepa. Štandreška mladeniča sta se zatekla v kino Centrale in o dogodku obvestila kvesturo. Ko je policija prišla, je pretep že pojenjal. Vse so odpeljali na kvesturo, kjer so Nemca preiskali, vendar orožja niso našli. Mučič, ki je dobil pri pretepu majhno odrgnino, Nemcev Maksa Fechnerja in Josefa Hellkuhla iz Leipziga ni prijavil za sodni postopek.

Tatje so prejšnjo noč vdrli v poslopje klasičnega liceja in nižje gimnazije v Drevoredu XX. septembra ter odnesli 70.000 lir v gotovini in nekaj kolekov. V poslopje so prišli skozi glavna vrata, ki so jih vlomili. Razbili so tudi večje število vrat v ravnateljske in tajniške prostore. Prebrskali so vse predale ter izginili s plenom. Vlom sta prijavila ravnatelja. Precejšnja škoda je tudi na zapiralih in pisalnih mizah. Na srečo v vzidani blagajni, ki so jo vlomilci odprli s pomočjo ključa, ki so ga našli v miznici, ni bilo denarja.

Prejšnji dan sta 19-letni Emil Budal iz Ul. Attimis 4 in 31-letni Giuseppe Daris iz Ul. Friuli 17 prijavila kvesturi, da so jima neznanci ukradli, enemu v Raštelu, drugemu pa v Ul. Rabatta, vetrni šipi na motorjih. Kvestura je na podlagi prodaje ukradenih predmetov spoznala za krivega 36-letnega Rodolfa Lauretica s Svetogorske ceste 113, ki ga je prijavila sodišču.

Pietro Celich, star 80 let, doma iz Ul. Croce 12 je prijavil 47-letnega Antonia Zitterja, ker mu je dal 50.000 lir, da bi uredil grob pokojne žene; opravljeno delo ni bilo vredno tega denarja. Zitter je namreč postavil na grob star okvirni kamen, ki ga je kupil za majhen denar.

Ponoči so na kvesturo pripeljali dva nemška ovčarja, ki so ju našli v Ul. Marconi. Prespala sta na kvesturi, naslednje jutro pa so ju izročili psodercu, kjer sta na voljo lastnikom.

Na gradbišču se je ranil

Včeraj ob 9. uri so pripeljali v goriško civilno bolnišnico 45-letnega delavca pri žerjavu, Lina Tonco, ki je zaposlen pri podjetju Romani iz Tržiča, pri gradnji državnega arhiva v Ul. Ospitale. Ko je malo prej zabijal kline v zemljo, se je udaril s kladivom po palcu desne roke ter se ranil. Pridržali so ga za nekaj dni na zdravljenju.

Kolesar se je zaletel v avto

Včeraj nekaj po 16. uri se je peljal 16-letni tapetniški vajenec Hilarij Kravos iz Ul. Generale Papa 2, s kolesom po Ulici Diaz proti Ul. Virgilio. Na križišču na Trgu Culiat pa mu je prečkal cesto s svojim fiatom «1100» 36-letni Francesco Giachelli z Rafuta 15, ki je prihajal iz Ul. Leopardi v smeri Ul. Bras. Kravos je trčil v avto, padel s kolesa in se poškoduval. Z avtom Zelenega križa so ga odpeljali v civilno bolnišnico kjer so ga pridržali na zdravljenju s prognozo 15 dni zaradi udarca na hrbtenico in nalomom kosti.

Ogenj v tovarni kita

V tovarni IMAS v Ul. Lungh'Isonzo Argentina, ki je last Ermanna Omera, je včeraj popoldne izbruhnil požar ker je v nekem kotu začel goreti vnetljiv material. Ob 13.40 so poklicali gasilce, ki so po skoro enournem delu odstranili nadaljnjo nevarnost požara. Vendar znaša škoda okrog 150.000 lir, ker se je pokvarilo kakih 10 stotov prahu aluminija, ki ga rabijo pri izdelavi raznih barvnih zmesi. Škoda je krita z zavarovalnino.

DELAVEC IZGUBIL ŽIVLJENJE PRI MINIRANJU

Ogorčenje rudarjev v Rablju zaradi smrtne nesreče v rudniku

Nesreče ne pripisujejo samo naključju, temveč pomanjkljivi skrbi za varnost delavcev - Protestna stavka

V rabeljskem rudniku se je v sredo kmalu po 10. uri dopoldne pripetila huda nesreča na delu, pri kateri je izgubil življenje 41-letni rudar Francesco Lupini, po rodu iz Perugie, ki pa je že 18 let delal v rabeljskem rudniku. Lupini je delal na 15 obzorju kakih 320 m pod zemeljsko površino v ožini, ki bi se morala navpično prebiti do zgornjega 13. obzorja. Dela v tej dva in pol metra široki ter od 80 do 100 visoki ožini so bila pred dvema tednoma prekinjena zaradi razlahljanja skalnatih plasti pri miniranju. Nekaj časa so čakali, da bi se skala sama sesedla in utrdila in prav v sredo so ponovno začeli z delom. Lupini je pravkar vrtal luknje za nameščanje min, ko so se skale nepričakovano stisnile in povzročile grozno smrt nesrečnega delavca.

Reševanje ponesrečenčevega trupla je bilo zaradi stalne nevarnosti za reševalce zelo naporno in je trajalo dobre tri ure.

Tragična smrt Francesca Lupinija, ki je bil med rudarji cenjen in spoštovan, je močno prizadela ves rudarski kolektiv in ga tudi močno razburila, saj nesreče ne pripisujejo samo slučaju, pač pa v veliki meri tudi malomarnosti s strani družbe AMMI, ki premalo dosledno skrbi za varnost na delu, saj je bilo v dveh letih njene uprave (ki jo je prevzela po družbi Pertusola) v rudniku že 8 smrtnih žrtev.

Naknadno se je izvedelo, da bi pri nesreči kmalu izgubil življenje še neki drug delavec, ki se je le trenutek prej mudil pri Lupiniju in ki je nato prvi obvestil o nesreči reševalce.

Rudarje pa je zelo ogorčilo tudi dejstvo, da je bilo truplo 20 ur zaprto v mrtvašnici in dotlej še ni bilo pretorja, da bi izdal nalog za pogreb. Medtem so tudi prispeli svojci pokojnika in niso mogli do trupla. Delavci so se iz protesta podali pred orožniško vojašnico, orožniki pa so poklicali podravnatelja podjetja, ki je skušal delavce pomiriti. V znak protesta proti takemu ravnanju so delavci napovedali stavko, nato pa so kar v rudarskih oblekah šli na pokopališče, da se poklonijo svojemu delovnemu tovarišu. Končno so zadevo le uredili in v četrtek popoldne je bil pogreb ob udeležbi skoraj vsega prebivalstva in tudi trbiškega župana. Po cerkvenem obredu so delavci v dolgem sprevodu spremljali krsto do izhoda iz vasi, od tam pa so krsto s furgonom odpeljali v Perugio.

Delavci zahtevajo strogo preiskavo o nesreči in ukrepe proti odgovornim za smrt nesrečnega rudarja.

Lep Bachov večer v cerkvi sv. Ignacija

V cerkvi sv. Ignacija na Travniku je včeraj zvečer veliko število občinstva prisostvovalo koncertu organista prof. Humberta Berganta iz Nove Gorice. Med uglednimi gosti iz Jugoslavije naj omenimo predsednika občinske skupščine Nova Gorica dr. Jožka Struklja s soprogo ter nekatere druge vidne občinske predstavnike onkraj meje.

Izvajalca je predstavil kaplan travniške cerkve Stanko Jericijo, ki je pred vsako Bachovo skladbo prebral kratko razlago umetnikovega opusa v slovenščini in italijanščini.

Cepljenje otrok proti paralizi v Gorici

Higiensko - zdravstveni urad goriške občine obvešča, da bodo ves prihodnji teden cepili proti otroški paralizi tiste otroke, ki so v zaostanku s 1., 2., 3. ali četrto injekcijo. Cepljenje bo vsak dan od 9. do 12. ure v ambulanti v Mazzinijevi ulici 7.

Obvezna prijava vina

Posamezni vinogradniki in ustanove, ki predelujejo svoje grozdje ali pa kupljeno, v mošt odnosno v vino, kakor tudi vsi vinogradniki, trgovci in industrijci, ki so kupili grozdje, morajo do 10. decembra letos prijaviti to blago na trošarinskem uradu.

V prijavi je treba na posebnem obrazcu in v treh izvodih navesti potrebne podatke. Obrazci se dobijo na trošarinskem uradu.

Kdor ne bi napravil prijave v določenem roku, bo moral plačati kazen od 100 tisoč lir dalje ter bo njegova kazen objavljena v časopisih.

Protosinhrotrona v Doberdobu ne bo?

Poslanec KPI Raffaele Franco je vprašal predsednika ministrskega sveta, kakšna je resnica o vesti, objavljeni 4. novembra v časopisih naše dežele, glede izgradnje protosinhrotrona pri Doberdobu. Poslanca najbolj zanima, če minister za obrambo zares nasprotuje izgradnji protosinhrotrona zaradi vojaških razlogov. Poslanec predlaga odstranitev težave, če zares obstaja, za dejansko izgradnjo znanstvenega središča v naši deželi, ki je bila tako hudo prizadeta z vojaškimi služnostmi, zaradi katerih tisoči delavcev emigrirajo. Pri tem pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da je CERN naklonjen kandidaturi Doberdoba, ker ima dežela Furlanija-Julijska krajina najboljše osnovne naprave.

Razstave

V galeriji «Pro Loco» v Gorici bo od 15. do 26. tm. razstavljal tržaški slikar Ottone Griselli.

Razna obvestila

Martinovanje v Števerjanu

Prosvetno društvo «Briški grič» iz Števerjana priredi danes zvečer z začetkom ob 20. uri martinovanje za svoje člane in prijatelje v svojih prosvetnih prostorih v bivši šoli na Kakencah. Za dobro voljo bo poskrbel domači instrumentalni ansambel «Briški slavček».

Blago za deževne jesenske dni

Na četrtkovem sejmu je bilo kot običajno dovolj sezonskega blaga in drugih predmetov za takšno ali drugačno rabo. Gumijasti škornji, ki jih vidimo na sliki, so prav gotovo izmed vseh v sedanjem deževnem obdobju najbolj koristni. Namenjeni so, ker je pač takšna moda, le ženskim nožicam, vendar bi pri sedanji moči tudi moškim ne škodovali

šport šport šport šport

ODBOJKA

NOCOJ NA STADIONU «PRVI MAJ»

Bor-Gasilci (Padova) prva tekma moške B lige

Srečanje se bo začelo točno ob 21.45

Danes se bo za Borovo moško šestorko začela dolga in zelo naporna pot prvenstva italijanske B lige. Ekipa plavih bo svojo prvo tekmo odigrala na domačih tleh. Tokrat ne bo morala romati v tuje telovadnice in bo prvenstvene tekme do konca tega leta igrala v dvorani stadiona «Prvi maj» pri S. Ivanu, kjer tudi trenira. Ta okoliščina je tudi zelo pozitivna, ker so odbojkarji navajeni na okolje in prav to bi jim moralo dati že polovico možnosti za osvojitev obeh točk.

Današnji nastop pa ne bo lahek, ker ne poznamo dejanske možnosti gasilskega moštva iz Padove. Če je obdržalo isto postavo, kot prejšnje leto, potem ni dvoma da je Bor na boljšem. Lani so namreč slovenski odbojkarji gladko odpravili današnje nasprotnike: prvič v Padovi z gladkim 3:0, drugič pa v Trstu s 3:1.

Borova vrsta bo nastopila v že znani postavi, ki zajema naslednje atlete: **Veljak Walter, Orel Igor, Mijot Vojka, Plesničar Edi, Fučka Radovan, Uršič Žarko, Starec Radujko, Vodopivec Edi, Skrinjar Rudi in Vitez Franko.** Manjkala bosta torej Jurkič in Drašič. Prvi se je moral odreči današnjemu nastopu iz zdravstvenih razlogov, drugi pa trenutno zapušča Borove vrste in odpotuje v Rim na višjo fizkulturno šolo. Prepričani smo, in to je naše voščilo, da bomo čez tri leta lahko šteli v naših vrstah še enega profesorja telovadbe. To voščilo naj gre tudi nekdanjemu borovcu Sergiju Veljaku, ki gre tudi po tej poti.

Tekma BOR — Gasilci «PAGNIN» (Padova), ki bo danes ob 21.15 na stadionu «Prvi maj», mora biti pravi praznik slovenske odbojke. Zato danes vsi na stadion.

PO KOŠARKARSKEM TURNIRJU NA ŠPORTNEM TEDNU

Zaslužena zmaga najbolj tehnične ekipe Škamperla

Cankar zadovoljil s posamezniki, Galeb pa s skupno igro

Že teden dni je preteklo, odkar se je odvijal finale v okviru športnega tedna med košarkarskima petorkama Škamperla in Cankarja. Toda tekma je bila tako lepa, da jo je vredno ponovno omeniti. Poleg rezultata, ki je bil zelo visok glede na samo 15 minut dejansko odigranih, nam je srečanje nudilo prav dobro in napeto igro s strani obeh petork.

Nekoliko boljša je bila igra Svetoivančanov, katerih glavna karakteristika je hitri tempo in bliskovite akcije. Njihovo najnevarnejše orožje je gotovo bilo protinapad. Prav s tem načinom igre je Škamperle nizal točko za točko in tako prišel do zaslužene zmage.

Svetoivančani pa so se lahko brezskrbno posluževali protinapada, ker so razpolagali z odličnimi menjavami. Če je bil n.pr. kak igralec truden, ga je takoj zamenjal drugi, ki je opravil prav tako dobro svoje delo kot prejšnji.

Spominjamo se namreč prav dobro umestne menjave, ki so jo napravili Svetoivančani, s tem da so postavili na igrišče spočitega Rudeža in zamenjali izčrpanega Drasiča. In prav Rudež je dosegel v manj kot 5 minutah 10 točk, kar je bilo odločilne važnosti za končni rezultat. Zaman so bili vsi nadaljnji napori cankarjašev, da bi dosegli nasprotnika. Končni rezultat je bil 58:54 v korist Svetoivančanov.

Tudi na odbitih žogah je bil Škamperle kos vsem nasprotnim ekipam. Tu se je odlikoval Plesničar, ki je bil poleg tega na vseh tekmah najučinkovitejši strelec svojega moštva. Proti Cankarju je dal kar 24 točk.

Manj sreče so imeli Svetoivančani pri streljanju osebnih metov. To pa je vzrok netreniranja in zato upravičljivo, kajti skoraj vsa ekipa Škamperla je bila večinoma sestavljena iz odbojkarjev.

Kljub temu da so imeli Svetoivančani odlične košarkarje, se je Cankar prav dobro izkazal in minimalna razlika 4 točk, s katerimi je podlegel kvalitetnejšemu nasprotniku, predstavlja za šentjakobsko moštvo pravi uspeh. Cankarjaši so nadoknadili tehnične pomanjkljivosti z neverjetno agonistično voljo, kar jim je pripomoglo, da so se do zadnjega upirali odličnim Svetoivančanom. Kljub temu pa Cankar gotovo ni pokazal niti malo homogene igre in zato je rezultat slonel bolj na sposobnostih posameznih igralcev kot od celotnega moštva.

Poleg teh dveh ekip, pa so košarko zastopali na 8. športnem tednu še ekipe Barkovelj, Brega, Cankarja B, Doma Rojan, Galeba, Jadrana, Opčin in Rocola.

Tretje mesto so zasedli akademiki, ki so nastopali pod imenom Jadran. V odločilni tekmi so premagali petorko z Opčin, ki je tako zasedla četrto mesto. Ta tekma je bila nekoliko slabša od finalnega srečanja med Cankarjem in Škamperlom. Glavni protagonist tekme je bil Gergolet, katerega so Openci zaman skušali ustaviti. Gergolet je nizal koš za košem in nasprotnikova usoda je bila zapečatena. Pri Opčinah pa je manjkal glavni steber Špacal Savo, ki se je v prejšnjih tekmah posebno izkazal kot odličen realizator. Tako sta morala težo vsega moštva nositi Zavadlav in Kokošar, ki pa nista zadostovala za vigranega Gergoleta.

Lepo presenečenje letošnjega športnega tedna so nam pripravili košarkarji iz Dijaškega doma (Galeb). Prinčič in tovariši so nam prikazali prav prijetno igro polno fantazije. Prav gotovo je Galeb imel za Škamperlom najbolj homogeno igro. Na žalost pa manjka igralcem iz Dijaškega doma realizacijske moči in prav ta hiba jim ni dovolila večjih uspehov. Kljub temu pa so vsi atleti vredni pohvale in prepričani smo, da bodo prihodnje leto marsikateremu moštvu prekrižali račune.

Nekoliko pa so zatajili košarkarji iz Barkovelj. Čeprav niso imeli v svojih vrstah kvalitetnih igralcev, bi lahko to pomanjkljivost nadoknadili z večjim agonizmom. Toda Barkovljanom ni šlo in ni šlo od rok in le Vodopivec je skušal dati nekaj živahnosti medlim akcijam svojega moštva. Poleg tega pa se je Edi Vodopivec izkazal tudi kot strelec, ker razpolaga z odličnim «shot» metom.

Ostala moštva niso na letošnjem športnem tednu prišla do besede. Omenimo lahko samo ekipo iz Rojana, ki se je zelo potrudila, da bi dosegla kaj več. Toda Fabjan in Stegu sta bila preveč sama, da bi celotno moštvo lahko doseglo vidnejše rezultate.

Rocol, Breg in Cankar B pa so se udeležili iger brez vsakih ambicij in so v glavnem pokazali slabo igro. Kljub temu so se vsi igralci zelo potrudili in to je res razveseljivo dejstvo.

Na splošno je košarka na letošnjem športnem tednu potekala še kar redno. Organizacija je bila zadovoljiva in tudi gledalcev ni manjkalo, kar je še bolj pomembno, ker je to edina priložnost, ko lahko zamejski Slovenci prisostvujejo domači košarki.

L. B.

KOŠARKA — ŽENSKA A LIGA

Trst bo zastopala mlada petorka Mivar

V moški C ligi tri tržaška moštva: Hausbrandt, Don Bosco in Italsider

Košarkarski svet bo v nedeljo spet polno zaživel. Startala bodo namreč še vsa najvažnejša moška in ženska prvenstva. Tudi tržaška moštva bodo povsod zastopana. Ginnastica Triestina, ki se je šele v zadnjem trenutku izmotala iz finančne krize, bo odstopila od prejšnje odločitve in bo kljub še vedno obstoječi tehnični krizi, sodelovala v B ligi, kjer nastopata tudi goriški petorki Safoga in Goriziane.

V moški C ligi bodo šla na igrišče kar tri tržaška moštva. Hausbrandt, Don Bosco in Italsider

Tržaške barve v ženski A ligi pa bo zastopala petorka MIVAR. O simpatični ekipi Mivarja smo že večkrat pisali. Dekleta so prišla na pozornico pred dvema leto ma, ko so nepričakovano osvojile italijanski juniorski naslov. V pretekli sezoni so spet navdušile svoje navijače z dvojnim uspehom, ponovno osvojitvijo mladinskega naslova ter z uvrstitvijo na drugo mmestu v finalnem delu tekmovanja B lige, kar jim je avtomatično odprlo pot v najvišjo ligo.

Trener in vodja ekipe prof. Mari nam je povedal v intervjuju, ki smo ga imeli v tisti priliki, da si ne dela utvar glede možnosti svojih igralk v najvišji kategoriji. Zdaj, pred samim začetkom prvenstva, pa nam je rekel, da ima večje zaupanje v plasma svojih varovank, čeprav se še vedno zaveda, da lahko tako mlado moštvo nevajeno težjih borb, odpove od dveva v dan.

Poudariti pa moramo, da znaša srednja starost deklet Mivarja 17 let, kar pomeni, da je to najmlajša ekipa prvenstva.

To je še toliko bolj razveseljivo, ker gre današnja ženska košarka rakovo pot. Če zavzamemo eno ali dve drugi petorki, sestavljeni iz mladih deklet, najdemo v drugih ekipah prve lige vse polno atletinj, ki so že zdavnaj prekoračile trideseto leto in nekatere so že celo bližje štiridesetemu.

S kakšnimi upi in v kakšnem vzdušju bo stopila na igrišče ta mlada ekipa, ki poleg drugega ne razpolaga z visokimi igralkami? Prav to pomanjkanje postavnih atletinj sili ekipo na svojevrstno dinamično igro, ki edino lahko doprinese pozitivne sadove. Zato bo Mivar skušal vsiliti svojim nasprotnicam oster tempo igre, kar bo lahko spravilo iz ravnotežja starejše igralke ter istočasno stoodstotno iskoristilo sposobnosti svojih mladih in malih članic.

Za svoje prvo domače srečanje z Bristotom iz Trevisa bo Mivar nastopil v postavi Bernot, Bianchi, Bisiani, Colavizza, Demarchi, Kastner, Logar, Marega, Potleca, Zuppin, Giorgi in D'Agostini medtem, ko bo trener v bodočih srečanjih od časa do časa posegal tudi v bogat podmladek, ki predstavlja oporo in bodočnost tega društva.

Spored prvega kola:

Zalss Milano — Portorico Vicenza
Fiat Torino — SM Mobili Bologna
Pejo Brescia — Lanco Torino
Mivar Trst — Bristot Treviso
Omsa Faenza — Standa Milano

Tekma Mivar — Bristot bo ob 17. uri v telovadnici v Ulici Della Valle.

I. PATRIZIO

ZUERICH, 12. — Danes so izžrebali tekmece 19. mladinskega nogometnega turnirja UEFA, ki bo v Jugoslaviji. Jugoslovanski nogometaši so v B skupini z Vzhodno Nemčijo, Bolgarijo in Portugalsko, italijanski pa v C z Anglijo, Francijo in ČSSR ali Poljsko.

Tako jutri moštva na igriščih

BOLOGNA
Spalazzi; Furlanis, Micelli; Tumburus, Janich, Fogli; Perani, Bulgarelli, Nielsen, Haller, Pascutti.

ROMA
Cudicini; Tomasin, Carpenetti; Tamborini, Losi, Benaglia; Leonardi, Spanio, Francesconi, Salvori, Barison.

JUVENTUS
Anzolin; Gori, Leoncini; Bercellino I., Castano, Salvadore; Dell'Omodarme, Del Sol, Traspedini, Cinesinho, Menichelli.

FIORENTINA
Albertosi; Rogora (Guarnacci), Castelletti; Pirovano (Maschio), Gonfiantini, Brizi; Hamrin, Bertini, Nuti, De Sisti, Morrone.

LAZIO
Cei; Zanetti, Vitali; Carosi, Pagni, Gasperi (Dotti); Mari, Bartù, D'Amato, Governato, Ciccolo.

SPAL
Cantagallo; Pasetti, Bozzao; Bagnoli, Colombo, Moretti; Massei, Rela, Innocenti, Capello, Muzzio.

MILAN
Barluzzi; Pelagalli, Schnellinger (Trebbi); Trapattoni, Maldini (Schnellinger), Santin; Mora, Lodetti, Amarildo, Rivera, Sormani.

VARESE
Da Pozzo; Marcolini (Burelli), Maroso; Burelli (Marcolini), Magnaghi (Beltrami), Ossola; Andersson, Cucchi, Combin, Ferrario, Vetrano.

NAPOLI
Bandoni; Ronzon, Nardin; Stenti, Panzanato, Girardo; Canè, Juliano, Altafini, Sivori, Bean.

TORINO
Vieri; Poletti, Fossati; Puia, Rosato, Bolchi; Orlando, Ferrini, Meroni, Schutz, Simoni.

FOGGIA
Moschioni; Capra, Valadè; Tagliavini, Rinaldi, Faleo; Favalli, Micheli, Nocera, Lazzatti, Maioli.

BRESCIA
Geotti; Robotti, Fumagalli; Rizzolini, Vaini, Bianchi; Bruells, Beretta, De Paoli, Giacomoni, Maestri.

LR VICENZA
Reginato; Volpato, Savoini, Tiberi, Pini, Carantini; Maraschi, Menti, Vinicio, De marco, Fontana.

ATALANTA
Pizzaballa; Pesenti, Nodari; Canuti, Signorelli, Anquilletti; Danova, Magistrelli, Hitchens, Mereghetti, Nova.

SAMPDORIA
Sattolo; Vincenzi, Delfino; Dordoni, David, Morini; Salvi (Carniglia), Catalano, Carniglia (Cristin), Frustalupi, Pienti (Novelli).

CATANIA
Vavassori; Buzzacchera, Rambaldelli; Michelotti, Bicchierai, Fantazzi; Fanello, Biagini, Petroni, Cella, Facchin.

CAGLIARI
Mattrel; Tiddia, Longoni; Cera, Martiradonna, Longo; Rizzo, Gallardo, Greatti, Riva.

INTER
Sarti; Burgnich, Facchetti; Bedin, Guarneri, Picchi; Jair, Mazzola, Domenghini, Suarez, Corso.

RIM, 12. — Po prvem dnevu teniškega dvoboja za pokal švedskega kralja je stanje med Italijo in Dansko 1:1. Jan Leschly je premagal Di Masa, Maioli pa Carla Hedelunda.

Totocalcio

Bologna—Roma	1 X 2
Cagliari—Inter	2
Foggia—Brescia	1
Juventus—Fiorentina	1 X
Vicenza—Atalanta	1
Lazio—Spal	1
Milan—Varese	1
Napoli—Torino	1 X
Sampdoria—Catania	1
Reggina—Catanzaro	2 X
Trani—Potenza	1 X
Pistoiese—Lucchese	1
Pescara—Salernitana	1 X 2

TOTIP

1. —	prvi	1 X
	drugi	X 2
2. —	prvi	1 X 2
	drugi	X 1 1
3. —	prvi	1
	drugi	2
4. —	prvi	X
	drugi	1
5. —	prvi	1 2
	drugi	1 X
6. —	prvi	X 1
	drugi	1 X

GORIŠKI NOGOMET

Sovodenjci doma proti ekipi Morara

Juventina jutri v Trstu proti CRDA

V tretji nogometni tekmi za letošnje prvenstvo bodo Sovodenjci igrali doma proti ekipi iz Morara. Igralci naj se zberejo že ob 14. uri na igrišču za tekmo, ki bo začela ob 14.30. Čeprav so domačini dobili že obe letošnji tekmi, in morda prav zaradi tega, se morajo tudi jutri resno potruditi, da bodo obdržali doma obe točki. Ekipa iz Morara je resen in močan nasprotnik, ki je preteklo nedeljo gladko odpravil ekipo «S. Marco» iz Gradiške z rezultatom 4:0 ter bo tudi jutri v Sovodnjah prav gotovo skušal doseči vsaj točko. Vabimo tudi domače navijače, da pridejo na tekmo v velikem številu, saj je tudi njihova moralna podpora v pomoč igralcem.

Štandreška Juventina igra jutri dopoldne v Trstu proti ekipi CRDA. Odhod ob 9. uri izpred bara Milan v Štandrežu. Tekma bo ob 10.30 na igrišču CRDA. Nasprotnik je za Juventino neznanka, kot so na splošno vse ekipe s Tržaškega, ki veljajo za precej močne. Zato naj računajo s hudo borbo in naj se temu primerno pripravijo.

Za to tekmo naj se prijavijo naslednji igralci Juventine: Marson, Paškulin, Žezlin, Ferfolja, Puia, Rosolen, Tabaj, Montico, Bizaj, Ghiotto, Petejan, Klavčič, Močilnik in Faganel.

Dobrodošli bodo tudi domači navijači, ki bi hoteli na tekmo v Trst bodrit svoje igralce.

NA IGRIŠČU PONZIANE

Jutri ob 8.30 Alabarda - Breg

V nedeljo bo enajstorica Brega igrala tekmo prvenstva III. amaterske kategorije proti moštvu Alabarda Darwil. Tekma bo ob 8.30 na igrišču Ponziane.

Ekipa Škamperla — zmagovalka v košarki

Informacije turistične zveze Slovenije

PRIMORSKA

Dovolj prostora je v **Kopru** v hotelih Triglav, Galeb in Žusterna, hotel Adria v **Ankaranu** ima tudi dovolj prostora. Motel Rižana v **Rižani** priporoča rezervacije za soboto in nedeljo. Prostor je tudi v hotelu Zora v **Izoli**, hotel Belvedere pa priporoča rezervacije za soboto in nedeljo.

Prireditve: V restavraciji Triglav v Kopru je ples vsak dan razen ob ponedeljkih. Nočni bar v Kopru je odprt od 23. do 4. ure. V hotelu Zora v Izoli imajo ples ob sobotah in nedeljah. V hotelu Belvedere je odprt dancing vsak dan, razen četrtka od 19. do 24. ure.

GORIŠKA

Na **Bovškem** je povsod dovolj prostora. Hotel Kanin v **Bovcu** je zaprt. Hotel Krn v **Tolminu** in hotel Soča na **Mostu na Soči** imata še dovolj prostora. Park hotel v **Novi Gorici** ima 35 prostih postelj. Dovolj prostora je tudi v hotelu Planika v **Ajdovščini.**

Prireditve: V kavarni Park hotela v Novi Gorici je vsak večer, razen ob ponedeljkih plesna glasba.

GORENJSKA

V **Bohinju** je v vseh hotelih in gostiščih dovolj prostora. Žičnica na Vogel ne obratuje. Na **Bledu** sta zaprta hotela Toplice in Triglav, v ostalih hotelih in pri zasebnikih je dovolj prostora. Odprt je lov na sulca v Savi Bohinjki. Na **Jesenicah** ima hotel Korotan 14 prostih postelj, hotel Pošta pa 32. V **Domu pod Golico** je 38 prostih postelj v smučarskem domu na **Črnem vrhu** 34, žičnica **Planina** pa jih ima 5. Zasebniki imajo na Planini 12 prostih postelj, v **Žirovnici** 32, v **Hrušici** 7 in na **Potokih** 9. V **Tržiču in Poljubelju** je dovolj prostora. Prostor je tudi v planinskih domovih **Pod Storžičem** in na **Kofcah.** V **Kranju** je v hotelu Evropa 40 prostih postelj, v hotelu Jelen 15, zasebniki pa jih imajo 8. Smučarski dom na **Joštu** ima 15 prostih postelj, hotel Airport Brnik pa 10 postelj. V **Preddvoru** je v hotelu Grad hrib 55 prostih postelj, pri zasebnikih 50 in v domu Rade Končar v Rušljem 20. Na **Jezerskem** je v domu 40 prostih postelj, pri zasebnikih pa 20. Na **Krvavcu** je 150 prostih postelj. Zasebniki v **Naklem** imajo 40 prostih postelj. V Škofji Loki je v gostišču Krona 26 prostih postelj, pri zasebnikih pa 25. Planinski dom na Lubniku ima 22 prostih postelj. V Poljanski dolini imajo zasebniki v Poljanah 50 prostih postelj, v Srednji vasi 25, Gorenji vasi 35 in v Trebiji 24. Hotel Dom pod Planino ima 40 prostih postelj. Loška koča na **Starem vrhu** ima 40 prostih postelj. V Selški dolini imajo zasebniki v **Selcah** 18 prostih postelj, v **železnikih** pa 33. Na Soriški planini imajo zasebniki na **Sorici** 30 prostih postelj. Planinski dom Litostroj pa jih ima 60.

Prireditve: Hotel Jezero v Bohinju prireja danes 13. t.m. veselo «martinovanje».

LJUBLJANA Z OKOLICO

V **Ljubljani** imajo dovolj prostora hoteli Lev, Turist, Union in Ilirija. Hotel Slon je zaseden. Dovolj prostih postelj je pri zasebnikih. Na **Vrhniki** je v hotelu Mantova 15 prostih postelj, pri zasebnikih pa jih je 34. Dovolj prostora je pri zasebnikih in v hotelu Martin Krpan v **Logatcu.** V Rovtah imajo zasebna gostišča 10 prostih postelj. V **Rakovem škocjanu** so 4 proste postelje v letoviškem naselju, 14 pa jih je v gostišču. Zasebniki na **Rakeku** imajo 13 prostih postelj. V **Cerknici** je v restavraciji Jezero 6 prostih postelj, zasebniki pa jih imajo 4. Zasebniki v **Begunjah** imajo 4 proste postelje. V Žilcah ima gostišče Baudek 6 prostih postelj. Gostišče Miklavčič na Velikih Klekah ima 22 prostih postelj. Zasebniki v **Loški dolini** imajo 12 prostih postelj. V Domu na **Slivnini** nad Cerknico je 40 prostih postelj. V turističnem domu na **Kureščku,** v hotelu Šimnovec na **Veliki planini** in v planinskem domu v **Kamniški Bistrici** je dovolj prostora. V zasavju ima planinski dom na **Mrzlici** 65 prostih postelj, planinski dom na **Kumu** 16, Dom borcev NOV na **Vrheh** 6, in sindikalni dom na Partizanskem vrhu 30 prostih postelj. V **Litiji** je v restavraciji Pošta 25 prostih postelj; cena za prenočitev je 700 do 800 dinarjev. Zasebniki v Litiji imajo 25 prostih postelj, v Šmartnem pri Litiji pa 10. Cena za prenočitev je 400 do 600 dinarjev. Zasebniki v Gabrovki imajo 10 prostih postelj, na Polšniku pa 8. Cena za prenočitev je 400 dinarjev. Gostišče Celestina v Sopoti ima 10 prostih postelj. Cena za prenočitev je 800 do 1.000 dinarjev. Zasebniki na Vačah imajo 24 prostih postelj; cena za prenočitev je 700 dinarjev. Dovolj prostora je še v **Medijskih toplicah, Domžalah,** Partizanskem domu na **Pristavi** in na **Polževem.**

Prireditve: Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo od 13. do 21. novembra 6. mednarodni sejem pohištva.

DOLENJSKA

Hotel Metropol v **Novem mestu** ima še nekaj prostih postelj; dovolj prostora je v hotelu Kandija. V **Dolenjskih toplicah** je pri zasebnikih dovolj prostora. V **Šmarjeških toplicah** je prostor v letoviškem naselju in pri zasebnikih; zdravilišče je zasedeno. Zasedeno je tudi zdravilišče v **Čateških toplicah,** vendar pa je še dovolj prostora pri zasebnikih. Dovolj prostora je na Otočcu in v hotelu Sremič v **Krškem.** Prostor je tudi v planinskem domu na **Mirni gori.**

ŠTAJERSKA

V vseh turističnih krajih na **Štajerskem** je dovolj postelj, samo zdraviliški dom v **Rogaški Slatini** je zaseden. Na **Ostrožnem** pri Ceju so odprli sodobno urejeno gostišče «Pri Ljubici».

Prireditve: V Mariboru bo od 13. do 21. novembra 6. sejem gostinske opreme. Na gori Oljki bodo imeli 13. in 14. novembra «martinovanje». V hotelu Paka v Velenju imajo vsak dan narodno koncertno in plesno glasbo.

KOROŠKA

V **Slovenjem Gradcu** je v hotelu Korotan 31 prostih postelj, v hotelu Pohorje pa 15. Hotel Planinka v **Črni** na Koroškem ima 43 prostih postelj. Pri Ravnah na Koroškem je v smučarski koči 18 prostih postelj, v Poštarskem domu pa 15. Hotel Peca v **Mežici** ima 6 prostih postelj. V **Dravogradu** je v hotelu Košenjak 19 prostih postelj.

Prireditve: Razstava v počastitev OZN v Slovenjem Gradcu pod naslovom «Mir, humanost in prijateljstvo med narodi» bo odprta do 24. t.m.

POMURJE

V **Radencih** je v zdravilišču 22 prostih postelj, pri zasebnikih pa 73. V **Murski Soboti** je v hotelu Zvezda 18 prostih postelj, v hotelu Central pa 11. Gostišče Priek v **Ljutomeru** ima 9 prostih postelj, gostišče Jeruzalem pa jih ima 13. V **Gornji Radgoni** je v hotelu Grozd 18 prostih postelj. V **Beltincih** je v gostišču Zvezda 8 prostih postelj, v Domu na Goričkem v **Gornjih Petrovcih** pa 6. V **Moravcih** je 56 prostih postelj pri zasebnikih; letoviško naselje je zaprto, odprta je samo restavracija, kopanje pa je možno v kabinah.

Prireditve: V zdravilišču imajo v kavarni vsak dan cigansko godbo s plesom. Vsak dan imajo plesno glasbo tudi v hotelu Central v Murski Soboti.

JOSIP JURČIČ: 15.

LEPA VIDA

«Ali si res ti? Izpregovori, da bodem vedel, da se mi ne sanja, kakor se mi je že tolikokrat sanjalo, da te imam, a bil sem sam, ko sem se zbudil; izpregovori, da si res ti, ki te imam.»

«Anton!» reče ona in se ga z eno roko oklene ter skrije obraz na njegovo ramo.

«Ti se treseš in bleda si? Trudna in bolna. Lezi in počij tu pri meni, Vida,» govori srečni mož z otroškim srcem in jo položi na posteljo pa jo poljublja.

«Ti me nisi pozabil?» vpraša ona in zdihne. Morda ji je ta zdih iz globočine srca prišel in govoril: «Jaz te nisem vredna. Hinavčevati moram, a še tega ne znam.»

Ali Anton Samorod je bil presrečen, da je dobil zopet svojo ženo, mater svojemu sinu.

Sedemnajsto poglavje

Daleč s Krasa vkup so ljudje hodili povpraševat in pozvedovat čudovito zgodbo, ki so jo slišali. Divji, črnokoži pomorski razbojniki so bili lepo Vido, Samorodovo mlado ženo, uplenili in odvedli onkraj morja v deveto deželo. Tam so jo bili prodali kraljični, da je služila in bridke solze točila in zdihovala po domu, po možu in detetu. In čudovito jo je bog rešil iz rok njenih mučiteljev, pomogel ji ubegniti in bežala je noč in dan, dolgo in dolgo, po pustinjah, daljinah in tujih vaseh, da je prišla srečno do blizu Basnigojevine, kjer jo je na pol mrtvo od dolgega pota v snegu našel in k roditeljem prinesel oglar Smučiper. Zdaj pa je doma na Samorodini in gospodinji svojemu možu in pestuje svojega sina kakor nekdaj, ko je niso bili še prijeli ljuti pomorščaki in naprodaj odpeljali tja daleč za morje v deveto deželo.

Tako so ljudje pripovedovali daleč naokoli in, kdor je mogel priti Vido pogledat, prišel je in se sam prepričal, da je res Vida nazaj prišla. Nekateri so znali celo povest bolj obširno, eni tako, eni drugače, ti bolj grozno, oni bolj zanimivo.

In tudi Vida je bila nekako tako povedala, pa ne natanko. Ko so jo pa hoteli izpraševati, stresnila se je in prosila, naj to puste, da pozabi grozno preteklost.

In Anton Samorod ni pustil, da bi jo bil kdo z vprašanji mučil, pa tudi sam je ni hotel. Kar ji je na očeh bral, storil ji je. Čuval jo je kakor zenico v očesu, kakor da bi se bal, da bime ne bila še enkrat odvedena.

A tudi ona je bila vsa drugačna nego prej. Izginila je bila nekdanja ošabnost. Prešnjih časov svojeglavost in upornost sta se umaknili nasprotnim lastnostim, vdanosti in pohlevni pokorščini.

Svojemu možu nasproti je bila tiho ljubezniva, storila mu je vse, pazila na njegove želje, povsod je bila njena mehka roka.

Z res preveliko ljubeznijo pa je ljubila svoje dete, katero bi bila najrajši zmerom gledala. Mož jo je moral nežno opozarjati, naj ne dela preveč dobrega v svoji ljubezni, da svojega sinka ne preneguje.

«Zakaj ne prideš več k nam, zdaj ko smo spet srečni?» vprašal je Anton brata župnika.

«Star sem in najrajši sem sam,» odgovori župnik, pa tiho posluša dalje Antonovo hvale polno pripovedovanje o Vidi.

Molči, pa s časom na drugo stvar pregovor zavije.

Tako sta pretekli Antonu Samorodu dve leti srečno, izjemši smrt tasta in tašče, katera je bil bog oba v eni zimi k sebi poklical.

Je li bila tudi Vida srečna ta čas? Pogrešala ni ničesar. Vsi ljudje so mislili, da mora biti srečna. Če ona ni, kdo bi bil? Samo obilico ima okoli sebe, dobrega moža, zdravo, ljubo dete, kaj more več zahtevati? Da sta ji roditelja umrla, to je pač samo naravno, kar stara sta bila oba in pripravljena zameniti dolgo življenje, polno dobrih del in pobožnosti, z boljšim onim svetom.

Ni bilo videti, da bi bila srečna. Usta njena, ki so nekdaj na Bosnigojevini gori v dekliški dobi znala lahko regečoče nasmejati se, da je od skal odmevalo, držala so se zdaj vedno resno; celo lice je imelo nekak otožen izraz in, kadar jo je Anton skušal v dobro voljo spraviti, opazila je to in poskušala ustreči mu, a njeni nasmehi so bili vidno posiljeni.

Osemnajsto poglavje

Vida ni ves čas po svoji vrnitvi nikamor z doma šla dalje nego do cerkve. Z nekako naglo strastjo se je branila iti z možem h kakim daljnim znancem ali v tržaško mesto.

«Ali jaz bi rad, da greš enkrat z menoj,» reče Anton, ko se je pripravljal v Trst.

Imela je sicer namen in vzrok, da bi ne šla. Ali prvič želja moževa, drugič lastna ženska radovednost in poleg tega tista morda tudi človeška lahkomiselnost, ki nas goni v nevarne položaje, ako smo nevarnost že večkrat srečno prebili ali strah pred njo pozabili; vse to jo je nagnilo, da je šla z možem. On je hotel tri dni v mestu ostati in z bratom sta bila zmenjena, da on tretji dan tudi tja pride.

Prvi dan je hodil po svojih opravkih, drugi dan pa je spremljal ženo okoli. Ko sta hodila ob morju, opazovala je Vida izredno vesela velike in male ladje vseh narodov in vetrov.

Naenkrat pa glavo upogne, obraz na pol zakrije in začne se tresti

«Kaj ti je?» vpraša mož ostrašen.

Ona nič ne odgovori, ampak zavije v stransko ulico. On, držeč jo, gre z njo in jo izprašuje, ali ji je slabo ali kaj je.

«Nič», reče naposled. On ne odjenja. «Nič mi ni,» odgovarja ona. «Pojdimo domov.» Vede jo v svojo gostilnico. Od tam je ni bilo več nikakor v mesto spraviti, neprestano je silila kakor razvajen otrok domov in domov!

Navsezadnje Antonu res ni kazalo drugega nego ustreči ji ter peljati jo domov, dasi je moral drugi dan zopet v mesto. A storil je to rad, dasi mu nenadna slaba volja žene ni bila pogodu.

Tretji dan je bil zopet sam v Trstu in je z bratom v pogovoru stal na javnem trgu, ko zapazi dva moža mimo gredoča.

«Paoli!» zakliče in, pustivši brata, stopi k njima.

«To je tisti, ali ga ti poznaš?» vzklikne veselo dolg, tenek mlad človek z nemškimi rdečerumenimi lasmi in izredno velikim, ostrim nosom, vredni tovariš Paolijev, katerega že poznamo, Pietro Musolino.

«Kdo tisti?» vpraša Samorod osorno po strani, ker Musolina ni poznal in je hotel s Paolijem govoriti.

«Nič, nič, pusti, pozna te po videzu,» odgovarja hitro in vidno v hudi zadregi Alberto Paoli.

To pa je Samorodu še bolj sum zbujalo. Izrek «to je tisti!» zdel se mu je razžaljivo, nekako porogljivo rečen, hotel je torej vedeti, kaj pomeni, in on ni bil človek, ki bi se bil dal oplašiti; zapored ostro tujca vpraša, kaj pomeni ta beseda.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II. TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica Silvio Pellico 1 - II, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338 — NAROČNINA: mesečna 800 lir — Vnaprej: četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 7.700 lir — SFRJ: posamezna številka v tednu in nedeljo 50.— din, mesečno 1.000.— in letno 10.000 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/I., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 600-14-603-86 — OGLASI: Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno upravni 250, osmrtnice 150 lir. — Mali oglasi 40 lir beseda. — Oglasi tržaške in goriške pokrajine se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana». — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst